

Agatha Christie

Otrovno pismo

PRVO POGLAVLJE I

Kada sam na koncu izvađen iz gipsa, liječnici su me ispo-vlačili do mile volje, a medicinske sestre su me nagovarale da se oprezno koristim udovima. I dok sam bio zgađen načinom kojim su mi se obraćali kao djetetu, Marcus Kent mi je rekao da trebam otići i živjeti na selu.

"Svježi zrak, tih život i odmor - to je recept za vas. Vaša sestra će se brinuti o vama. Jedite, spavajte te vegetirajte koliko god dugo možete."

Nisam ga upitao hoću li ikada ponovno biti u stanju letjeti. Postoje pitanja koje nikada ne pitamo jer se plašimo mogućih odgovora. Na isti način za vrijeme posljednjih pet mjeseci nikada nisam pitao hoću li biti osuđen na ležanje cijeloga života. Bojao sam se pametnoga hipokritskog umirenja moje medicinske sestre. "Ma dajte, kakvo je to pitanje! Ne dopuštamo našim pacijentima da govore na takav način!" Nisam ništa pitao i sve je bilo u redu. Nisam bio osuđen postati bespomoćni bogalj. Mogao sam micati noge, stajati na njima, konačno učiniti nekoliko koraka i unatoč tome što sam se osjećao poput bebe željne avanture koja uči hodati s nestabilnim koljenima i pamučnim donovima na stopalima - bila je to samo slabost i neupotrebljivost te je kao takvo moglo proći.

Marcus Kent koji je prava vrsta doktora, odgovorio je na ono što ja nisam pitao: "Potpuno ćete se oporaviti", rekao je. "Nismo bili sigurni sve do prošlog utorka kada ste imali posljednju provjeru, ali vam to sada mogu reći tako autoritativno. Međutim, bit će to dugotrajan posao. Dug i, ako mogu tako kazati, iscrpan oporavak. Kada se radi o liječenju živaca i mišića, mozak mora pomoći tijelu. Bilo kakvo nestrpljenje, bilo kakvo uzrujavanje bacit će vas unatrag. Što god radite, nemojte "voljno htjeti sebe brzo oporaviti". Bilo što slično tome, i ponovno ćete se vratiti u sanatorij. Morate živjeti polako i jednostavno, s označenim tempom polako. Ne samo da vam se tijelo mora oporaviti, već su vam i živci oslabili nužnošću dugotrajnog uzimanja lijekova."

"Stoga vam kažem - idite na selo, uzmite sebi kuću, zainteresirajte se za lokalnu politiku, lokalni skandal i seosko ogovaranje. Postanite radoznali i jako se zanimajte za svoje susjede. Ako vam mogu predložiti, otiđite u dio svijeta gdje nemate niti jednog prijatelja."

Klimnuo sam mu. "Već sam o tome razmišljao", rekao sam.

Nisam mogao zamisliti ništa nepodnošljivije od posjeta članove moje "bande" prepunih suosjećanja i vlastitih problema.

"Ali, Jerry, ti divno izgledaš- zar vam se ne čini? Apsolutno! Ljubavi, moram ti reći - Što misliš daje Buster sada učinio?"

Ne, ništa od toga me ne zanima. Psi su pametni. Oni otpužu u miran kutak i ližu svoje rane te se ne vraćaju u svijet dok se potpuno ne oporave.

Birajući očajnički između hvalospjeva agenata za nekretnine o kućama cijelog engleskog otočja, Joanna i ja smo konačno izabrali kuću Little Furze u Lvmestocku kao jednu od mogućih nekretnina. Ponajviše smo je izabrali zbog toga što nikada nismo bili u Lvrnestocku te u tome susjedstvu nismo nikoga poznavali.

Kada je Joanna vidjela Little Furz, odmah je shvatila kako je to točno kuća kakvu smo željeli.

Smjestila se na putu koji je vodio prema ledinama otprilike pola milje izvan Lvmestocka. Bila je to dobro očuvana

niska bijela kuća s viktorijanskom verandom obojenom u blijedozeleno. Imala je lijep pogled na travnate obronke sa crkvenim zvonikom Lvmestocka dolje ispod nalijevo.

Kuća je pripadala obitelji neudanih gospođica Barton od koji je samo jedna živa, najmlađa gospođica Emily.

Gospođica Emily Barton bila je simpatična malena stara dama koja se nevjerojatno uklapala u izgled kuće. Nježnim, ispričavajućim glasom objasnila je Joanni kako nikada prije nije iznajmila svoju kuću i zbilja nikada na to ne bi ni pomislila "ali znate, draga moja, danas je sve tako drugačije - porezi, znate, i moje obveznice i dionice koje su tako sigurne kao što sam uvijek mislila, jer neke mi je od njih preporučio upravitelj banke, ali izgleda kao da ovih dana propadaju - strane dionice, naravno! Stvarno mi to otežava život. Nitko ne voli (znam da ćete me razumjeti, draga moja, i nećete se uvrijediti, izgledate tako ljubazno) izdavati vlastitu kuću nepoznatima - ali nešto se zbilja mora uraditi, a kada sam Vas vidjela, zbilja će mi biti drago pomisliti kako vi ovdje živite - kući trebaju mladi ljudi. Moram vam priznati da sam se grozila pomisli kako bi muškarac došao živjeti ovdje!"

U tome trenutku Joanna joj je morala priopćiti kako i ja dolazim.

Gospođica Emily je tu vijest dobro primila.

"O, draga moja, shvaćam. Kako tužno! Zrakoplovna nesreća? Tako su hrabri ti mladići! Ipak će vaš brat možda ostati invalid."

Ta pomisao kao da je smirila nježnu malenu damu. Pretpostavljam da se neću baviti tim krupnim muškim aktivnostima kojih se Emily Barton pribojavala. Neodlučno se raspitala pušim li.

"Kao dimnjak", odgovorila je Joanna, "ali i ja sam pu-šač."

"Naravno, naravno. Baš sam glupa! Plašim se, znate, da nisam uhvatila korak s vremenom. Moje sestre su bile starije od mene, a draga majka je živjela do 97, zamislite! Ona je bila vrlo izbirljiva. Da, da, u današnje vrijeme svi puše.

Jedini je problem u tome što u kući nema niti jedne pepeljare."

Joanna je rekla kako ćemo donijeti mnogo pepeljara i dodala s osmijehom: "Nećemo ostavljati opuške na vašem lijepom namještaju. To vam obećavamo. Ništa me ne ljuti toliko kao kad vidim da to ljudi rade!"

Tako je sve bilo dogovoreno te smo iznajmili Little Furze na šest mjeseci, s mogućnošću na još tri, a Emilv Barton je objasnila Joanni kako će joj biti vrlo udobno jer odlazi u sobe koje održava stara sobarica "moja vjerna Florence" koja se udala "pošto je kod nas provela 15 godina. Tako dobra djevojka, a njezin muž je građevinar. Imaju lijepu kuću u High Streetu i dvije prekrasne sobe na gornjemu katu gdje bi mi trebalo biti najudobnije, a Florencei tako drago što me ima kao gosta."

Sve je izgledalo u najboljem redu i ugovor je bio potpisan te smo Joanna i ja stigli u odgovarajućem terminu i smjestili se. Sobarica gdice Emily Barton Partridge pristala je ostati. Uz pomoć djevojke koja je dolazila svakoga jutra i koja je izgledala pomalo dosadno, ali drago, kuća je održavana u najboljem redu.

Partridge, mršava, ozbiljna sredovječna žena kuhala je božanstveno iako se nije slagala s kasnim večerama (računajući kako je običaj gđice Emilv bio večerati lagano samo kuhano jaje). Uspjela se adaptirati našim običajima te je otišla toliko daleko da je uvidjela kako moram ojačati.

Kada smo se smjestili i proveli u Little Furzu tjedan dana, ozbiljno nas je posjetila gospođica Emilv Barton i ostavila posjetnicu. Njezin primjer slijedila je odvjetnikova supruga gospođa Svmmington, zatim

liječnikova sestra gospođica Griffth, poslije nje vikarova žena gospođa Dane Calthrop te gospodin Pye iz Prior's Enda.

Joannu se to vrlo dojmilo. "Nisam znala", rekla je glasom punim strahopoštovanja, "da se ljudi pozivaju u po-sjet- posjetnicama."

"To je stoga, drago dijete, što ti ne znaš ništa o običajima na selu", rekao sam joj.

8

"Gluposti! Toliko puta sam s prijateljima ostajala na selu preko vikenda."

"To je nešto sasvim drugo!", odgovorio sam.

Pet godina sam stariji od Joanne. Sjećam se kako smo živjeli u velikoj bijeloj neurednoj otrcanoj kući s poljima koja su se spuštala prema rijeci. Sjećam se kako sam se šunjabo pod grančicama maline da me vrtlar ne opazi, sjećam se mirisa bijele prašine u konjušnici i narančaste mačke koja je prolazila te zvuka puhanja konjskih nozdrva dok su udarali u nešto po staji.

Kada sam napunio sedam godina, Joanna i ja otišli smo živjeti u London s tetkom. Od tada smo sve Božice i Uskrse provodili ondje odlazeći na predstave pantomime i u kazalište te u kina i na izlete brodovima u vrtove Kensingtona i kasnije na klizališta. U kolovozu bi nas odveli u hotel na obali mora.

Razmišljajući o tome, rekao sam Joanni s osjećajem grižnje savjesti, shvaćajući kakav sam sebični invalid postao:

"Bojim se kako će ovo biti previše strašno za tebe. Sve će ti tako mnogo nedostajati." Joanna je vrlo privlačna i vesela, voli plesati i odlaziti na koktel zabave te obožava ljubavne veze i jurnjavu uokolo brzim automobilima.

Ona se nasmijala i rekla kako joj uopće nije stalo do toga.

"Stvarno mi je drago odmaknuti se od svega toga. Svi su mi dosadili i premda znam da nećeš suosjećati sa mnom, sve to s Faulom zbilja me potreslo. Dugo će mi trebati da sve to prebolim."

Bio sam skeptičan po tom pitanju. Joannine ljubavne veze uvijek su se odvijale na isti način. Ona se ludo zaljubi u nekoga mladog potpunog beskičmenjaka koji je neshvaćeni genij. Ona sluša njegove beskrajne prigovore nastojeći svim snagama pribaviti mu javno priznanje. Potom, kada je on nezahvalan, ona je duboko povrijeđena te govori kako joj je srce slomljeno - sve dok se ne pojavi neki novi

mladić otprilike tri tjedna kasnije!

Stoga nisam uzimao Joannino slomljeno srce ozbiljno.

Ali sam uvidio da je život na selu poput nove igre za moju privlačnu sestru.

"Svakako dobro izgledam, zar ne?", rekla je Joanna.

Kritički sam je proučavao i nisam se s njom mogao složiti.

Joanna je nosila Mirotina za le Sport. Preciznije, ona je nosila suknju pretjerano smiješnih kockica. Bila je uz tijelo, a gore je odjenula čudan džemper kratkih rukava s tirolskim motivom. Imala je čarape od čiste svile i besprijeorne, sasvim nove cipele.

"Ne, nisi u pravu", rekao sam. "Morala bi nositi staru suknju od debele vune, po mogućnosti prljavozelene ili bljedosmeđe boje. Trebala bi odjenuti lijep džemper od kašmira koji se uklapa i možda vuneni ogrtač i trebala bi imati pusteni šešir, debele čarape i stare cipele. Tada i samo tada uklopila bi se s okruženjem Lymstock High Streeta te ne bi stršila kao što činiš sada." Dodao sam: "Lice ti također ne odgovara okruženju."

"Što s njim nije u redu? Stavila sam svoju žuto-smeđu šminku broj 2."

"Upravo to", rekao sam. "Da si živjela u Lvmstocku, stavila bi samo malo pudera da skine sjaj s tvog nosa i možda malo nenaglašene šminke i trebala bi sasvim sigurno imati sve svoje obrve umjesto samo njihove četvrtine."

Joanna je promrmljala i to joj je izgledalo zabavno.

"Misliš li kako će oni misliti da sam užasna?", rekla je.

"Ne, samo neobična", rekao sam.

Joanna je nastavila proučavati pozivnice koje su potencijalni domaćini ostavili. Samo je vikarova žena bila toliko sretna ili možda nesretna da uhvati Joannu kod kuće.

Joanna je promrmljala:

"Sve izgleda kao Sretne Obitelji, zar ne? Gđa Legalna pravnikova je žena, Gđa Doza doktorova kći itd." Dodala je sa zanosom: "Mislim da je ovo lijepo mjesto, Jerry! Tako slatko, smiješno i staromodno. Ne možeš zamisliti da se što opako ovdje događa, možeš li?"

10

Iako sam znao kako je ono što je ona rekla bilo glupost, složio sam se s njom. U mjestu poput Lymstocka ništa se opako ne može

dogoditi. Čudno je misliti kako smo samo tjedan kasnije primili prvo pismo.

II

Vidim da sam loše počeo. Nisam opisao Lvmstock, a bez razumijevanja kakav je Lvmstock, nemoguće je razumjeti moju priču. Da počnem! Lvmstock ima svoje korijene u prošlosti. Negdje u vrijeme normanskih osvajanja Lvmstock je bio važno mjesto. Njegov značaj bio je uglavnom crkveni. Imao je samostan s dugim nizom ambicioznih i moćnih nadstojnika. Lordovi i baruni susjednih mjesta osigurali su sebi mjesto u raju ostavljajući određene komade zemlje samostanu. Samostan Lvmstock razvijao se u bogatstvu i značaju te je mnogo stoljeća predstavljao moć u zemlji. Za vrijeme vladavine Henrika VIII. samostan u Lvmstocku podijelio je sudbinu svih crkava u zemlji. Od tada je dvorac dominirao gradom. On je i dalje bio značajan. Imao je prava, privilegije i bogatstvo.

Potom, negdje oko tisuću sedamsto i neke godine, plima progresa bacila je Lvmstock u žabokrečinu. Dvorac se urušio. Ni željeznica ni glavne ceste nisu prolazile blizu Lym-stocka. Pretvorio se u mali provincijski trgovački gradić, zaboravljen i nevažan, s pustopoljinama koje se pružaju iza njega i spokojnim farmama i poljima koje ga okružuju.

Jednom tjedno tu se održavao sajam, a toga dana moglo se naići na stoku u uskim ulicama i na cestama. Dva puta godišnje tu su se održavale konjske utrke na kojima su sudjelovali samo potpuno nepoznati konji. Imao je šarmantni High Street sa dostojanstvenim kućama smještenim u pozadini, koje su izgledale pomalo neskladno sa svojim prozorima u prizemlju u kojima su bila izložena peciva ili voće ili povrće. TU se nalazila duga i raštrkana trgovina tekstila

lom, velika željezarija kobnog izgleda, jedan pretenciozni poštanski ured, red razbacanih trgovina neodređenih djelatnosti, dva suparnička mesara i Međunarodna trgovina. Postojao je liječnik, odvjjetnička tvrtka gospode Galbraith, Galbraith i Svmmington, te lijepa i neočekivano velika crkva koja je datirala još iz tisuću četiri stotine i dvadesete, s nekim saksonskim ostacima, te nova ružna škola i dvije pivnice.

Takav je bio Lvmstock, a na poticaj Emily Barton, svi koji su nešto značili došli su nas posjetiti. Nakon što je kupila par rukavica i počela

nositi baršunastu beretku, s vremenom je Joanna krenula uzvraćati posjete.

Za nas je sve ovo bilo novo i zabavno. Nismo namjeravali ostati čitav život. Sve je to za nas bio samo predah. Bio sam spreman poštovati odredbe svoga liječnika te pokazati zanimanje za svoje susjede.

Joanna i ja smo se zbilja zabavljali.

Pretpostavljam kako sam se sjetio savjeta Marcusa Ken-ta o tome da uživam u lokalnim skandalima. Sasvim sigurno, nisam očekivao na koji će način ti skandali privući moju pažnju.

Čudno je to kako nas je pismo, kad je stiglo, najviše od svega zabavilo.

Sjećam se kako je stiglo u vrijeme doručka. Lijeno sam ga preokretao, onako kako se to čini kada vrijeme sporo protječe te se svaki događaj rasteže kako bi što duže trajao. Primijetio sam da je riječ o lokalnome pismu s adresom ispisanom pisaćim strojem.

Otvorio sam ga prije nego dva druga pisma s londonskom markom, jer je jedno od njih bio račun, a drugo je poslao jedan vrlo zamoran rođak.

Unutra su se nalazile izrezane tiskane riječi i slova zalijepljeni na listu papira. Zurio sam u riječi nekoliko minuta bez razumijevanja. Zatim sam uzdahnuo.

Joanna, koja se upravo mrštila na nekoliko prispjelih računa, podigla je glavu.

12

"Hej", rekla je, "Što je sad? Izgledaš zbilja iznenađeno."

U pismu je korištenjem najgrubljih izraza bilo izraženo mišljenje pošiljatelja kako Joanna i ja uopće nismo brat i sestra.

"Riječ je o osobito nečasnom anonimnom pismu.", kazao sam.

Još uvijek sam osjećao posljedice šoka. Na neki način, ne očekujete takve stvari u mirnoj žabokrečini Lvmstocka.

Joanna je odmah pokazala živahno zanimanje.

"Nee? Što je napisano?"

Primijetio sam kako se u romanima anonimna pisma nečasnog i gnusnoga karaktera, ako je ikako moguće, nikad ne pokazuju ženama. Nepisano je pravilo kako žene po svaku cijenu moraju biti zaštićene od mogućega šoka na njihov nježni živčani sustav.

Žao mi je što moram priznati kako mi nikad nije palo na pamet da

pismo ne pokažem Joanni. Odmah sam joj ga predao.

Opravdala je moju vjeru u njezinu čvrstoću ne pokazujući nikakve emocije osim toga daje sve to zabavlja.

"Kakva grozna prljavština! Uvijek sam slušala priče o anonimnim pismima, ali nikada nisam nijedno vidjela. Jesu li uvijek ovakva?"

"Ne bih ti znao kazati!", rekao sam. "Za mene je ovo također novo iskustvo."

Joanna se počela kikitati.

"Bio si u pravu što se tiče šminke, Jerry! Pretpostavljam kako oni misle da sam žena lakoga morala!"

"To", rekao sam, "usporedo s činjenicom daje naš otac bio visok čovjek, tamniji, sa čeljusti poput svjetiljke, a majka svjetlokosa i plavooka malena žena, te da ja nalikujem ocu, a ti majci."

Joanna je zamišljeno klimnula.

"Da, mi nismo nimalo slični. Nitko ne bi pomislio da smo brat i sestra."

"Netko zasigurno i nije", rekao sam osjećajući to.

13

Joannaje rekla kako misli daje pismo bilo strašno smiješno.

Zaljuljala je pismo zamišljeno i upitala što ćemo napraviti s njim.

"Pravilna procedura, vjerujem", kazao sam, "jest ispustiti ga u vatru s oštrim uzvikom gađenja!"

Uskladio sam radnju s riječima i Joanna je pljeskala.

"Krasno si to uradio", dodala je. "Trebao si biti na pozornici. Na sreću, još uvijek imamo vatre, zar ne?"

"Bacanje u košaru za otpatke bilo bi znakovito manje drastično," složio sam se. "Mogao sam ga, naravno, zapaliti šibicom i polagano gledati kako gori - ili gledati dok polagano gori."

"Stvari nikada ne gore kada to želimo", rekla je Joanna. "One ispare. Vjerojatno bi morao paliti šibicu za šibicom."

Ustala je i otišla do prozora. Potom je, dok je stajala tamo, naglo okrenula glavu.

"Htjela bih znati", rekla je, "tko gaje napisao?"

"Vjerojatno nikada nećemo saznati", rekao sam.

"Ne, pretpostavljam da nećemo." Bila je tiha za trenutak, a potom je rekla: "Nakon svega, kada razmišljam o pismu, ne znam je li to tako smiješno. Znaš, mislila sam da im se sviđamo ovdje."

"Tako i misle", rekao sam. "To je samo jedan poluludak koji graniči s razumom napisao."

"Vjerojatno je tako. Ugh - zločesto!"

Kada je izišla vani na sunce, razmišljao sam, onako za sebe, pušeći cigaretu nakon doručka, kako je bila sasvim u pravu. Bilo je zločesto. Netko je uzeo za zlo naš dolazak ovamo - netko je zamjerio Joanninoj sjajnoj mladenačkoj profinjenoj ljepoti - netko je želio povrijediti. Možda je najbolje na to gledati s osmijehom, ali duboko iznutra to nije bilo smiješno...

Dr. Griffith je stigao toga jutra. Uredio sam se za njegov tjedni pregled. Sviđao mi se Owen Griffith. Bio je taman, nezgrapan, sa čudnim pokretima i spretnim, vrlo nježnim rukama. Imao je isprekidan način govora i bio je plah.

14

Rekao je kako je moje stanje ohrabrujuće. Potom je dodao:

"Osjećate se dobro, zar ne? Je li to moja mašta ili ste pod utjecajem vremena jutros?"

"U stvari, nisam", dodao sam. "Posebno podlo anonimno pismo stiglo je jutros s jutarnjom kavom te je ostavilo gorak okus u ustima." Spustio je svoju torbu na pod. Njegovo mršavo tamno lice bilo je uzbuđeno.

"Želite li reći kako ste Vi primili jedno od onih?"

Bio sam zainteresiran.

"Ona kruže uokolo, dakle?"

"Da, već neko vrijeme."

"Oh", rekao sam, "vidim. Bio sam pod dojmom kako je naša prisutnost kao stranaca ovdje loše primljena."

"Ne, ne, to nema nikakve veze s tim. To je samo...". Zastao je, pa zapitao: "Što je ono reklo? U najmanju ruku...", naglo se okrenuo, crven u licu i posramljen. "Možda ne bih trebao pitati?"

"Reći ću vam sa zadovoljstvom", nastavio sam. "Reklo je kako otmjena drolja koju sam doveo nije moja sestra, niti pola! To je, mogu reći, bodlerizirana verzija."

Njegovo tamno lice pocrvenjelo je od ljutnje.

"Kako prokleta! Vaša sestra nije - ona nije uzrujana, nadam se?"

"Joanna", rekao sam, "izgleda kao mali anđeo s vrha božićnoga drvca, ali je očito moderna i prilično čvrsta žena. Ona ga smatra jako

zabavnim. Takve stvari joj se nikada prije nisu događale."

"Nadam se da nisu, zasigurno", rekao je Griffith toplo.

"Nema veze", odlučno sam rekao. "To je najbolji način prihvaćanja, mislim. Kao nešto potpuno besmisleno."

"Da", kazao je Owen Griffith. "Samo..."

"Sasvim tako", rekao sam. "To su samo riječi!"

"Problem je", rekao je on, "da se ovakva vrsta stvari, kada se pojavi, stalno širi!"

15

"Mogu zamisliti!"

"Naravno, to je patološki."

Klimnuo sam. "Imate li ideju tko stoji iza toga?", upitao sam.

"Nemam, ali bih volio da imam. Vidite, bolest anonimnoga pisma pojavljuje se iz jednog od dvaju razloga. Ili je određen - usmjeren određenoj osobi ili grupi ljudi, da kažemo motiviran - to je netko tko ima određenu kivnju (ili misli daje ima) i tko izabere osobito zločest i potajan način pisanja. Zao je i odvratn, ali ne i nužno lud, te je obično poprilično lako otkriti pisca - otpuštenoga slugu ili ljubomornu ženu i tako dalje. Ali ukoliko je općenit, a nije određen, tada je opasniji. Pisma su poslana bez selekcije i liječe frustracije autorova uma. Kao što rekoh, definitivno je patološki razlog. I mahnitost raste. Na koncu, naravno, otkrijete upitnu osobu - često je to netko na koga nikada ne sumnjate i to je to! Prošle godine bila je velika napast ovakve vrste na drugoj strani zemlje - otkrilo se da je iza svega stajao glavni čovjek kitničarskog odjela u velikoj tekstilnoj trgovini. Tiha, otmjena žena - radila je tamo godinama. Sjećam se nečega sličnog u mojoj posljednjoj službi sjevernije, ali se ustanovilo kako je to čisto osobna pakost. Još uvijek, kažem, vidio sam ponešto od ovakvih događaja te, najiskrenije govoreći, plaše me!"

"Da li se to dugo vremena događalo?", zapitao sam ga.

"Mislim da nije. Teško je, naravno, reći jer ljudi koji dobiju takva pisma ne idu uokolo hvaleći se. Oni ih zapale."

Napravio je stanku.

"Dobio sam jedno takvo pismo. Odvjetnik Svmmington je dobio jedno također. Jedan ili dva od siromašnijih pacijenata govorili su mi o pismima."

"Sve uglavnom ista vrsta pisama?"

"Oh, da. Određena zloba na temu spolnosti. To se uvijek ponavlja." Nasmiješio se. "Symmington je optužen za nezakonite odnose s gospođom tajnicom - jadnom starom gđicom Ginch, koja ima više od 40 godina te ima orlovske

16

nokte i zečje zube. Symmington gaje odmah odnio u policiju. Moja pisma me optužuju za kršenje profesionalne do-ličnosti sa ženskim klijentima, naglašavajući detalje. Pisma su sva prilično djetinjasta i apsurdna, ali užasno otrovna." Lice mu se promijenilo, postajući sivo. "Ali, svejedno, ja se plašim. Ovakve stvari mogu biti opasne, znate."

"Vjerojatno mogu."

"Vidite", rekao je, "iako je grub djetinjasti prkos, on će prije ili kasnije pogoditi ciljano. Tad ni sam Bog ne zna što se može dogoditi! Također se bojim djelovanja sporog, sumnjičavog, neobrazovanog uma. Kada ugledaju napisanu stvar, oni misle kako je istinita. Svakojake vrste komplikacija mogu proizići."

"Bila je to vrsta nepismenoga djela", rekao sam pažljivo, "napisano od praktično nepismene osobe, moram naglasiti."

"Zbilja?", dodao je Owen i otišao.

Razmišljajući nakon svega o tome razgovoru, osjetio sam ono "Zbilja?" uznemiravajućim.

17

DRUGO POGLAVLJE I

Neću se pretvarati kako nam dolazak tog anonimnog pisma nije ostavio gorak okus u ustima. Zbilja jest. Istodobno, brzo sam na njega zaboravio. U tome trenutku, vidite, nisam ga shvaćao ozbiljno. Sjećam se kako sam sebi rekao da se te stvari vjerojatno često zbivaju u zabačenim seoskim sredinama. Iza svega je vjerojatno stajala neka histerična žena koja voli dramatizirati. Kako bilo, ako su pisma bila djetinjasta i luckasta kao ono koje smo mi dobili, onda iz njih nije moglo proizići mnogo štete.

Slijedeći incident, ako se mogu tako izraziti, zbio se otprilike tjedan dana kasnije kada me Partridge čvrsto stisnutih usana obavijestila kako Beatrice, naša dnevna ispomoć, danas neće dolaziti.

"Pretpostavljam, gospodine", rekla je Partridge, "kako je djevojka uzrujana."

Nisam bio sasvim siguran što je Partridge time htjela reći, pa sam dijagnosticirao (potpuno pogrešno) kako je riječ o želučanim problemima o kojima tankočutna Partridge nije željela izravno govoriti. Rekao sam kako mi je žao i kako se nadam da će se brzo oporaviti.

"Djevojka je savršeno zdrava, gospodine", kazala je Partridge. "Ona je uzrujana u svojim osjećajima."

"Oh", rekao sam pomalo sumnjičavo.

"Zahvaljujući", nastavila je Partridge, "pismu koje je primila. Puno, koliko sam razumjela, insinucija."

18

Zbog strogosti u Partridgeinim očima, spojenim s očitim velikim I u insinuciji, pobojavao sam se kako se insinucije odnose na mene. Toliko sam bio nesvjestan njezinoga postojanja da najvjerojatnije Beatrice ne bih prepoznao da sam je sreo negdje u gradu, pa sam osjetio sasvim prirodnu uzrujanost. Invalid koji šepa po selu na dvije štake ne odgovara ulozi zavodnika seoskih djevojaka. Rekao sam razdražljivo:

"Kakva glupost!"

"Točno to sam rekla djevojčinoj majci", rekla je Partridge. "Rekla sam joj: 'U ovoj se kući takve Stvari ne zbivaju. Nikad nisu i nikad neće dokle god sam ja odgovorna! Što se tiče Beatrice', kazala, sam, 'djevojke su u današnje vrijeme drugačije i da li se te Stvari događaju drugdje, zbilja ne bih mogla reći.' Ali, uistinu gospodine, onaj Beatricin prijatelj koji radi u garaži također je dobio jedno zločesto pismo i ne ponaša se baš razumno."

"U cijelome svom životu nikada nisam čuo nešto tako besmisleno!", rekao sam ljutito.

"Moje je mišljenje, gospodine", kazala je Partridge, "kako je baš dobro da smo se riješili te djevojke. Govorim vam kako se ne bi ona tako uzrujala da zbilja ne postoji nešto čega se ona boji da se otkrije. Nema dima bez vatre, to uvijek govorim."

Nisam znao kako ću se užasno umoriti od slušanja tog osobitog izraza.

II

Toga jutra, osjećajući se avanturistički, odlučio sam hodati do sela. (Joanna i ja smo ga uvijek nazivali selo, iako smo, tehnički gledano,

bili u krivu i građanima Lym-stocka bi to sigurno zasmetalo da su nas mogli čuti.)

Sunce je sjalo, a zrak je bio svjež i oštar, sa slatkim mirisom proljeća. Spojio sam svoje štake i krenuo čvrsto odbacujući Joannin zahtjev da me prati.

19

"Ne", rekao sam. "Neću imati anđela čuvara koji se ljuljuška sa mnom i cvrkuće riječi ohrabrenja. Zapamti kako čovjek sam putuje najbrže. Imam mnogo posla. Trebao bih ići do Galbraitha i Svmmingtona i potpisati prijenos dionica, trebao bih nazvati pekara i prigovoriti o kvaliteti kruha te bih morao vratiti posuđenu knjigu. Također moram otići u banku. Pusti me, ženo, jutro je prekratko!"

Dogovoreno je da me Joanna pokupi automobilom i odve-ze natrag uz brežuljak za ručak.

"To bi ti trebalo dati dovoljno vremena da ga provedeš sa sumještanima u Lvmstocku."

"Bez sumnje", rekao sam. "Dotle bih morao vidjeti svakoga tko nešto znači u mjestu."

Jutro je u High Streetu bilo vrijeme promenade za kupnju, kada su se razmjenjivale vijesti.

Nakon svega, nisam išao u mjesto bez pratnje. Prošao sam dvjestotinjak metara kada sam čuo zvuk zvonca bicikla iza sebe, a potom cviljenje kočnica. Zatim sam ugledao Megan Hunter kako pada s bicikla točno ispred mene.

"Zdravo!", rekla je bez daha dok se pridizala i brisala prašinu sa sebe.

Megan mi se sviđala i uvijek sam osjećao čudnu zabrinutost za nju.

Ona je bila Svmmingtonova pokćerka, kći gde Svmmin-gton iz prvoga braka. Nitko nije govorio mnogo o gosp. (ili Kapetanu) Hunteru i shvatio sam kako je najbolje smatrati ga zaboravljenim. Bio je na glasu kako je postupao sa gđom Svmmington vrlo loše. Ona se rastavila od njega godinu ili dvije nakon vjenčanja.

Bila je žena sa vlastitim načelima, koja se smjestila u Lvmstocku s malenom kćeri "da zaboravi" te se naposljetku udala za jedinoga prikladnog mladića u mjestu - Richarda Svmmingtona. Bila su i dva dječaka iz drugoga braka kojima su roditelji posvećivali pažnju i zamišljao sam da je Megan osjećala kako je čudno imati toliko

muškaraca u kući. Nimalo nije podsjećala na svoju majku, koja je bila

20

malena, anemična žena, uvenulo lijepa, a koja je razgovarala tankim melankoličnim glasom služinske težine koji je odražavao i stanje njezinoga zdravlja

Megan je bila visoka, nespretna djevojka te je, iako je imala 20 godina, izgledala više kao 16-godišnja školarka. Uvijek u sukobu sa svojom neurednom smeđom kosom, imala je bademasto-zelene oči, tanko koščato lice te neočekivano šarmantan osmijeh koji je zatezao na jednu stranu. Odjeća joj je bila neugledna i neprivlačna i običavala je nositi poderane končane čarape.

Po mojoj procjeni, jutros je izgledala mnogo više poput konja nego ljudskoga bića. U stvari, ona bi uz malo njegovanja bila lijep konj.

Kao i obično, zborila je u strci bez daha.

"Bila sam do farme znate - Lasherove - da vidim imaju li pačjih jaja. Imaju mnogo prekrasnih malih svinja. Tako su slatke! Sviđaju li vam se svinje? Meni se sviđa čak i njihov miris!"

"Dobro održavane svinje ne bi smjele smrdjeti", dodao sam.

"Zar ne bi? U našoj okolini sve one vonjaju. Idete li šetnjom do grada? Vidjela sam vas samog, pa sam pomislila kako bih trebala stati i poći s vama, no prebrzo sam se zaustavila."

"Poderali ste čarapu", kazao sam.

Megan je pogledala pokajnički svoju desnu nogu.

"Da, jesam. Ali, imam već dvije rupe, pa nije ni važno, zar ne?"

"Zar nikada ne krpaš svoje čarape, Megan?"

"Svakako! Kada me mama uhvati. Ali ona ne primjećuje uvijek što ja radim, pa sam na neki način sretna, zar ne?"

"Ne čini mi se da shvaćaš kako si odrasla", rekao sam joj.

"Misliš, trebala bih biti više kao tvoja sestra? Sva uređena?"

Nisam joj zamjerio na takvom opisu Joanne.

21

"Ona izgleda uredna i čista te privlačna", rekao sam.

"Ona je užasno lijepa", rekla je Megan. "Nije nimalo nalik vama, zar ne? Zašto?"

"Braća i sestre nisu uvijek slični."

"Ne. Naravno. Nisam slična ni Brianu ni Colinu, a Brian i Colin ne nalikuju jedan drugome." Napravila je stanku i rekla: "Vrlo neobično, zar ne?"

"Što to?"

Megan je kratko odgovorila: "Obitelji."

Pažljivo sam rekao: "Vjerojatno jesu."

Začudio sam se što prolazi njezinim umom. Hodali smo u tišini trenutak ili dva kada je Megan rekla plahim glasom:

"Vi letite, zar ne?"

"Da."

"Tako ste se i ozlijedili?"

"Da, razbio sam se."

Megan je kazala:

"Ovdje nitko ne leti."

"Ne", rekao sam. "Vjerojatno ne. Bi li voljela letjeti, Megan?"

"Ja?" Megan je izgledala iznenađeno. "Bože, ne! Razboljela bih se. Čak mi je i u vlaku mučnina."

Napravila je pauzu, a potom me upitala s onom neposrednošću koju obično djeca pokazuju:

"Hoćete li se oporaviti i biti sposobni ponovno letjeti ili ćete uvijek biti pomalo polovni?"

"Moj liječnik mi je kazao kako bih trebao biti sasvim u redu."

"Da, no nije li on vrsta čovjeka koji uvijek laže?"

"Ne slažem se", odgovorio sam. "U načelu sam sasvim siguran u to. Vjerujem mu."

"Onda je sve u redu. No, mnogi ljudi govore laži."

Prihvatio sam tu nepobitnu činjeničnu izjavu u tišini.

Megan je rekla na zaseban pravni način:

22

"Drago mi je što to čujem. Prepala sam se da zračite ljutnjom i negativnom energijom jer ste udešeni za cijeli život - ali, ako je to prirodno, onda je to drugačije."

"Nisam ljutit", hladno sam joj rekao.

"Onda ste razdražljivi."

"Razdražljiv sam jer mi se žuri prizdraviti, a takve se stvari ne mogu požurivati."

"Onda, zašto se uznemiravati?"

Počeo sam se smijati.

"Draga moja djevojko, zar ti se nikada ne žuri da se neke stvari dogode?"

Megan je razmotrila pitanje. Rekla je:

"Ne. Zašto bih bila u žurbi? Nema se oko čega biti u žurbi. Ništa se nikada ne događa."

Pogodila me beznadnost njezinih riječi. Blago sam joj rekao: "Što činiš sa sobom ovdje?"

Slegnula je ramenima.

"Što se ima ovdje činiti?"

"Zar nemaš nikakve hobije? Igraš li neke igre? Imaš li prijatelje uokolo?"

"Glupa sam u igrama i ne sviđaju mi se mnogo. Nema mnogo djevojaka u blizini, a i one koje su tu ne sviđaju mi se. Misle da sam užasna."

"Glupost! Zašto bi one tako mislile?"

Megan je protresla glavom.

"Zar nisi uopće išla u školu?"

"Da, upravo sam je završila prošle godine."

"Da li ti se sviđala škola?"

"Nije bilo loše. Iako su nas učili stvari na grozno glup način."

"Kako to misliš?"

"Pa tako - samo komadiće i dijelove. Sjeckanje i izmjene od jedne do druge stvari. Bila je to jeftina škola, znate, i učitelji nisu bili vrlo dobri. Nikada nisu mogli odgovoriti na pitanja točno."

"Mali broj učitelja to može", odgovorio sam.

23

"Zašto ne? Oni bi to morali."

Složio sam se.

"Naravno ja sam prilično glupa", rekla je Megan. "I toliko mnogo stvari mi izgleda tako trulim. Na primjer, povijest. Zašto je tako drugačija iz različitih knjiga?"

"Zbog toga je još zanimljivija!", rekao sam.

"I gramatika", nastavila je Megan. "Budalasti sastavi. Sve bezvezne stvari koje je Shellev napisala cvrkućući o vragolijama te Wordsworth koji je postajao sulud zbog nekih budalastih narcisa. Shakespeare."

"Što ne vrijedi sa Shakespeareom?", upitao sam je znatiželjno.

"Izokretao je riječi kako bi iskazao misli na tako težak način da ga ne možeš shvatiti. Ipak, sviđa mi se dio Shake-speareovih djela."

"Siguran sam da bi on bio počašćen takvim saznanjem", rekao sam. Megan nije primijetila moj sarkazam. Rekla je, dok joj se lice ozarivalo: "Na primjer, sviđaju mi se Goneril i Regan."

"Zašto ta dvojica?"

"Oh, ne znam. Na neki način, oni su zadovoljavajući. Zašto misliš da su oni takvi?"

"Kakvi?"

"Kakvi su bili. Nešto ih je načinilo takvim kakvim jesu?"

Prvi put sam se začudio. Uvijek sam prihvaćao Learove starije kćeri kao dva opaka djelića stvari i takvima ih uzimao. Ali njezin zahtjev za prvim uzrokom privukao je moju pažnju.

"Razmislit ću o tome.", rekao sam.

"Oh, zbilja nije važno. Samo sam razmišljala. Svejedno, to je samo engleska književnost, zar ne?"

"Točno, točno! Zar nije bilo niti jednoga predmeta u kojemu si uživala?"

"Samo matematika."

"Matematika?", rekao sam iznenađeno.

Njezino se lice ozarilo.

24

"Voljela sam matematiku. No, predavanja nisu bila najbolja. Voljela bih da su me poučavali stvarno vrhunski. Ona je nebeska! Smatram kako postoji nešto božanstveno u svezi s brojevima, zar ne?"

"Nikada to nisam osjećao", rekao sam iskreno.

Dolazili smo u High Street. Megan je britko izustila:

"Evo gde Griffith. Odvratna žena."

"Zar ti se ne sviđa?"

"Prezirem je. Uvijek me opsjeda ne bih li postala sljedbenicom njezinih izviđača. Mrzim izviđače. Zašto se odijevati u uniforme, zatim hodati uokolo u grupama, stavljati na sebe bedževe, a sve zbog nečega što u biti nisi naučio pošteno raditi? Mislim da je to sve glupost!"

U biti sam se slagao s Megan. Međutim, gospođica Griffith nam se približila prije nego sam se naglas mogao složiti.

Liječnikova sestra, kojoj su nadjenuli potpuno neprimjereno ime

Aimee, za razliku od svoga brata, bila je vrlo samouvjerenjena. Bila je vrlo privlačna muškobanjasta žena, pomalo ogrubjela od vremena, s dubokim srdačnim glasom.

"Hej, vas dvoje!", doviknula nam je. "Prekrasno jutro, zar ne? Megan, baš sam te tražila. Potrebna mi je pomoć u pisanju adresa na omotnicama koje šaljem društvu za očuvanje baštine."

Megan je promumljala neku ispriku te okrenula svoj bicikl i izgledajući vrlo korisno uputila se prema Međunarodnoj trgovini.

"Neobično dijete!", kazala je gospođica Griffith gledajući za njom. "Lijena do kosti. Provodi vrijeme lutajući naokolo. Mora biti veliko iskušenje jednoj gospođi Svmmington! Znam kako je njezina majka više puta pokušala nagovoriti da se prihvati nečega - stenografije, znate, ili kuhanja ili uzgoj angorskih kunića. Potrebna joj je neka zanimoci/a u životu."

25

Pomislio sam kako je sve to sigurno istinito, ali kako bih se, da sam na Meganinome mjestu, čvrsto suprotstavio bilo kakvim prijedlozima Aimee Griffith iz jednostavnog razloga što bi me njezin agresivni karakter pritisnuo uza zid.

"Ne vjerujem u ljenčarenje", nastavila je gđica Griffith.

"I zasigurno ono nije za mlade ljude. Ipak to nije kao da je Megan lijepa ili privlačna ili nešto slično. Ponekad pomislim kako je djevojka polusvoja. Veliko razočarenje za njezinu majku. Otac joj je, znate", spustila je glas polagano, "sigurno pogrešan tip. Plašio se da će ga dijete naslijediti. Bolan za njezinu majku. Oh, da, sve vrste ljudi sačinjavaju svijet, to je moje mišljenje."

"Na sreću!", odgovorio sam joj.

Aimee Griffith "veselo" se nasmijala.

"Da, ne bi bilo zanimljivo da smo svi napravljeni po istome kalupu. Ali ne volim vidjeti nikoga kako ne izvlači najviše moguće iz života. Sama uživam u životu i želim vidjeti svakoga kako također uživa. Ljudi ml govore kako mora biti prokleta dosadno živjeti na selu cijelu godinu. Nimalo, rekla sam. Uvijek sam zauzeta, uvijek sretna. Uvijek se nešto događa na selu. Moje vrijeme je potrošeno ponešto s mojim izviđačima, Institutom i raznim odborima, da ne spominjem brigu o Owenu."

U tome trenutku gđica Griffith spazila je prijateljicu na drugoj strani

ulice te je izgovarajući pozdravnu bujicu živahno prešla ulicu ostavljajući me slobodnim da nastavim svoj put do banke.

Uvijek sam smatrao gđicu Griffith neodoljivom, obožavao sam njezinu energiju i vitalnost i bilo je ugodno vidjeti golemo zadovoljstvo životom koje je zračilo iz nje naspram potištenih mrmljajućih žena koje su uvijek prigovarale.

Moj posao u banci odvijao se zadovoljavajuće, otišao sam u urede gđice Galbraith, Galbraith i Svmmington. Ne znam je li bilo postojećih Galbraitha. Nikada nisam vidio niti jednoga. Pokazali su mi ured Richarda Svmmingtona, koji je imao prikladnu ustajalost dugo postojeće legalne tvrtke.

26

Golem broj kutija s dokumentima označenim kao Gđa Hope, Gdin Everard Carr, William Yatesby-Hoares, Esq., pokojni itd. dale su čistu atmosferu obitelji grofova i legitimno ustanovljenih dugo postojećih poslova.

Studirajući gospodina Svmmingtona dok se naginjao nad mojim dokumentima, javila mi se misao - ako je gđa Sym-mington imala neuspješan prvi brak, sigurno je igrala na pouzdano u svome drugom braku. Richard Svmmington bio je vrhunac hladnog ugleda, vrsta čovjeka koji ne bi svojoj ženi priuštio ni trenutak zabrinutosti. Dugi vrat s izraženom Adamovom jabučicom, pomalo mrtvačko lice te dugi tanki nos. Bez sumnje, ljubazan čovjek, dobar suprug i otac, ali ne ona vrsta čovjeka koji bi uzbudio duhove.

Malo kasnije gospodin Svmmington počeo je govoriti. Govorio je jasno i polako, pokazujući dosta logike i mudre pronicavosti. Riješili smo slučaj u dogovoru i ja sam ustao, komentirajući pri tome:

"Spuštao sam se niz brežuljak s vašom pokćerkom."

Za trenutak gospodin Svmmington je gledao kao da ne zna tko je njegova pokćerka, a potom se nasmijao.

"Oh, da, naravno, Megan. Ona je, hm, završila školu prije nekog vremena. Mislili smo joj pronaći nešto za rad, da se bavi nečim. Ali, naravno, ona je još uvijek vrlo mlada. I nazadna za svoje godine. Da, tako mi govore!"

Izišao sam. U vanjskom uredu sjedio je stariji čovjek na stolici bez naslona, pišući polagano i studiozno, maleni drski dječak i sredovječna žena s kovrčavom kosom i čipkastim ovratnikom, koja je

ubrzano tipkala i žurila.

Ako je to bila gospođica Ginch, složio sam se s Owenom Griffithom kako su krajnje nevjerojatne bile nježne veze između nje i njezinoga poslodavca.

Otišao sam u pekaru i rekao mu svoje mišljenje o kvaliteti kruha. Primljeno je s uzvikom i sumnjičavošću prikladnom događaju i napadom na mene, a zamjena za onaj kruh bio je novi kruh "upravo izišao iz pećnice", jer je njegova nepristojna vrućina pritisnuta uz moje prsi nagovještavala ništa manje od istine.

27

Izišao sam iz prodavaonice i gledao uokolo nadajući se kako ću vidjeti Joannu u automobilu. Hodanje me poprilično umorilo i bilo je nezgodno kretati se štakama i nositi kruh.

Ali još uvijek nije bilo ni traga od Joanne.

Iznenada pogled mi se zadržao na ugodnom i pomalo nevjerojatnom iznenađenju.

Cijelim putem lelujući se prema meni stigla je božica. Zbilja za nju ne postoji druga riječ.

Savršene pojave, kovrčave zlatne kose, visoka, sa sjajno oblikovanim tijelom! I hodala je poput božice, bez napora, izgledajući kao da pliva sve bliže i bliže. Veličanstvena, nevjerojatna djevojka za kojom zastaje dah!

U svome silnom uzbuđenju nešto sam morao ispustiti. Svježi kruh bio je žrtva. Kliznuo je s mojih štaka. Sagnuo sam se za njim i izgubio svoj štap koji je lupnuo po pločniku, a ja sam se okliznuo i umalo pao.

Snažna ruka moje božice uhvatila me i pridržala. Počeo sam mucati: "Za-za-zahvaljujem najljepše, stra-strašno mi je žao!"

Podigla je kruh koji sam ispustio i vratila mi ga skupa sa štapom.

Onda se prijazno nasmijala te veselo rekla:

"Nema na čemu! Uvjeravam vas kako mi nije bilo teško!", a čarolija je odjednom nestala kad se začuo ujednačen, samouvjereni glas.

Lijepa zdrava, dobro građena djevojka i ništa više!

Izgubio sam se u razmišljanju što bi se bilo dogodilo da su bogovi dali Jeleni Trojanskoj takav dosadan glas. Zbilja je čudnovato kako vas djevojka može duboko dirnuti sve dok drži zatvorena usta, a onda u trenutku kad progovori sav glamur može nestati kao da nikad

nije ni postojao!

Poznato mi je da se zbivalo upravo obrnuto. Poznavao sam malu ženicu s licem tužnoga majmunčića koju nikad nitko ne bi dva puta pogledao. U trenutku kada bi počela govoriti, čarolija bi oživjela i procvala i Kleopatra bi ponovno bacila svoje čini.

28

Joanna se parkirala na pločniku odmah do mene a ja nisam ni primijetio njezin dolazak. Upitala me što nije u redu.

"Ništa!", odgovorio sam pokušavajući se pribрати. "Samo sam razmišljao o Jeleni Trojanskoj i drugima."

"Izabrao si čudno mjesto za to.", rekla je Joanna. "Izgledao si zbilja čudnovato, stojeći tu sa široko otvorenim ustima i stiskajući kruh sa grožđicama na svoje grudi."

"Upravo sam doživio šok.", kazao sam. "Bio sam prebačen u staru Ilijadu i nazad."

"Znaš li tko je to?", dodao sam pokazujući na leđa koja su uzmicala skladno se njišući.

Gledajući za djevojkom, Joanna je rekla kako je to Sym-mingtonova guvernanta.

"Je li to ono što te tako naglo pogodilo?", upitala me. "Ona dobro izgleda, ali je pomalo dosadna."

"Znam!", kazao sam. "Samo zgodna vrsta djevojke. A ja sam mislio daje Afrodita!"

Joanna je otvorila vrata auta i ja sam ušao.

"Zbilja je to neobično, zar ne?", rekla je. "Neki ljudi dobro izgledaju, ali nemaju nimalo šarma. Čini se, prava šteta!"

Odgovorio sam kako je tako možda i najbolje kada je riječ o guvernanti.

29

TREĆE POGLAVLJE I

Toga popodneva otišli smo na čaj kod gospodina Pyea.

Gospodin Pye bio je neobično nalik ženi, bucmasti mali čovjek odan svojoj kolekciji petitpoint stolica, dresdenskom kristalu i zbirci sitnica. Živio je u zgradi samostana na imanju gdje su se nalazile ruševine staroga samostana.

Zgrada je bila sjajno zdanje i pod budnom pažnjom gospodina Pyea pokazala se u najboljem svijetlu. Svaki dio namještaja bio je ispoliran

i stavljen na najbolje odgovarajuće mjesto. Zavjese i jastuci bili su probranih boja i tonova i od najskuplje svile.

Teško je bilo pretpostaviti kako ovdje živi muškarac i spazio sam kako bi živjeti u njoj bilo kao da uzimate nekome dom u epohalnoj sobi muzeja. Osnovni životni princip gospodina Pyea bio je pokazivanje kuće gostima. Čak i oni sasvim bezosjećajni na njihova okruženja nisu mu mogli izmaknuti. Čak i ako ste toliko neosjetljivi i smatrate životnim nužnostima radio, koktel bar, kupku i krevet okružen nužnim zidovima. Gospodin Pye nije očajavao, pokazujući vam bolje stvari.

Njegove male punašne ruke drhtale su osjetljivo dok je opisivao svoje bogatstvo, a glas mu se uzdigao do falsetto cičanja dok je kazivao uzbudljive okolnosti pod kojima je donio talijanski okvir kreveta iz Verone.

Joanna i ja, koji smo bili zaljubljenici u starine i epohalni namještaj, složili smo se u odobravanju.

30

"Zbilja je zadovoljstvo, pravo zadovoljstvo da imamo takvo bogatstvo u našoj maloj zajednici. Dobri dragi ljudi koji ovdje žive, znate, tako su bolno uskogrudni, da ne kažem provincijalni Oni ništa ne znaju. Vandali, apsolutni vandali! Unutrašnjost njihovih domova činila bi vas da jecate, draga gospodo, uvjeravam vas da biste jekali! Možda su interijeri to već uzrokovali kod vas?"

Joanna je rekla kako još nije otišla toliko daleko.

"Ali, vi razumijete što ja hoću reći? Oni miješaju stvari tako užasno! Vlastitim sam očima vidio prekrasan Shera-tonov komad, delikatan, perfektan, apsolutno komad za sakupljače, i pored toga slučajan viktorijanski stol ili, što je moguće, ormarić za knjige koji se okreće, od hrastovine boje dima - da, čak i to - hrastovinu boje dima.

Naježio se i promumljao naričući:

"Zašto su ljudi tako slijepi? Slažete se, siguran sam da se slažete, ta ljepota je jedina stvar za koju je vrijedno živjeti!"

Hipnotizirana njegovom žestinom, Joanna je rekla: "Da, da, to je točno!"

"Stoga, zašto", bio je uporan gospodin Pye, "ljudi sebe okružuju ružnoćom?"

Joanna je rekla kako je to vrlo čudno.

"Čudno? To je kriminalno! To ja zovem kriminalom! A isprike koje pružaju! Oni govore kako je nešto udobno. To je starinsko. Starinsko! Tako odvratna riječ!"

"Kuća u koju ste se se uselili", nastavio je gospodin Pye, "kuća gospode Emilv Barton. To je privlačna kuća i ona ima neke prilično lijepe dijelove. Prilično lijepe! Jedan ili dva dijela su prvorazredni. Također ima i ukusa - iako nisam siguran u to kao što sam bio. Ponekad se bojim, mislim, kako je to samo osjećaj. Ona voli održavati stvari kao što su i bile, ali ne iz le bon motif, ali ne zbog harmonije koja rezultira, već zbog načina na koji ih je njezina majka imala."

Usmjerio je svoju pažnju na mene i glas mu se promijenio. Promijenio se iz ushićenog umjetničkog glasa u glas rođene brbljavice.

31

"Uopće niste poznavali tu obitelj? Ne! Ja sam je poznao preko agenata za nekretnine! Ali, moji dragi, vi biste morali poznavati tu obitelj! Kada sam došao ovdje, stara je majka još bila živa. Nevjerojatna osoba, sasvim nemoguća! Monstrum, ako me razumijete! U onome pozitivnom smislu, monstrum! Staromodni viktorijanski monstrum koji guta svoje mlade! Da, taj opis upravo odgovara! Bila je monumentalna, znate, mora da je težila više od 100 kilograma, i sve njezine kćeri su se vrtjele oko nje.

"Djevojke!". Tako ih je uvijek nazivala. Najstarija je imala više od 60 godina tada! "Te glupe djevojke!", ponekad bi govorila. Crno roblje, to je sve što su bile! Uvijek su se slagale s njom, dolazile po nju i donosile joj. U deset sati su morale biti u krevetu, vatra im u spavaćim sobama nije bila dopuštena, a pozvati prijatelje u kuću bila je nepoznanica! Prezirala ih je što se nisu udale, a opet im je tako uredila živote daje bilo praktično nemoguće ikoga upoznati! Vjerujem da je Emily, ili je to bila možda Agnes?, imala neku vrstu afere s kapelanom. No, njegova obitelj nije bila dovoljno dobra i Mama je tome stala na kraj!"

"To zvuči kao roman", rekla je Joanna.

"Oh, moja draga, bio je to roman! Potom je grozna starica umrla, ali je, naravno, tada bilo prekasno! Nastavile su živjeti ondje i pripovijedale utiho što bi jedna Mama sada željela. Čak su osjećale kako bi popravak njezine sobe bio svetogrđe! Ipak su uživale u

samostanu na miran način... Ali ni jedna nije imala dovoljno otpornosti te su jedna za drugom umrle. Gripa je uzela život Edithi, Minnie je imala operaciju nakon koje se nije oporavila, i jedna Mabel je imala srčani udar - Emily ju je pazila najbolje što je mogla!

Stvarno, ta žena u posljednjih 10 godina nije uradila ništa osim njegovanja! Šarmantno stvorenje, zar ne? Kao komad dresdenskoga kristala! Tako je tužno za nju da je imala financijske brige, ali, naravno, sve investicije su izgubile na vrijednosti!"

"Pomalo se grozno osjećamo što živimo u njezinoj kući", rekla je Joanna.

32

"Ne, ne, draga moja mlada damo! Ne smijete se tako osjećati! Njezina draga dobra Florence joj je tako odana da mi je sama rekla kako je našla tako dobre podstanare." Ovdje se gospodin Pye malo naklonio. "Rekla mi je kako smatra daje zbilja imala sreće."

"Kuća", rekao sam, "ima vrlo umirujuću atmosferu."

Gospodin Pye je bacio brzi pogled na mene.

"Stvarno? Vi tako osjećate? To je vrlo zanimljivo! Pitao sam se, znate! Da, pitao sam se!"

"Kako to mislite gospodine Pye?", pitala je Joanna.

Gospodin Pye je raširio svoje debeljuškaste ruke.

"Ništa, ništa! Čovjek se pita, to je sve! Ja zbilja vjerujem u atmosferu, znate! Ljudske misli i osjećaji. Oni ostavljaju svoj otisak na zidovima i namještaju!"

Trenutak ili dva nisam govorio. Gledao sam oko sebe i pitao se kako bih opisao atmosferu u Samostanskoj kući, kako su je nazivali. Činilo mi se kako je zbilja zanimljivo da nema nikakve atmosfere. To je zbilja bilo vrlo neobično!

Razmišljao sam o tome toliko dugo da nisam čuo ništa od razgovora između Joanne i njezinoga domaćina. Vratio sam se u zbilju kada sam čuo kako Joanna izgovara pozdrave. Trgnuo sam se iz svoga sanjarenja i dodao svoj dio.

Izašli smo na hodnik. Kako smo se približavali prednjim vratima, kroz otvor na njima upalo je pismo i palo na oti-rač.

"Popodnevna pošta!", mrmljao je gospodin Pye dok gaje podizao s poda. "Dakle, dragi moji mladi ljudi, doći ćete opet, zar ne? Takvo je zadovoljstvo susresti nekoga slobodoumnog, ako razumijete što

želim reći. Nekoga tko cijeni Umjetnost. Zbilja, znate, dragi ljudi koji ovdje žive, ako im spomenete balet, oni misle samo na piruete na prstima, lepršave suknjice i staru gospodu s dalekozorima za operu s kraja prošloga stoljeća. To je zbilja tako! Pedeset godina iza svoga vremena, tako ih ja vidim! Engleska je prekrasna zemlja! Ima svoje džepove. Lymstock je jedan od njih. Zanimljiv s kolekcionarskoga gledišta. Kad sam ovdje, uvijek se

33

osjećam kao da sam se dobrovoljno stavio ispod staklenoga zvona. Mirna žabokrečina gdje se nikad ništa ne događa!"

Dva puta se s nama rukovao i pretjerano brižno mi pomogao da uđem u auto. Joanna je sjela za volan i pažljivo vozila oko parcele sa savršeno očuvanom travom, a potom je, vozeći ravno naprijed, digla ruku kako bi odmahнула našem domaćinu pozdrav dok je on stajao na stepenicama kuće. Nagnuo sam se kako bih učinio isto.

Ali naši pozdravi ostali su nezamijećeni. Gospodin Pye je otvorio svoju poštu.

Stajao je zureći u otvoreni list papira u svojoj ruci.

Joanna ga je jednom opisala kao bucmastoga ružičastog anđelčića. Još uvijek je bio punašan, ali sada više nije izgledao kao anđelčić. Njegovo lice bilo je tamnoljubičasto i iskrivljeno od bijesa i iznenađenja.

U tome sam trenutku shvatio daje bilo nešto poznato u izgledu te omotnice. Nisam to onda shvatio - uistinu, bila je to jedna od onih stvari koju primijetite podsvjesno, ne znajući kako ste ih primijetili.

"Moj Bože!", rekla je Joanna. "Što li je to našem dobričini zasmetalo?"

"Mislim", kazao sam, "daje opet riječ o Skrivenoj ruci."

Okrenula je prema meni svoje preneraženo lice, a auto je zavijugalo.

"Budi pažljiva, draga!", rekao sam.

Joanna je ponovno usmjerila svoju pažnju na cestu. Bila je namrštena.

"Misliš pismo kao ono koje si ti primio?"

"Pretpostavi! am!"

"Kakvo je ovo mjesto?", pitala je Joanna. "Izgleda kao najnedužniji uspavani bezopasni dio Engleske koji možeš zamisliti!"

"Gdje se, ako citiram gospodina Pyea, nikad ništa ne događa!",

uskočio sam "Izabrao je pogrešan trenutak da to kaže. Nešto se događa!"

34

"Ali, tko piše te stvari Jerry?"

Slegnuo sam ramenima.

"Draga moja djevojko, odakle ja da to znam?! Neki lokalni šaljivčina kojemu vjerojatno fali daska u glavi!"

"Ali zašto? Izgledaju tako idiotski!"

"Moraš čitati Freuda, Junga i to društvo za pravi odgovor. Ili pitaj našega doktora Owena."

Joanna je stresla glavom.

"Ne sviđam se doktoru Owenu!"

"Jedva da te je i vidio!"

"Vidio je prilično mnogo, a to gaje sigurno natjeralo da prijeđe ulicu kada je mene ugledao kako hodam kroz High Street!"

"Vrlo neobična reakcija!", rekao sam suosjećajući "Ijedna na koju se nisi navikla!"

Joanna je bila ponovno namrštena.

"Ne, ali ozbiljno, Jerry, zašto ljudi pišu anonimna pisma?"

"Kao što sam rekao, nedostaje im daska u glavi! To zadovoljava njihovu potrebu. Ako si bio prekoravan, ignoriran ili frustriran i život ti je prilično monoton i prazan, pretpostavljam da dobiješ osjećaj moći od probadanja u tami ljudi koji su sretni i uživaju!"

Joanna se protresla. "To nije lijepo!"

"Ne, nije lijepo! Mogu zamisliti kako u ovim seoskim krajevima često brakove sklapaju rođaci, tako da možeš dobiti priličan broj čudaka!"

"Netko tko je, pretpostavljam, prilično neobrazovan i neshvaćen? Uz bolje obrazovanje..."

Joanna nije dovršila rečenicu, a ja nisam ništa izustio.

Nikada nisam bio u stanju prihvatiti uvriježeno vjerovanje kako je obrazovanje lijek za svaku bolest.

Dok smo se vozili kroz mjesto, a prije penjanja na brežuljak, gledao sam zainteresirano nekoliko osoba vani u High Streetu. Jedna od njih je bila krupna seoska žena s mnogo prkosa i zlobe iza njezinih blagih obrva, planirajući možda već sada daljnji izljev osvetoljubive žučljivosti?

35

Ali još uvijek na situaciju nisam gledao ozbiljno. II

Dva dana kasnije otišli smo na partiju bridža kod Sym-mingtonovih.

Bilo je subotnje popodne. Symmingtonovi uvijek igraju bridž subotom jer je tada ured zatvoren.

Bila su dva stola. Igrali su Svmmingtonovi, mi, gospođica Griffith, gospodin Pye, gospođica Barton i pukovnik Ap-pleton, kojega još nismo sreli, a koji je živio u Combeacreu, selu udaljenom otprilike desetak kilometara. On je bio tipičan primjerak svoje vrste, gospodin od otprilike šezdeset godina, koji je volio igrati ono što je on nazivao "riskantna" igra (što je najčešće rezultiralo golemim iznosima iznad crte na strani njegovih protivnika), a Joanna ga je toliko zainteresirala da praktički nije s nje skidao oči cijelo poslijepodne.

Bio sam prisiljen priznati kako je moja sestra najvjerojatnije najprivlačnija stvar koja je već dugo vremena bila viđena u Lvmstocku.

Kada smo mi stigli, guvernanta Elsie Holland je upravo u lijepo ukrašenom stolu tražila dodatne notese za bilježenje rezultata u bridžu. Noseći ih u rukama, otklizala je po prostoriji na isti onaj božanski način koji sam prvi put zamijetio, ali čarolija nije uspjela drugi put. Ogorčeno sam zaključio da tako mora biti - uzaludno potrošeno savršeno lijepo tijelo i lice. Međutim, sada sam vrlo jasno uočio neobično velike bijele zube nalik nadgrobnim pločama te način na koji je pokazivala desni kad bi se smijala. Ona je, na žalost, bila jedna od onih brbljavih djevojaka.

"Je li ovo to što ste tražili, gospodine Svmmington? Baš je glupo od mene što se nisam mogla sjetiti gdje smo ih spremili posljednji put! Bojim se daje to moja greška! Držala sam ih u ruci kada me Brian pozvao jer mu se pokvario motor te sam istrčala vani, a onda sve jedna stvar za dru36

gom pa sam ih sigurno ostavila na nekome potpuno luckastom mjestu! Ovo nisu oni pravi, tek sad vidim, malo su žuti po rubovima! Da kažem Agnes za čaj u pet? Vodim dječicu u Long Barrow tako da neće biti nikakve buke!"

Zgodna dobra bistra djevojka! Uhvatio sam Joannin pogled. Smijala se. Hladno sam je pogledao. Prokletstvo, Jo-anna uvijek zna što mislim!

Smjestili smo se da igramo bridž.

Uskoro sam precizno poznavao bridž status svih u Lym-stocku. Gospoda Svmmington je bila izvanredno dobar igrač bridža i bila je odana igri. Kao mnoge neintelektualne žene, ona nije bila glupa i posjedovala je značajnu prirodnu pronicljivost. Njezin muž je bio dobar igrač koji nije pravio puno grešaka, ali pomalo preoprezan. Gospodina Pyea mogu najbolje opisati kao briljantnog. On je imao iskreni dar za igru. Pošto je igra bila u našu čast, Joanna i ja smo igrali za stolom sa gospodom Svmmington i gospodinom Pyeom. Zadatak gospodina Symmingtona je bio da smiri situaciju i taktično pokuša pomiriti tri preostala igrača za svojim stolom. Pukovnik Appleton, kao što sam već spomenuo, bio je voljan igrati riskantno. Malena gospođica Barton bila je bez iznimke najgori igrač bridža kojega sam ikada susreo i uvijek je silno uživala u igri. Ona je uspijevala pratiti igru, ali nije imala pojma o jačini karata koje je držala, nikad nije znala svoj rezultat, uvijek nanovo pravila iste greške te nije bila sposobna pratiti adute i često zaboravljala gdje su. Način igre Aimee Griffith najbolje je opisati njezinim riječima: "Volim dobru partiju bridža bez mnogo gluposti - nikada ne igram na tim besmislenim turnirima. Govorim ono što mislim. I bez post mortem! Ipak je ovo samo igra!" Vidjet ćemo, dakle, kako njihov domaćin nije imao lak zadatak.

Igra se nastavila prilično ujednačeno, uz povremenu zaboravljivost pukovnika Appletona dok je preko stola zurio u Joannu.

Čaj je bio postavljen na velikome stolu u blagovaonici. Upravo dok smo završavali u prostoriju su žurno ušla dva

37

vruća i uzbuđena mala dječaka. Svima su predstavljeni, dok je gospođa Svmmington sjala od majčinskoga ponosa baš kao i njihov otac.

Potom, baš kad smo bili gotovi, sjena je pala preko moga tanjura pa sam se okrenuo da bih vidio Megan kako stoji u francuskome prozoru.

"Oh!", rekla je njezina majka. "Evo Megan."

U njezinom glasu mogla se primijetiti iznenađenost, kao da je zaboravila da Megan uopće postoji.

Djevojka je ušla i sa svima se rukovala nespretno i bez imalo ljupkosti.

"Bojim se da sam zaboravila tvoj čaj, draga!", kazala je gospođa Svmmington. "Gospođica Holland i dječaci ponijeli su užinu vani sa sobom tako da danas nema dječje užine. Zaboravila sam kako ti nisi išla s njima!"

Megan je klimnula.

"Nema veze! Idem u kuhinju."

Pognuto je izašla iz sobe. Bila je, kao i obično, neuredno odjevena, a na petama je imala rupe.

Gospođa Svmmington je rekla, uz ispričavajući smješak:

"Jadna moja Megan! Ona je u toj nespretnoj dobi, znate! Djevojke su uvijek sramežljive i nespretne u dobi kada upravo završe školu, a prije nego zbilja odrastu!"

Vidio sam kako se Joannina svijetla glava zabacila unazad u gesti za koju sam znao da znači rat.

"Ali, Megan ima dvadeset godina, zar ne?", rekla je.

"Oh, da, da! Tako je! Ali, naravno, ona je vrlo mlada za svoje godine! Zbilja, još je dijete! Mislim daje to lijepo kada djevojke ne odrastu prebrzo!" Ponovno se nasmijala. "Pretpostavljam da sve majke žele da njihova djeca ostanu bebe!"

"Ne mogu zamisliti zašto bi to bilo tako!", kazala je Joan-na.

"Naposlijetku, zar ne bi bilo čudno kada bi osoba imala dijete koje je mentalno kao šestogodišnjak dok mu je tijelo potpuno odraslo?"

"Oh, pa ne smijete stvari shvaćati bukvalno, gospođice Barton!", rekla je gospođa Svmmington.

38

Toga trenutka shvatio sam kako mi gospoda Svmmington nije baš draga. Anemična, slabašna, izbljedjela ljepota prikrivala je, pomislio sam, sebičnu i gramzivu prirodu. Rekla je zatim, a ja sam je zbog toga još manje cijenio:

"Moja jadna Megan! Ona je poprilično teško dijete, bojim se. Pokušavala sam pronaći nešto čime bi se mogla baviti -vjerujem da postoji više stvari koje možete naučiti putem korespondencije. Dizajniranje i pravljenje haljina - ili bi možda mogla pokušati naučiti stenografiju i tipkanje?!"

U Joanninom oku još sam vidio crveni sjaj. Dok smo sjedali ponovno za stolove za bridž, rekla je:

"Vjerojatno će početi odlaziti na zabave i slične stvari. Hoćete li

prirediti zabavu u njezinu čast?"

"Zabavu?"

Gospođa Svmmington je izgledala iznenađeno i zabavljeno. "Oh, ne, mi ne radimo ovdje takve stvari!"

"Vidim! Samo teniske mečeve i slične stvari!"

"Na našem se terenu nije godinama igralo. Ni Richard ni ja ne igramo. Pretpostavljam kasnije, kada naši dječaci odrastu. Oh, Megan će naći dosta stvari koje može činiti. Ona je sretna samo šetajući unaokolo, znate! Da vidim, jesam li ja dijelila? Dva bez aduta."

Dok smo se vozili prema kući,, Joanna je opako pri-tiskajući pedalu gasa, tako daje vozilo poskočilo, rekla:

"Tako mi je žao te djevojke!"

"Megan?"

"Da! Njezina je majka ne voli!"

"Oh, smiri se, Joanna, nije to tako kako ti izgleda!"

"Da, istina je! Mnoge majke ne vole svoju djecu! Megan je, mogu zamisliti, prilično nezgodno stvorenje u kući! Ona uznemirava način života - života Svmmingtona. Bez nje to je savršena cjelina i to je najnesretniji osjećaj za osjetljivo biće, a ona jest osjetljiva!"

"Da", rekao sam, "mislim daje osjetljiva!"

Bio sam tih na trenutak.

Joanna se iznenada vragolasto nasmiješila.

39

"Nemaš sreće s njegovateljicom!"

"Ne znam što misliš", rekao sam ponosno.

"Glupost! Muški jad je bio oslikan na tvome licu svaki put kada sije pogledao. Slažem se s tobom! To je gubitak!" "Ne znam o čemu govoriš!"

"No, ja sam svejedno oduševljena. To je prvi znak povratka života. Bila sam tako zabrinuta za tebe u sanatoriju. Nikada nisi ni pogledao u predivnu mladu medicinsku sestru. Privlačna odora također - apsolutno Božji dar bolesnome čovjeku!"

"Tvoja konverzacija definitivno je niska, Joanna!"

Moja sestra je nastavila, ne obraćajući niti malo pažnje na moje prigovore.

"Laknulo mi je kada sam vidjela da još uvijek bacaš oko na zgodne

djevojke. Ona je vrlo privlačna. Smiješno daje S.A. trebao biti potpuno izostavljen. Čudno je to, znaš Jer-ry! Što je to što neke žene imaju, a neke nemaju? Što je to što ženu čini tako privlačnom, čak i ako ona samo kaže "loše vrijeme", da joj svaki muškarac koji se nade u blizini želi prići i pričati o vremenu? Vjerojatno Sudbina radi grešku kada povremeno šalje paket! Jedno lice i tijelo Afrodite, jedan primjeren temperament! Onda nešto pode krivim putem i Afroditin temperament ode do neke žene s običnim licem i tada sve ostale žene jednostavno polude i kažu: "Ne mogu zamisliti što muškarci u njoj vide! Ona čak ni ne izgleda dobro!"

"Jesi li sasvim gotova, Joanna?"

"Pa, ti se slažeš, zar ne?"

Nasmiješio sam se. "Složiti ću se, na žalost!"

"I ne vidim nikoga drugog ovdje za tebe! Morat ćeš se prebaciti na Aimee Griffith!"

"Sačuvaj, Bože!", rekao sam.

"Ona prilično dobro izgleda, znaš!"

"Za mene je previše slični Amazonki!"

"Ona, izgleda, uživa u svome životu!", dodala je Joanna.

"Apsolutno je odvratno srčana, zar nije? Ne bih se trebala nimalo čuditi da se kupa u hladnoj kupki svakoga jutra!"

40

"I što ćeš za sebe napraviti?", zapitao sam.

"Ja?"

"Da! Ovdje će ti trebati nešto da ti malo odvuče pažnju, koliko te ja poznajem!"

"Tko sada nisko udara? Pored toga, zaboravio si na Pau-la!"

Joanna je izbacila neuvjerljiv uzdah.

"Ne bih ga trebao zaboraviti ni približno brzo kako ćeš ti to napraviti! Za otprilike desetak dana govorit ćeš: "Paul, koji Paul? Nikada nisam poznavala Paula!""

"Misliš da sam sasvim prevrtljiva?", rekla je Joanna.

"Kada su u pitanju ljudi kao Paul, samo sam presretan da bi i ti trebala biti!"

"Nikada ti se nije sviđao! Ali, on je bio pomalo genijalac!"

"Moguće, iako sumnjam! Iz onoga što sam čuo, genijalci su ljudi često vrlo omraženi! Jedno je sigurno - ovdje nećeš naći ni jednoga

genijalca!"

Joanna je razmišljala za trenutak sa glavom zabačenom na jednu stranu.

"Bojim se da neću!", izustila je pokajnički.

"Morat ćeš se baciti na Owena Griffitha!", rekao sam joj. "On je jedini slobodan muškarac u mjestu. Osim ako ne računate na staroga pukovnika Appletona. Gledao te poput gladnoga psa tragača veći dio popodneva!"

Joanna se nasmijala.

"On me gledao, zar ne? Bilo je prilično neugodno!"

"Nemoj se zavaravati! Tebi nikada nije neugodno!"

Joanna je vozila u tišini kroz ulazna vrata i u krug sve do garaže.

Potom je rekla:

"Možda postoji nešto u toj tvojoj ideji!"

"Kojoj ideji?"

Joanna je odgovorila:

"Ne shvaćam zašto bi bilo koji muškarac namjerno prešao ulicu da me izbjegne! Između ostaloga, to je bezobrazno!"

41

"Shvaćam!", rekao sam. "Lovit ćeš čovjeka u hladnoj krvi!"

"Pa, ne volim biti izbjegavana!"

Izišao sam pažljivo iz automobila i balansirao svojim štakama. Potom sam sestri ponudio savjet.

"Dopusti da ti kažem slijedeće, moja djevojko! Owen Griffith nije jedan od tvojih krotkih cvilećih umjetničkih mladih ljudi. Osim ako nisi oprezna, uzburkati ćeš stršljenovo gnijezdo oko svojih ušiju! Taj čovjek može biti opasan!"

"Oh, da li ti to misliš?", zahtijevala je Joanna sa svakim znakom zadovoljstva na vidiku.

"Ostavi vruga na miru!", rekao sam čvrsto.

"Kako se usudio prijeći ulicu kada me vidio da dolazim?"

"Sve ste vi žene slične! Pjevate na istu temu! Ako se ne varam, također će te napasti i sestra Aimee!"

"Već joj se ne sviđam!", rekla je Joanna. Govorila je razmišljajući, ali s određenim zadovoljstvom.

"Došli smo ovdje", rekao sam čvrsto, "radi mira i tišine i to želim vidjeti kako se događa."

No mir i tišina bile su posljednje stvari koje ćemo imati.

42

ČETVRTO POGLAVLJE I

Mislim da je to bilo tjedan kasnije kada me Partridge obavijestila da gospođa Baker želi sa mnom nakratko razgovarati.

Ime gospode Baker nije mi ništa govorilo.

"Tko je Gđa Baker?", upitao sam zbunjeno. "Zar ona ne može vidjeti gospodu Joannu?"

Ali izgledalo je da sam ja osoba s kojim se razgovor želio obaviti. Dodatno se otkrilo da je gospoda Baker majka djevojke Beatrice.

Zaboravio sam na Beatrice. Posljednjih 14 dana bio sam svjestan sredovječne žene sa svežnjevima sijede kose koja bi uzimala na koljenima poput raka iz kupaonice, stepenica i prolaza čim bih se ja pojavio. Pretpostavljam da je ona naša nova dnevna ispomoć. Inače je komplikacija zvana Beatrice izbljedadjela iz mog uma.

Nisam mogao odbiti Beatricinu majku, naročito kada sam saznao daje Joanna izašla, ali moram priznati da sam bio malo nervozan na samu tu pomisao. Iskreno sam se nadao da neću biti optužen za poigravanje s Beatricinim čuvstvima. U sebi sam prokleo štetnu aktivnost pisca anonimnoga pisma, a u isto sam vrijeme naglas naredio dovođenje Beatricine majke.

Gospoda Baker je bila velika, široka žena, istrošena vremenom, koja je govorila vrlo brzo. Laknulo mi je kada sam opazio da nije bila ljuta niti me optuživala.

43

"Nadam se gospodine", rekla je nakon što u se vrata zatvorila iza Partridgea, "da ćete ispričati moju slobodu koju sam uzela ovim dolaskom. Ali mislila sam, gospodine, kako ste vi prava osoba kojoj se treba obratiti i trebala bih vam biti zahvalna ako možete pronaći način da mi kažete što mi je činiti u datim okolnostima jer po mom nahođenju nešto se mora uraditi, a ja nikada nisam bila osoba koja je puštala travu da joj raste pod nogama i što ja kažem je da nema svrhe od jaukanja i stenjanja već "ustani i radi", kao što je vikar rekao u propovijedi pretprošli tjedan."

Osjećao sam se pomalo zbunjen, kao da sam preskočio bitan dio konverzacije.

"Sigurno!", rekao sam. "Zar nećete sjesti, gospođu Baker? Bit će mi

zadovoljstvo pomoći vam na bilo koji mogući način!"

Očekivano sam napravio stanku.

"Hvala, gospodine!" Gospođa Baker sjela je na rub stolice. "Vrlo lijepo od vas, sigurna sam! Drago mi je da sam k vama došla! Rekla sam Beatrice, uza svo njezino jaukanje i plakanje na krevetu, gospodin Burton će znati kako postupiti jer on je londonski gentleman! Nešto se mora poduzeti, što s mladim muškarcima usijanih glava, koji ne žele čuti razlog zašto su takvi i ne slušaju nijednu djevojačku riječ i da sam to bila ja, rekla sam Beatrice, dala bih mu najbolje što imam, a što mislite o onoj djevojci u pletionici?"

Osjećao sam se zbunjeniji nego ikada.

"Ispričavam se!", rekao sam. "Ne shvaćam vas potpuno. Što se dogodilo?"

"To su pisma, gospodine. Zlobna pisma - nedolična također, koja koriste takve riječi i sve to. Gore nego što sam čak ikada vidjela u Bibliji!"

Prolazeći preko zanimljivoga retka sa strane, rekao sam očajnički:

"Je li vaša kćer dobila još pisama?"

"Ne ona, gospodine! Ona je dobila samo jedno! To jedno došlo je slučajno nakon što je napustila vaš dom."

"Apsolutno nije bilo razloga...", počeo sam, ali gospođa Baker me snažno i uljudno prekinula:

44

"Ne trebate mi govoriti, gospodine, daje sve što je napisano bilo zlobna laž! Imam riječ gospode Partridge za to i sigurno bih znala! Vi niste ta vrsta gospodina, koju dobro poznajem, i Vi ste uz to invalid i sve to! Zlobne neistinite laži su bile, ali svejedno ja kažem Beatrici da joj je bolje otići jer vi znate što su ogovaranja, gospodine! Nema dima bez vatre, tako ljudi govore! A djevojka ne može biti previše oprezna! Unatoč tome što se ona osjećala tako posramljenom, kao po onome napisanom u sadržaju pisma, pa ja kažem "u pravu si" Beatrici kada je ona rekla da više neće dolaziti ovdje, iako sam sigurna da smo obje zažalile zbog neugodnosti što smo takve...."

Nesposobna iskobeljati se iz ove rečenice, gospođa Baker je duboko udahнула i ponovno počela.

"Nadam se da će to biti kraj bilo kakvoga zlobnog govora! Ali sada George dolje u garaži, momak s kojim Beatrice izlazi, ima jedno od

njih! Govori užasne stvari o Beatrice, kako ona izlazi s Fred Ledbetterovim Tomom i ja vam mogu sa sigurnošću reći da se djevojka prema njemu nije ophodila više od građanske uljudnosti provodeći vrijeme s njim u razgovoru."

U mojoj glavi se vitlalo od ovoga novog zapleta sa gospodin Ledbetterovim Tomom.

"Da raščistimo s ovim!", rekao sam. "Beatricin mladić je dobio anonimno pismu koje je optužuje za izlaske s drugim mladićem?"

"Upravo tako gospodine, ali nije lijepo sročeno, korištene su užasne riječi, a to je razbjesnilo mladoga Georgea koji je došao Beatrici i rekao kako neće trpjeti takvu vrstu ponašanja te je ne želi gledati kako izlazi s drugim mladićima iza njegovih leđa - a ona tvrdi kako je sve to laž - a on je dodao "nema dima bez vatre" te ode usijan kakve je naravi, a Beatrice je preuzela sve na sebe, jedna djevojka, i ja sam joj rekla da ću staviti šešir i doći upravo do vas, gospodine!"

Gospođa Baker je zastala i gledala me u iščekivanju poput psa koji čeka nagradu nakon dobro obavljenoga trika.

45

"Ali, zašto ste k meni došli?", inzistirao sam.

"Kako sam razumjela, gospodine, i vi ste dobili jedno od tih zlobnih pisama te sam mislila, pošto ste londonski gospodin, vi ćete sigurno znati što treba činiti s njima!"

"Da sam na vašemu mjestu", rekao sam, "ja bih bio otišao u policiju! Takve stvari se moraju odmah zaustaviti!"

Gospoda Baker je izgledala duboko šokirana.

"Oh, ne gospodine! Ne bih mogla ići na policiju!"

"Zašto ne?"

"Nikad nisam imala posla s policijom, gospodine! Nitko od mojih nikada nije imao!"

"Vjerojatno ne! Ali policija je jedina koja se bavi takvim stvarima! To je njihov posao!"

"Otići do Berta Rundlea?"

Bert Rundle bio je lokalni policajac, to sam znao.

"Sigurno u policijskoj stanici postoji narednik ili inspektor!"

"Ja da idem u policijsku stanicu?"

Glas gospode Baker odavao je poniženje i nepovjerljivost.

Počeo sam se osjećati nervozno.

"To je jedini savjet koji vam mogu dati!"

Gospoda Baker bila je tiha, očito neuvjerena.

Rekla je sjetno i ozbiljno:

"Ova pisma trebaju biti zaustavljena, gospodine, ona moraju biti spriječena! Prije ili kasnije, dogodit će se nesreća!"

"Izgleda mi kao da je nesreća već napravljena sada!", rekao sam.

"Mislila sam nasilje, gospodine! Ti mladi momci postanu nasilni kada su u pitanju osjećaji, a isto je i sa starijima!"

Upitao sam:

"Da li dosta ovih pisama ide uokolo?"

Gospoda Baker je klimnula.

46

"Postaje sve gore i gore, gospodine! Gospodin i gospoda Beadle kod Plavoga vepra - oduvijek su bili sretan par - a sada dolaze ova pisma te on počinje razmišljati o stvarima koje nisu takve kakvima se prikazuju, gospodine!"

Nagnuo sam se prema naprijed:

"Gospodo Baker!", rekao sam, "Imate li ideju, ikakvu ideju uopće o tome tko piše ova odvratna pisma?"

Na moje veliko iznenađenje, ona je klimnula glavom.

"Mi imamo ideju, gospodine! Da, mi svi imamo vrlo jasnu ideju!"

"Tko je to?"

Pomislio sam kako ne želi izreći ime, no ona je brzo odgovorila:

"To je gospođa Cleat - to je što mi mislimo, gospodine! Sigurno je gospoda Cleat!"

Jutros sam čuo toliko mnogo imena da sam bio zbunjen. Pitao sam je:

"Tko je gospoda Cleat?"

Otkrio sam daje gospođa Cleat bila žena staroga vrtlara koji je nadničario. Živjela je u kolibi na cesti koja vodi dolje do pletionice. Moja daljnja pitanja samo su donijela nezadovoljavajuće odgovore. Upitana zašto bi gospođa Cleat pisala ovakva pisma, gospođa Baker bi samo neodređeno rekla: "To bi moralo biti njezino djelo!"

Na koncu sam je pustio da ode potičući ponovno savjet da ide na policiju, savjet kojega sam mogao vidjeti da gospoda Baker neće poslušati. Ostavljen sam pod dojmom kako sam je razočarao.

Premišljao sam ponovno o čemu je ona govorila. Na temelju

neodređenih nagovještaja, odlučio sam, ako su se svi u selu složili daje gospođa Cleat bila krivac, kako je to možda i istina. Odlučio sam otići i konzultirati se s Griffi-thom o cijeloj stvari. Vjerojatno bi on trebao znati gospodu Cleat. Ako bi on smatrao preporučljivim, on ili ja smo mogli predložiti policiji kako se ona nalazi iza ove rastuće muke.

47

Podesio sam svoj dolazak za trenutak kada sam mislio kako će Griffith završiti sa svojom "ordinacijom". Kada je posljednji pacijent otišao, ušao sam u ordinaciju.

"Zdravo, to si ti Burton?"

Ispričao sam mu svoj razgovor sa gospodom Baker i prenio mu optužnicu kako je gospođa Cleat bila odgovorna. Svakako, na moje razočarenje, Griffith je drmnuo glavom.

"To nije tako jednostavno!", rekao je.

"Vi ne mislite kako gospoda Cleat stoji iza ovoga?"

"Možda! Ali smatram to malo vjerojatnim!"

"Zašto onda svi misle kako je to ona?"

Nasmijao se.

"Oh!", kazao je, "ne razumijete! Gospoda Cleat je lokalna vještica!"

"Za Boga miloga!", uzviknuo sam.

"Da, danas to zvuči vrlo neobično! Ipak, do toga je došlo! Zadržala se predrasuda, znate, kako postoje određeni ljudi i obitelji kojima, na primjer, nije pametno nautiti. Gospođa Cleat je došla iz obitelji takve jedne "mudre žene". Bojim se daje prošla kroz muke da bi održala legendu. Ona je neobična žena, s gorkim i podrugljivim osjećajem za humor. Bilo joj je dovoljno reći - ako dijete poreze prst ili teško padne ili se razboli od zaušnjaka - mahnuti glavom i reći "Da, on je ukrao moje jabuke prošloga tjedna" ili "On je povukao rep mojoj maci." Uskoro su majke odvodile djecu dalje od nje, a ostale žene donosile med ili kolač koji su ispekale za gospođu Cleat kako bi bili u dobrim odnosima s njom te kako ih ona ne bi "urekla". To je praznovjerno i budalasto, ali se događa! Tako je sada normalno kako one misle kako ona stoji iza ovoga!"

"Ali ona nije?"

"Oh, ne! Ona nije ta vrsta! Nije - nije tako jednostavno!"

"Imate li kakvu ideju?", pogledao sam ga zainteresirano.

Zatresao je glavom odsutnoga pogleda.

"Ne!", rekao je. "Uopće nemam! Ali, ne sviđa mi se sve ovo, Burtone - iz svega će proizići nekakvo zlo!"

48

II

Kada sam se vratio kući, našao sam Megan gdje sjedi na stepenicama verande s bradom oslonjenom na koljena.

Pozdravila me kao i obično, bez velikih formalnosti.

"Zdravo!", rekla je. "Misliš da vam se mogu pridružiti na ručku?"

"Naravno!", odgovorio sam.

"Ako imate odreske ili nešto tome slično te nema dovoljno za sve, samo mi recite!", povikala je za mnom Megan dok sam odlazio da obavijestim Partridge o činjenici da će nas biti troje za ručkom.

Imao sam osjećaj da se Partridge namrštila. Sasvim sigurno je uspjela dati na znanje, a da nije rekla ni jednu riječ, kako nema visoko mišljenje o gospođici Megan.

Vratio sam se na verandu.

"Je li sve u redu?", upitala je Megan zabrinuto.

"Sasvim u redu!" kazao sam. "Irski gulaš."

"Oh, dobro, to je nešto kao večera za pse, zar ne? Mislim, to je u glavnom krumpir i začini."

"Tako je!" rekao sam.

Izvadio sam kutiju za cigarete i ponudio Megan. Ona se zacrvenjela.

"Jako lijepo od vas!"

"Zar nećete uzeti jednu?"

"Ne, mislim da neću, ali vrlo je lijepo od vas da ste me ponudili - kao da sam odrasla osoba!"

"Zar ti nisi odrasla osoba?", rekao sam zabavljajući se.

Megan je zatresla glavom te odmah promijenila temu, pružajući ispred sebe dugu prašnjavu nogu meni na inspekciju.

"Zašila sam svoje čarape!", ponosno je obznanila.

Nisam stručnjak za šivanje čarapa, ali mije palo na pamet kako čudni nabor divljački suprotne boje možda ne predstavlja uspjeh.

"Ovo je mnogo neudobnije od rupe!", rekla je Megan.

"Otprilike tako i izgleda!", složio sam se s njom.

49

"Je li vaša sestra spretna u šivanju?"

"Ne znam!", priznao sam.

"Pa što ona radi kada ima rupu u čarapi?"

"Mislim", rekao sam nevoljko, "kako ih ona onda baci i kupi novi par."

"Vrlo pametno", reče Megan. "Ja to ne mogu učiniti. Sada dobivam džeparac - četrdeset funti na godinu. S tim ne možete mnogo!"

Složio sam se.

"Kad bih barem nosila crne čarape, onda bih mogla tintom obojati noge.", kazala je Megan tužno." To sam uvijek radila u školi. Gđica Batworthy, učiteljica koja nas je poučavala šivanju, bila je kao njezino ime - slijepa kao miš! Bilo je grozno korisno!"

"Mora daje tako bilo!", rekao sam.

Bili smo tihi dok sam pušio lulu. Bila je to prilično prijateljska tišina.

Megan je prekinula, govoreći iznenadno i žestoko:

"Vjerojatno misliš kako sam užasna kao i svi ostali?" Bio sam toliko zapanjen da mi je lula ispala iz usta. Bila je to lula meerschaum u lijepim bojama i slomila se. Ljutito sam rekao Megan:

"Sada vidiš što si uradila!"

Dogodilo se ono neobjašnjivo kod djece - umjesto da se rastužila, ona se jedva nasmiješila.

"Sviđaš mi se!", rekla je.

Bila je to najtoplija opaska. To je primjedba koju netko možda pogrešno tumači da bi je i pas rekao. Učinilo mi se da Megan, iako izgleda poput konja, ima sklonosti psa. Sasvim sigurno, nije bila skroz čovječna.

"Što si rekla prije katastrofe?", pitao sam je, skupljajući pažljivo ostatke omiljene lule.

"Rekla sam kako misliš da sam užasna!", rekla je Megan, ali ne u istome tonu u kojemu je govorila ranije.

"Zašto bih?"

Megan je rekla smrknuto:

50

"Jer ja to jesam!"

Oštro sam odgovorio:

"Ne budi luda!"

Megan je drmnula glavom.

"To je to! Ja zbilja nisam glupa. Ljudi misle kako jesam. Oni ne znaju da ja iznutra znam kakvi su oni te da ih mrzim cijelo vrijeme!"

"Mrziš ih?"

"Da!", rekla je Megan.

Njezine oči, melankolične oči, oči koje ne nalikuju dječjima, gledale su točno u moje oči bez treptaja. Bilo je to dugo i žalosno zurenje.

"Ti bi mrzio ljude da si kao ja!", rekla je. "Da si neželjen!"

"Zar ne misliš da si morbidna?", zapitao sam je.

"Da!", rekla je Megan. "To ljudi uvijek govore kada govoriš istinu! A to je istina! Neželjena sam i mogu točno vidjeti zašto. Mama me nimalo ne voli. Podsjećam je, a mislim na moga oca koji je bio surov i užasan prema njoj iz svih priča koje znam. Samo majke mogu reći kako ne žele svoju djecu i otići dalje. Ili ih pojesti. Mačke jedu mladunčad koju ne vole. Užasno osjećajno, mislim. Nema otpadaka ni prijav-štine. Ali majke moraju čuvati svoju djecu i paziti ih. Nije bilo toliko loše dok sam mogla ići dalje u školu - ali, vidite, to što mama stvarno želi jest da bude sama s mojim očuhom i dječacima."

Polako sam rekao:

"Još uvijek mislim da si morbidna, Megan, ali prihvaćajući da je dio onoga što si rekla istina, zašto ne odeš negdje i imaš vlastiti život?"

Dala mi je osmijeh nesvojstven djeci.

"Misliš, napraviti karijeru? Zarađivati za život?"

"Da!"

"U čemu?"

"Vjerojatno bi mogla nešto naučiti. Stenografiju ili računovodstvo."

"Ne vjerujem da bih mogla! Glupa sam kada nešto radim. Osim toga..."

51

"Reci?"

Okrenula je lice, sada ga polako vraćajući natrag. Bilo je grimizno te su se vidjele suze u njezinim očima. Ponovno je govorila s dozom dječjeg u govoru.

"Zašto bih otišla nekamo? I bila natjerana da odem? Oni me ne žele, ali ja ću ostati! Ostat ću i svi će zažaliti! Sve ću ih napraviti žalosnima! Odvratne svinje! Mrzim svakoga ovdje u Lvmstocku! Svi oni misle kako sam glupa i ružna! Pokazat ću im! Pokazat ću im! Ja ću..."

Bio je to dječji, luđačko - patetičan bijes.

Čuo sam korak na šljunku iza ugla kuće.

"Ustani!", rekao sam divljački. "Idi u kuću i prođi kroz crtaonicu! Popni se na prvi kat i idi u kupaonicu! Na kraju prolaza. Operi lice! Brzo!"

Nespretno je skočila na noge i odjurila kroz prozor baš kada je Joanna naišla iza ugla kuće.

"Bože, kako mi je vruće!", viknula je. Sjela je pored mene i hladila lice tirolskom maramom koja se prije nalazila oko njezine glave. "Ipak mislim da se sada navikavam na ove proklete cipele. Hodala sam miljama. Jednu sam stvar sigurno naučila, a to je da ne smiješ imati ove moderne rupice na cipelama. Bodljike kupina prolaze kroz njih. Znaš, Jerry, mislim kako bismo zbilja trebali imati psa."

"Slažem se!", rekao sam. "Usput, Megan dolazi na ručak."

"Stvarno? Dobro!"

"Sviđati se?", upitao sam.

"Mislim kako je ona podmetnuto dijete.", rekla je Joanna. "Nešto ostavljeno na kućnome pragu dok su vile uzele sa sobom ono pravo. Vrlo je zanimljivo susresti podmetnuto dijete. Uf, moram sad ići umiti se!"

"Još ne možeš!", kazao sam. "Megan se umiva."

"Zar je i ona hodala unaokolo?"

Joanna je izvadila svoje zrcalo te dugo i pažljivo promatrala odraz u njemu. "Mislim da mi se ne sviđa ovaj ruž za usne!", uskoro je obznanila.

52

Megan je izašla iz kuće kroz veliki prozor. Bila je smirena, umjereno čista te nije pokazivala znakove oluje koja se nedavno zbila. Sumnjičavo je pogledala Joannu.

"Zdravo!", reče Joanna, još uvijek zaokupljena svojim licem. "Stvarno mi je drago da si došla na ručak. O, moj Bože, imam točkicu na nosu. Moram oko toga nešto učiniti! Pjegice su tako ozbiljne i tako škotske!"

Partridge je izašla iz kuće i hladno rekla kako je ručak serviran.

"Hajdemo!", kazala je Joanna ustajući. "Umirem od gladi!"

Provukla je svoju ruku ispod Meganine te su njih dvije zajedno ušle u kuću.

53

PETO POGLAVLJE I

Vidim kako je u mojoj priči došlo do propusta. Do sada sam malo ili nikako spominjao gospođu Dane Calthrop, a kamoli časnoga Caleba Dane Calthropa.

To je posebno zanimljivo stoga što su oboje, i vikar i njegova žena, vrlo izrazite osobe. Dane Calthrop bio je čovjek toliko udaljen od svakodnevnoga života kao nitko koga sam do tada sreo. Njegovo postojanje bilo je u knjigama i učenju te njegovome detaljnom poznavanju rane povijesti Crkve. Gospoda Calthrop je, u drugu ruku, bila potpuno čvrsto na zemlji. Možda je namjerno nisam spominjao jer sam je se od samoga početka pomalo plašio. Bila je to žena čvrstoga karaktera i skoro olimpijskoga znanja. Uopće nije bila tipična vikarova žena. Ali, dok sada razmišljam, tko uopće poznaje vikarove žene?

Jedina koje sam se sjećao bila je tiha osoba koju je bilo teško opisati, vrlo odana svome velikom, snažnom suprugu koji je posjedovao magnetski dar propovijedanja. Toliko je malo znala o općenitim stvarima da je s njom bilo vrlo teško održati razgovor.

Inače sam se oslanjao na opise vikarovih žena iz romana, karikature žena koje su svugdje zabijale nos dajući plitke primjedbe. Vjerojatno takav tip žene uopće ne postoji.

Gospoda Dane Calthrop nikada nigdje nije zabijala nos, ali je ipak imala nadnaravnu moć tako daje znala stvari, a ja sam vrlo brzo otkrio da su je se gotovo svi u selu pomalo

54

bojali. Nikada nije dijelila savjete ili se miješala, a ipak je predstavljala Božje lice svakome s nečistom savješću.

Nikada nisam vidio ženu toliko indiferentnu prema svome materijalnom okruženju. Za vrućih dana šetala bi unaokolo odjevena u debelo vuneno odijelo iz Harrisa, a po kiši, pa čak i susnježici viđao sam je kako rastresena trčkara po seoskim ulicama u pamučnoj haljini s oslikanim makovima. Njezino lice bilo je dobro njegovano, dugo i mršavo, sličilo je na njušku hrta. U govoru ju je odlikovala užasavajuća iskrenost.

Dan poslije, kad je Megan došla na ručak, ona me zaustavila u High Streetu. Osjetio sam uobičajeno iznenađenje jer je hod gospođe Dane Calthrop nalikovao plovidbi, a ne koračanju. Njezin je pogled uvijek bio fiksiran na daleko obzorje tako da ste sa sigurnošću

osjećali daje njezin stvarni cilj otprilike na milju i pol udaljenosti.

"Oh!", rekla je. "Gospodin Burton!"

Rekla je to pomalo pobjednički, kao netko tko je možda riješio posebno tešku zagonetku.

Priznao sam da sam ja gospodin Burton te je gospođa Dane Calthrop prestala gledati u obzorje i naizgled pokušavala promatrati mene.

"Da vidimo!", rekla je. "Zašto sam vas ono htjela vidjeti?"

Tu joj nisam mogao pomoći. Stajala je mršteći se, duboko zbunjena.

"Nešto pomalo neugodno", kazala je.

"Žao mi je ako je tako!", rekao sam iznenađen.

"Ah!", plakala je gospođa Dane Calthrop. "Mrzim svoju ljubav s jednim A. To je to! Anonimna pisma! Kakva je to priča koju ste nam donijeli o anonimnim pismima?"

"Nisam je donio!", rekao sam. "Bila je već ovdje!"

"Svakako, nitko nije dobio nijedno dok vi niste došli!", rekla je gospođa Dane Calthrop optužujuće.

"Ali, jesu gospođo Dane Calthrop! Problem je već počeo!"

"Oh, dragi!", rekla je gospođa Dane Calthrop. "To mi se ne sviđa!"

55

Stajala je tu s odsutnim pogledom.

Rekla je:

"Ne mogu pobjeći od osjećaja kako je sve pogrešno. Mi ovdje nismo takvi ljudi. Naravno, zavist i zloba te sve male zločeste pakosti - ali nisam smatrala kako bi netko bio kadar ovo uraditi! Ne, stvarno nisam! To me, vidite, zamara jer ja moram znati!"

Njezine nježne oči vratile su se s obzorja i susrele se s mojima. Bile su zabrinute te su izgledale kao da drže u sebi iskrenu dječju zbunjenost.

"Kako biste vi to znali?", rekao sam.

"Ja obično znam! Uvijek sam osjećala da je to moja dužnost! Caleb propovijeda doktrinu dobrog zvuka te upravlja sakramentima. To je svećenikova dužnost, ali ako uopće prihvatite brak sa svećenikom, tada mislim daje obveza njegove žene da zna kako se ljudi osjećaju i razmišljaju, čak i ako ne može ništa uraditi u svezi s tim. Nemam ni najmanju ideju čiji je um..."

Lomila se, odsutno dodajući:

"Također su tako drska pisma!"

"Jeste li, hm, vi dobili i jedno?"

Bio sam pomalo plašljiv da je zapitam, ali je gospođa Dane odgovorila savršeno prirodno šireći zjenice:

"Oh, da, dva - ne, tri! Zaboravila sam što je točno bilo u njima. Nešto sasvim budalasto o Galebu i školskoj učiteljici, ja mislim. Sasvim apsurdno, jer Caleb apsolutno nema smisla za prijevaru. On ga nikada nije ni imao! Tako sretan, budući daje duhovan čovjek!"

"Sasvim točno!", rekao sam. "Oh, sasvim!"

"Caleb bi bio svetac", rekla je gospođa Dane Calthrop, "da nije bio previše intelektualan."

Nisam se osjećao kvalificiranim za odgovor na njezinu kritiku, ali je svejedno gospođa Dane Calthrop nastavila, vraćajući se natrag od njezina supruga do pisama na jedan svakako zagonetan način.

"Postoji mnogo stvari koja pisma mogu izreći, ali se to ne događa. To upravo budi znatiželju!"

56

"Teško bih mogao i zamisliti da su griješili nauštrb ograničenju!", gorko sam nadodao.

"Ali izgleda da oni ništa ne znaju! Niti jednu ozbiljnu stvar!"

"To mislite?"

Te nježne neodređene oči susrele su se s mojima.

"Da, naravno! Ovdje ima mnogo preljuba i svega ostalog. Velik broj sramnih tajni! Zašto autor ne obraduje takve slučajeve?"

Napravila je stanku, a zatim naglo upitala: "O čemu vaše pismo govori?"

"Ono sugerira kako moja sestra nije zapravo moja sestra!"

"A ona jest?"

Gospođa Dane Calthrop postavila je ovo pitanje s besramnim prijateljskim zanimanjem.

"Sigurno, Joanna je moja sestra!"

Gospođa Dane Calthrop klimnula je glavom.

"To vam upravo govori što ja mislim! Usuđujem se kazati kako postoje i druge stvari..."

Njezine jasno nezainteresirane oči gledale su me pažljivo te sam iznenada shvatio zašto se Lvmstock plašio gospođe Dane Calthrop. U životu svakoga čovjeka postoje skrivena poglavlja za koje se nada

da će ostati neotkrivena. Osjećao sam da gospoda Dane Calthrop poznaje ta poglavlja.

Jednom u životu bio sam oduševljen kada sam čuo srdačan glas Aimee Griffith:

"Zdravo, Maud! Drago mi je što sam te upravo uhvatila! Želim predložiti izmjenu datuma za prodaju rada. Dobro jutro, gospodine Burton!"

Nastavila je:

"Moram svratiti u trgovinu i ostaviti narudžbu, a potom ću doći do Instituta, ako vam to odgovara?"

"Da, da to je sasvim u redu!", rekla je gospoda Dane Calthrop.

57

Aimee Griffith je ušla u Internacionalnu prodavaonicu.

Gospoda Dane Calthrop je rekla: "Jadnica!"

Bio sam zbunjen. Zsigurno ne bi smjela sažaljevati Aimee?

Ona je ipak nastavila:

"Znate, gospodine Burton, ja svakako strahujem..."

"U svezi s ovim pismima?"

"Da, vidite kako ona znače, moraju značiti..." Zastala je izgubljena u mislima s opijenim očima. Tada je polagano rekla poput čovjeka koji rješava problem: "Slijepa mržnja, da, slijepa mržnja! Ali čak i slijepac može probosti srce sasvim slučajno...! što bi se tada dogodilo, gospodine Burton?"

Mi ćemo to saznati prije konca još jednoga dana.

II

Partridge je donijela vijesti o tragediji.

Partridge uživa u lošim vijestima. Nos joj se uvijek zanosno pomakne kada govori o lošim vijestima bilo koje vrste.

Ušla je u Joanninu sobu s njuhom koji je radio prekovremeno, sjajnim očima i oborenim usnama u prevelikoj tami. "Užasne vijesti! Jutro, gospođice!", ustanovila je dok je pomicala zavjese.

Obično Joanni treba nekoliko minuta, s njezinim londonskim navikama, da postane svega svjesna u rano jutro. Ona je rekla "Uh, ah!" i otkotrljala se na drugu stranu bez pravoga zanimanja.

Partridge je postavila rani jutarnji čaj pored nje i ponovno počela.

"Užasne vijesti! Šokantne! Nisam mogla vjerovati kada sam ih čula!"

"Što je to užasno?", rekla je Joanna boreći se s buđenjem. "Jadna

gospoda Symmington!", pauzirala je dramatično.

"Mrtva je!"

"Mrtva?"

58

Joanna je sjela u krevetu, sada sasvim budna.

"Da, gospođo, jučer poslije podne, i što je najgore - sama se ubila!"

"Oh, ne, Partridge?!"

Joanna je uistinu bila šokirana - gospoda Symmington nije bila vrsta osobe koju povezujete s tragedijama.

"Da, gospođo, istina je! Namjerno je to učinila! Alije ona bila navedena na to, jedna duša!"

"Navedena?"

Tada je Joanna imala natuknicu istine. "Ne?!"

Njezine su oči pitale Partridge, koja je klimnula.

"To je točno, gospođo! Jedno od onih zlobnih pisama!"

"Što je ono reklo?"

Ali to, na Partridginu žalost, nije uspjela shvatiti.

"Đavolske stvari", rekla je Joanna. "Ali, ne razumijem zašto bi navelo nekoga da se ubije?!"

Partridge je šmrknula te značajno kazala:

"Osim ako nisu istinita, gospođo!"

"Oh!", rekla je Joanna.

Ispila je čaj nakon što je Partridge otišla, potom je navukla kućnu haljinu te došla k meni da mi saopći novosti.

Mislio sam o onome što je Owen Griffith govorio. Prije ili kasnije pucanj u tami nekoga pogodi. To je učinio gospodi Symmington. Očito je ona, za koju je najnevjerovatnije od svih žena, imala tajnu... Bilo je istinito, razmišljao sam, da unatoč svoj njezinoj prepredenosti nije imala dovoljno čvrstine. Bila je anemična prijanjajuća vrsta koja se vrlo brzo gužva.

Joanna me gurnula i pitala što ja mislim o tome.

Ponovio sam ono što je Owen rekao.

"Naravno", rekla je Joanna zajedljivo, "on će sve o tome znati! Taj čovjek umišlja kako sve zna!"

"On je bistar!", rekao sam.

"On je umišljen!", rekla je Joanna. Dodala je: "Odvratno tašt!"

Nakon minutu ili dvije nastavila je:

59

"Kako užasno za njezinoga supruga - i za djevojku! Što misliš, kako će se Megan osjećati?"

Nisam imao ni najmanjeg pojma i to sam joj rekao. Bilo je zanimljivo da nitko nije mogao procijeniti što Megan misli ili osjeća.

Joanna je klimnula i rekla:

"Ne, nitko to ne može znati s podmetnutim djetetom!"

Nakon nekog vremena rekla je: "Misliš li - bi li ti se svidjelo - mislim, bi li ona htjela doći i ostati s nama nekoliko dana? To je svakako šok za djevojku njezinih godina!"

"Možemo poći dolje i predložiti joj!", složio sam se.

"Sa djecom je sve u redu", rekla je Joanna. "Ona imaju njegovateljicu. Ali smatram daje ona od one vrste ljudi koja bi nekoga poput Megan izludila!"

Smatrao sam to vrlo mogućim. Mogao sam zamisliti El-sie Holland kako izriče otrcanu primjedbu za primjedbom i predlaže beskonačne šalice čaja. Ljubazno biće, ali ne i osoba za osjetljivu djevojku.

Razmišljao sam o dovođenju Megan i bilo mi je drago da je Joanna spontano to predložila bez brzog očekivanja moje potvrde.

Nakon doručka smo otišli do kuće Svmmingtonovih.

Oboje smo bili pomalo nervozni. Naš dolazak može izgledati kao puka znatiželja. Na sreću, smo sreli Owena Griffi-tha kako upravo izlazi. Izgledao je zabrinuto i zaokupljeno.

Pozdravio me svejedno prilično srdačno.

"Oh, zdravo, Burtone! Drago mi je da te vidim! Ono o čemu sam strahovao kako će se prije ili kasnije dogoditi, zbilo se! Prokletstvo!"

"Dobro jutro, gospodine Griffith!", rekla je Joanna koristeći se glasom koji čuva za našu nagluhu tetku.

Griffith je počeo i zarumenio se.

"Oh, oh, dobro jutro, gospođice Burton!"

"Mislila sam, možda", rekla je Joanna, "kako me niste vidjeli!"

Owen Griffith još više je pocrvenio. Njegova se sramežljivost razotkrila poput ogrtača.

60

"Ja- ja sam- zaokupljen- nisam vas vidio!"

Joanna je nastavila bez milosti: "Nakon svega, Ja sam u punoj veličini!"

"Skoro cijela mačka!", rekao sam joj kruto sa strane. Potom sam nastavio:

"Moja sestra i ja, Griffithe, razmišljali smo kako li bi bilo dobro da odvedemo djevojku s nama na nekoliko dana? Što ti misliš? Ne želim se nametati, ali svakako mora dajе strašno za jedno dijete! Kako će Svmmington na to reagirati, što ti misliš?"

Griffith je promišljao o ideji za trenutak.

"Mislim da bi to bilo odlično!", rekao je na koncu.

"Ona je čudna i nervozna vrsta djevojke i za nju bi bilo najbolje da ode odavde. Gospođica Holland radi čuda, ona je sasvim staložena, ali ona zbilja ima dovoljno posla s dvoje djece i gospodinom Svmmingtonom. On je prilično slomljen, zbunjen!"

"Bilo je... ", neodlučno sam zastao, "samoubojstvo?"

Griffith je klimnuo.

"Oh, da! Nema govora o nezgodi! Napisala je: "Ne mogu dalje nastaviti" na komadiću papira. Pismo je moralo stići s poštom od jučer po podne. Omotnica je bila na podu pored njezine stolice, a samo pismo bilo je zgužvano u obliku lopte i bačeno u vatru..."

"Što je bilo...?"

Zaustavio sam se užasnut samim sobom.

"Ispričavam se!", rekao sam.

Griffith se brzo i mrzovoljno nasmijao.

"Vi ne trebate ni pitati! To će se pismo morati čitati u istražnome postupku. Od njega nema bijega, veće je sažaljenje! Bila je to uobičajena verzija - sročena na isti prljavi način! Specifična optužba bila je kako Svmmingto-nov drugi dječak, Colin, nije njegovo dijete!"

"Smatrate li to istinitim?!", uzviknuo sam iznenađeno.

Griffith je slegnuo ramenima.

"Ne želim presuđivati! Ovdje sam samo pet godina. Koliko sam ja vidio, Svmmingtonovi su bili tihi i sretni ljudi,

61

odani jedno drugom i svojoj djeci. Istina je da dječak naročito ne nalikuje svojim roditeljima - kao prvo on ima žarko crvenu kosu - ali dijete često slični na svoju baku ili djeda!"

"Nedostatak fizičke sličnosti možda je izazvao određene optužbe. Prljave i nepozvane - za naklon usudu!"

"Vrlo moguće! Uistinu, možda! Nije bilo mnogo preciznoga

poznavanja činjenica iza ovih otrovnih pisama, već samo neobuzdana pakost i zloba!"

"Ali se dogodilo da ono pogodi cilj!", rekla je Joanna. "Nakon svega, ona se ne bi ubila tek tako, zar ne?"

Griffith je neodlučno rekao:

"Nisam sasvim siguran! Bila je boležljiva već neko vrijeme, neurotična i histerična! Liječio sam njezinu nervozu. Smatram mogućim da je šok zbog primitka ovakvoga pisma, u ovakvim uvjetima, mogao uzrokovati takvo stanje panike i beznadnosti daje ona možda odlučila oduzeti vlastiti život. Možda je u sebi uzdigla osjećaj kako joj suprug možda neće povjerovati ako ona porekne priču te opća sramota i gnušanje toliko su je uvjerali daje privremeno izgubila moć rasuđivanja."

"Samoubojstvo za vrijeme nezdravog rasuđivanja!", dodala je Joanna.

"Upravo tako! Morat ću imati opravdanje u iznošenju toga pogleda na događaj u istražnom postupku."

"Shvaćam!", rekla je Joanna.

Bilo je nečeg u njezinome glasu što je nagnalo Owena da kaže:

"Savršeno opravdanje!", rekao je ljutito. Dodao je: "Vi se ne slažete, gospođo Burton?"

"Oh, da, slažem se!", rekla je Joanna. "Isto bih uradila da sam na vašemu mjestu!"

Owen ju je sumnjičavo pogledao te polagano odmakao dalje niz ulicu. Joanna i ja smo produžili u kuću.

Prednja vrata bila su otvorena i izgledalo je jednostavnije ući na taj način nego zvoniti, posebno kada smo iznutra čuli glas Elsie Holland.

62

Ona se obraćala gospodinu Svmmingtonu, koji je izgledao sasvim zaprepašteno i zgrčeno dok je sjedio na stolici.

"Ali, stvarno, gospodine Svmmingtone, vi morate nešto uzeti! Niste doručkovali, niste imali pravi doručak niti ste jeli od sinoć, a što je sa šokom i sa svim! Razboljet ćete se, a trebat će vam sva vaša snaga! Liječnik je tako rekao prije nego je otišao!"

Svmmington je tiho rekao:

"Vrlo ste ljubazni, gospodo Holland, ali..."

"Lijepa šalica vrućega čaja!", rekla je Elsie Holland spuštajući piće na njega.

Osobno bih, jadniku, dao jak whiskey sa sodom. Izgledao je kao da mu je prijeko potreban. Svejedno, on je uzeo čaj te pogledao gore prema Elsie Holland:

"Ne mogu vam zahvaliti za sve što ste učinili i što radite, gospođo Holland! Bili ste sjajni!"

Djevojka se zarumenjela i djelovala je sretno.

"Lijepo je to čuti od vas, gospodine Svmmington! Morate mi dopustiti da učinim sve što je u mojoj moći kako bih vam pomogla! Ne brinite za djecu - ja ću ih paziti, imamo razumne državne službenike i ako bilo što mogu učiniti -pisanje pisama ili telefoniranje - ne ustručavajte se upitati me!"

"Vrlo ste ljubazni!", Svmmington je ponovio.

Elsie Holland, okrećući se, uhvatila nas je pogledom te žurno izišla u predvorje.

"Zar to nije užasno?", rekla je prigušeno šaputajući.

Pomislio sam, gledajući je, kako je zbilja lijepa djevojka. Ljubazna, sposobna, praktična u velikoj nevolji. Njezine prekrasne plave oči bile su slabo obrubljene ružičastom bojom, pokazujući kako je bila dovoljno meka srca da podijeli suzu za smrtni slučaj u poslodavčevoj obitelji.

"Možemo li razgovarati s tobom minutu?", upitala je Jo-anna. "Ne želimo ometati gospodina Svmmingtona!"

Elsie Holland je klimnula s razumijevanjem te nas uvela u blagovaonicu na drugoj strani zgrade.

63

"Bilo je strašno za njega!", rekla je. "Takav šok! Tko bi ikada pomislio kako se ovakva stvar može odigrati? Ali, naravno, sada shvaćam daje bila čudna već neko vrijeme! Užasno nervozna i tužna! Mislila sam kako je to zbog njezinoga zdravlja, no dr. Griffith je uvijek govorio kako je sve u redu s njom. Bila je naprasna i razdražljiva te ponekad ne biste znali kako postupati s njom!"

"Ono zbog čega smo zbilja došli", rekla je Joanna "jest da saznamo možemo li dobiti Megan nekoliko dana - naravno, ako ona to želi!"

Elsie Holland izgledala je svakako iznenađeno.

"Megan?", rekla je sumnjičavo. "Ne znam, stvarno ne znam! Mislim,

to je vrlo ljubazno od vas, ali ona je tako čudna djevojka! Nikada ne znate što će ona reći ili osjećati o nečemu!"

Joanna je neodređeno kazala:

"Smatrali smo kako će to možda biti od pomoći!"

"Oh, što se toga tiče, pomoglo bi! Mislim, moram se brinuti o dječacima (sada su s kuharom) i jedan gospodin Svmmington, i on treba nekoga da se brine o njemu, kao i svi drugi, a toliko je mnogo stvari koje treba učiniti i za koje se treba pobrinuti! Zbilja, nisam imala vremena baviti se Megan! Mislim daje gore na katu u staroj dječjoj sobi. Čini se da želi od svih pobjeći! Ne znam bi li..."

Joanna me blago pogledala. Brzo sam izašao iz sobe i krenuo na kat.

Stara dječja soba nalazila se na vrhu kuće. Otvorio sam vrata i ušao unutra. Soba u prizemlju bila je podređena vrtu u pozadini, pa tamo zastori nisu bili navučeni. Međutim, u ovoj sobi, koja je gledala na cestu, zastori su bili primjereno navučeni.

Kroz sivu tamu ugledao sam Megan. Ona se skupila na ležaljci postavljenoj prema udaljenome zidu, što me ponovno podsjetilo na nekakvu preplašenu životinju koja se skriva. Izgledala je skamenjena od straha.

"Megan!", rekao sam.

64

Krenuo sam prema naprijed i nesvjesno se koristio onim tonom glasa koji upotrebljavate dok razgovarate s preplašenom životinjom. Stvarno se čudim kako nisam držao u ruci mrkvu ili komad šećera! Tako sam se osjećao!

Zurila je u mene, ali se nije pomakla i njezin se izraz lica nije promijenio.

"Megan", rekao sam ponovno." Joanna i ja došli smo ovamo kako bismo te pitali bi li došla i stanovala s nama neko vrijeme."

Njezin je glas šuplje zvučao dolazeći iz mutnoga sumraka.

"Da stanujem s vama? U vašoj kući?"

"Da!"

"Mislite, vi ćete me uzeti iz ove kuće?"

"Da, draga moja!"

Odjednom se cijela počela tresti. Bilo je zastrašujuće i vrlo dojmljivo.

"Oh, molim vas, odvedite me! Molim vas! Tako je grozno biti ovdje i

osjećati se tako zločesto!"

Prišao sam joj, a njezine ruke su čvrsto uhvatile rukav moga kaputa.

"Grozna sam kukavica! Nisam znala da sam takva kukavica!"

"To je u redu, smješko!", rekao sam. "Takve stvari svakoga potresu! Dođi sada!"

"Možemo li odmah krenuti? Da ne čekamo niti jedan trenutak?"

"Pa, mislim da ćeš morati spakirati nekoliko stvari!"

"Kakvih stvari? Zašto?"

"Draga moja djevojko!" kazao sam. "Mi ćemo ti osigurati krevet i kupaonicu, ali zbilja ti ne mogu dati svoju četkicu za zube!"

Začuo se slabašan i tih smijeh.

"Da, vidim! Mislim da sam danas glupa! Ne smijete mi to zamjeriti. Otići ću i spakirati nekoliko stvari. Vi - vi nećete otići? Vi ćete me čekati?"

"Bit ću na kućnom pragu!"

65

"Hvala vam! Mnogo vam hvala! Ispričajte me što sam tako glupa! Ali, vidite, svakako je užasno kada vam majka umre!"

"Znam!", rekao sam.

Prijateljski sam je potapšao po leđima i ona me bljesnu-la zahvalnim pogledom te nestala u sobi. Spusti sam se na donji kat.

"Pronašao sam Megan", rekao sam. " Stiže!"

"Oh, sada, to je odlično!", uzviknula je Elsie Holland. "To će je malo izvući! Ona je svakako nervozna djevojka, znate. Teška. Bit će sjajno saznanje da ne moram misliti na nju pored svega ostalog! Vrlo ljubazno od vas, gospodo Burton! Nadam se da neće biti smetnja! Oh, draga, to je telefon! Moram ići i odgovoriti. Moj Svmmington nije spreman!"

Izjurila je iz sobe. Joanna je rekla:

"Pravi pomoćnički anđeo!"

"Rekla si to sasvim zlobno!", zapazio sam. "Ona je dobra i ljubazna djevojka i očito vrlo sposobna!"

"Štoviše, i ona to zna!"

"To nije tebe dostojno, Joanna!", rekao sam.

"Misliš, zašto djevojka ne bi obavljala svoj posao?"

"Točno tako!"

"Nikada ne mogu podnijeti ljude koji su zadovoljni sami sobom",

rekla je Joanna. "To potiče moje najniže instinkte. Kako si pronašao Megan?"

"Čučala je u mračnoj sobi, izgledajući poput ranjene gazele!"

"Jadno dijete! Željno je htjela doći?"

"Prihvatila je tu ideju!"

Serija potmulih udaraca u predvorju nagovijestila je silazak Megan i njezine torbe. Izišao sam vani i uzeo ih. Joanna je iza mene rekla užurbano:

"Hajdemo! Već sam dvaput odbila vrući topli čaj!"

Izišli smo do automobila. Živciralo me da Joanna mora ubaciti torbu u vozilo. Sada sam mogao hodati s jednim štapom, ali bez ikakvih atletskih majstorija.

66

"Uđi!", rekao sam Megan.

Ona je ušla. Slijedio sam je. Joanna je upalila auto te smo krenuli.

Stigli smo u Little Furze i otišli u sobu za crtanje.

Megan je pala na sjedalicu i briznula u plač. Plakala je srčanom žestinom djeteta - derala se, mislim daje to prava riječ. Napustio sam sobu u potrazi za lijekom. Joanna je stajala osjećajući se bespomoćno.

Sada sam čuo Megan kako govori debelim prigušenim glasom:

"Žao mi je što ovo radim! Izgleda idiotski!"

Joannaje ljubazno rekla: "Nimalo! Uzmi još jedan rupčić!"

Skupio sam određenu količinu nužnog artikla. Ponovno sam ušao u sobu i uručio Megan ispunjenu čašu.

"Što je to?"

"Koktel!", rekao sam.

"Stvarno? Je li to zbilja koktel?"

Meganine suze su se odmah osušile.

"Nikada nisam pila koktel!"

"Sve mora imati svoj početak!", rekao sam.

Megan je oprezno pijuckala, a potom joj se široki osmijeh razvukao licem, zbacila je glavu unatrag te ispila piće naskap.

"Krasno je!" rekla je. "Mogu li dobiti još jedno?"

"Ne!", rekao sam.

"Zašto ne?"

"Za otprilike deset minuta vjerojatno ćeš znati!"

"Oh!"

Megan je usmjerila svoju pažnju na Joannu.

"Zbilja mi je strašno žao što sam napravila takvu smetnju svojim urlanjem! Ne mogu zamisliti zašto! Izgleda užasno luckasto što sam tako sretna da sam ovdje!"

"To je u redu", rekla je Joanna. "Vrlo nam je drago što si s nama!"

"Vi ne možete biti radosni, u stvari! To je samo ljubaznost s vaše strane. Alija sam zahvalna!"

67

"Molim te, nemoj biti zahvalna!", rekla je Joanna. "To će me posramiti! Govorila sam istinu kada sam rekla kako će nam biti drago što te imamo! Jerry i ja smo potrošili sve naše teme. Ne možemo ni smisliti što reći jedno drugome!"

"Ali, sada", rekao sam, "bit ćemo u prilici imati razne vrste zanimljivih diskusija - o Gonerilu i Reganu i sličnim stvarima."

Meganino lice se ozarilo.

"Razmišljala sam o tome i mislim da znam odgovor. Bilo je to zbog groznoga starog njihovog oca koji je uvijek inzi-stirao na ulizivanju. Kada uvijek morate zahvaljivati i kako ste ljubazni i slično, to će vas učiniti pomalo iskvarenim i čudnim iznutra i vi ćete žudjeti da postanete čovječni za promjenu - i kada imate priliku, vi ćete možda otkriti kako je to ušlo u vašu glavu i kako ste preduboko zabrazdili! Stari Lear bio je užasan, zar ne? Mislim, on je zaslužio Kor-nelijinu grdnju!"

"Mogu naslutiti", rekao sam, "kako ćemo imati mnogo zanimljivih razgovora o Shakespeareu!"

"Vidim kako ćete vas dvoje biti vrlo intelektualni!", rekla je Joanna.

"Bojim se da mi je Shakespeare uvijek previše turoban. Sve te duge scene u kojima su svi pijani i koje bi trebale biti smiješne!"

"Govoreći o piću", rekao sam okrećući se k Megan, "kako se osjećaš?"

"Sasvim dobro, hvala!"

"Nimalo ti se ne vrti? Ne vidiš dvije Joanne ili nešto slično?"

"Ne! Osjećam se prije kao da bih željela mnogo razgovarati!"

"Izvršno!", rekao sam. "Očito si ti jedna od onih koji prirodno podnose piće. To moram kazati ako ti je to zbilja bio prvi koktel!"

"Oh, da, bio mi je prvi!"

"Dobra, snažna glava jest dobra vrijednost svakom ljudskom biću!", rekao sam.

Joanna je odvela Megan na gornji kat da se raspakira.

68

Partridge je ušla u sobu kiselog izgleda i rekla kako je napravila dvije pune šalice kreme od jaja i mlijeka za ručak te upitala što će uraditi s njima.

69

ŠESTO POGLAVLJE I

Istraga je održana tri dana poslije. Sve se odigralo što je poštenije moguće, no posjećenost je bila velika i, kako je Joanna zapazila, i prisutnost biserastih šešira koji su se takmičili koji je ljepši.

Vrijeme smrti gospode Svmmington je bilo određeno između 3 i 4 sata. Bila je sama u kući, Svmmington je bio u svom uredu, služavke su imale slobodan dan, Elsie Hol-land je sa djecom bila u šetnji, a Megan je otišla na vožnju biciklom.

Pismo je moralo doći s popodnevnom poštom. Gospođa Svmmington morala ga je uzeti iz poštanske kutije, pročitati - te je potom u stanju uznemirenosti otišla u šupu s loncima, uzela malo cijanida koji se tamo čuvao za osinja gnijezda, rastopila ga u vodi i popila nakon što je napisala one posljednje nespokojne riječi "Ne mogu nastaviti..."

Owen Griffith je iznio liječničke dokaze i naglasio svoj stav koji nam je opisao ranije o nervoznome stanju gospođe Svmmington i njezinoj slaboj ustrajnosti. Mrtvozornik je bio ljubazan i diskretan. Govorio je s gorkom osudom o ljudima koji pišu ovakve stvari vrijedne prezira, anonimna pisma. Tko god daje napisao to zlobno i lažljivo pismo, bio je moralni krivac za njezinu smrt, rekao je. Nadao se da će policija uskoro otkriti krivca te poduzeti odgovarajuće korake protiv njega ili nje. Takvo kukavičko i zlobno djelo iz prkosa zaslužilo je da bude kažnjeno s najvećom zakonskom rigoroznošću.

70

Usmjerena njegovim iskazom, porota je donijela neminovnu presudu. Samoubojstvo za vrijeme privremene neu-broživosti.

Mrtvozornikje uradio najviše što je mogao - Owen Grif-fith također, ali nakon svega, stisnut među gomilom oštih seoskih žena, čuo sam onaj isti omraženi proročki šapat koji sam počeo upoznavati tako

dobro "Nema dima bez vatre, to Vam ja kažem." "Sigurno je tu nečega sumnjivog bilo. Inače to ona nikada ne bi napravila..."

Samo za trenutak mrzio sam Lvmstok sa njegovim uskim granicama i ženama koje ogoravaju tiho šaputajući.

II

Teško je zapamtiti stvari po njihovom točnom kronološkom poretku. Slijedeći događaj po značaju jest, naravno, bio posjet upravnika Nasha. Ali mislim da smo još prije toga primali pozive različitih članova naše zajednice od kojih je svaki bio zanimljiv na svoj način te je osvijetlio neke od karaktera i osobitosti ljudi uključenih u slučaj. Aimee Griffith je došla slijedećega jutra nakon istrage. Izgledala je kao i uvijek, zračeci zdravljem i vitalnošću, te je uspjela također, kao i obično, u nuđenju pomoći gotovo odmah. Joanna i Megan su bile vani tako da sam ja imao čast primiti je.

"Dobro jutro!" rekla je gospođa Griffith. "Čula sam daje Megan Hunter kod vas?"

"Da, istina je!"

"Vrlo lijepo od vas, sigurna sam. Svakako vam to predstavlja smetnju. Došla sam vam priopćiti da ona može doći kod nas ako to želi. Usuđujem se reći kako mogu pronaći načine da se osjeća korisnom u mojoj kući!"

Gledao sam u Aimee s velikom dozom gnušanja.

"Jako ljubazno od vas", rekao sam. "Ali nama ona ne smeta. Ona se uklopila sasvim dobro!"

71

"Usuđujem se reći - to dijete je previše naklonjeno bezbrižnosti. Još uvijek smatram kako sebi ne može pomoći jer je praktično blesava!"

"Mislim prije da je ona pametna djevojka!", rekao sam.

Aimee Griffith začuđeno je zurila u mene.

"Prvi put čujem da je to netko za nju rekao!", nadodala je. "Zašto, dok razgovarate s njom, gleda kroz vas kao da vas ne razumije?"

"Vjerojatno nije zainteresirana!", rekao sam.

"Ukoliko je tako, ona je užasno bezobrazna!", rekla je Aimee Griffith.

"To je možda točno, ali nije blesava!"

Gospođa Griffith oštro je izjavila:

"Za nju bi najbolje bilo da skuplja vunu! Ono što njoj treba jest težak rad - nešto što će je okupirati u životu. Vi ne shvaćate kako to utječe

na djevojku poput nje! Znam dosta o djevojkama! Bili biste iznenađeni kako i samo učla-njivanje u izviđače predstavlja golemu razliku za njih. Megan je prestara da provodi vrijeme u laganim šetnjama, ne radeći ništa."

"Do sada joj je bilo svakako teško činiti bilo što drugo", rekao sam. "Gospođa Symmington je uvijek imala dojam kako je Megan otprilike 12-godišnjakinja!"

Gospođa Griffith je dahtala:

"Znam! Nisam imala strpljenja za takav njezin stav. Naravno, ona je sada mrtva, jadnica, pa ne želim previše govoriti, ali ona je bila savršen primjer onoga što ja nazivam neinteligentnim kućnim tipom. Bridž, ogovaranja i njezina djeca - pa čak i tu joj je pomagala ona Hollandova koja je preuzela svu brigu oko djece. Bojim se da nikada nisam razmišljala o gospođi Svmmington, iako, naravno, nikada nisam sumnjala u istinu!"

"U istinu?", britko sam rekao.

Gospođa Griffith se zarumenjela.

"Bilo mi je tako žao Dicka Syrnmingtona! Sve je moralo izaći vani kao što se i dogodilo u istražnom postupku!", rekla je. "Njemu je bilo užasno!"

72

"Ali siguran sam da ste ga čuli kako govori da nije bilo niti malo istine u tom pismu - da je on prilično siguran u to?"

"Naravno da je tako kazivao! Upravo tako! Čovjek mora stati uza svoju ženu! Dick bi to napravio." Zastala je i potom razjasnila: "Vidite, ja poznajem Dicka Svmmingtona prilično dugo vremena!"

Bio sam malo iznenađen.

"Zbilja?", rekao sam. "Saznao sam od njegova brata da je svoju djelatnost upravo kupio prije nekoliko godina."

"Oh, da, ali Dick Svmmington je običavao doći i provesti neko vrijeme kod nas malo sjevernije. Poznajem ga već godinama!"

Žene zaključuju na drugačiji način od muškaraca. Ipak, iznenada omekšana boja glasa Aimee Griffith dala mi je ideju - kako bi naša stara medicinska sestra rekla.

Gledao sam u Aimee znatiželjno. Nastavila je i dalje u tome mekanom tonu:

"Poznajem Dicka vrlo dobro... On je ponosan i suzdržljiv čovjek. Ali

on je vrsta muškarca koji može biti jako ljubomoran!"

"To će nam pojasniti", namjerno sam rekao, "zašto se gospoda Svmington ustručavala pokazati ili mu reći nešto o pismu. Ona je strahovala, poznajući njegovu ljubomoru, kako joj možda neće vjerovati u njezinom poricanju."

Gospoda Griffith me promatra ljutito i prezrivo.

"Dragi Bože!", rekla je. "Mislite li da bi ijedna žena progutala mnogo kalijevog cijanida samo zbog lažne optužbe?"

"Mrtvozorniku se to činilo mogućim. Vašem bratu također!"

Aimee me prekinula.

"Svi muškarci su slični! Sve da sačuvaju doličnost! Ali mene nećete uhvatiti kako vjerujem u to. Ako nevinna žena dobije anonimno pismo, ona se nasmije i baci ga u smeće. To je ono što bih ja...", naglo je zastala i potom dovršila, "napravila!"

73

Ali primijetio sam stanku. Bio sam gotovo siguran daje željela kazati:

"To sam ja učinila!"

Odlučio sam se prebaciti rat u neprijateljsku zonu.

"Shvaćam!", rekao sam ugodno. "Pa i vi ste također primili jedno?"

Aimee Griffith je bila vrsta žene koja prezire laganje. Zastala je na trenutak - zacrvenjela se te potom rekla:

"Pa, da! Ali nisam dopustila da me to zabrine!"

"Zlobno?", raspitivao sam se suosjećajno, kao netko tko je jednako propatio.

"Naravno! Takve stvari su uvijek zlobne! Divljanje luđaka! Pročitala sam nekoliko riječi, shvatila o čemu se radi te ga odmah bacila u košaru za papirnati otpad!"

"Niste pomislili da ga odnesete u policiju?"

"Tada ne! Što se manje kaže, prije se popravi - tako sam se osjećala!"

Spopala me neodoljiva potreba da kažem strogo: "Nema dima bez vatre!", ali sam se suzdržao. Kako bih izbjegao iskušenju, prebacio sam temu razgovora na Megan.

"Znate li što o Meganinoj financijskoj situaciji? Nije riječ samo o dokonoj znatiželji s moje strane. Pitao sam se je li joj uistinu nužno da zarađuje novac za život."

"Mislim kako to nije nužno. Njezina baka, očeva majka, ostavila joj

je, vjerujem, mali godišnji prihod. U svakom slučaju, Dick Svmmington će joj uvijek osigurati dom i sve što joj je nužno, čak i ako joj majka nije ništa izravno ostavila. Ne, riječ je o principu"

"Kakvom principu?"

"Rad, gospodine Burton! Nema ničega kao što je rad, za muškarca i za ženu! Besposličarenje je neoprostiv grijeh!"

"Gospodin Edward Grey", rekao sam, "koji je naknadno postao ministar vanjskih poslova, bio je izbačen s Oxforda zbog nepopravljive lijenosti. Vojvoda od Wellingtona, kako sam čuo, bio je bezvoljan i rastresen pri učenju. A je li vam ikad palo na pamet, gospođice Griffit, kako se najvjerojatnije ne biste mogli voziti ekspresnim vlakom do Londona

74

da je mali dječak po imenu George Stephenson bio vani s izviđačima umjesto što se muvao po majčinoj kuhinji? Bilo mu je dosadno sve dok nije primijetio čudnovato ponašanje poklopca na čajniku, što je zagolicalo njegovu maštu."

Aimee se samo namrštila.

"Moja je teorija", rekao sam, zagrijavajući se za temu, "da dugujemo većinu naših velikih izuma i najveći dio velikih dostignuća upravo lijenosti - bilo prisilnoj ili dobrovoljnoj. Ljudski um voli da ga se hrani mislima drugih ljudi, ali ako mu uskratimo tu hranu, um će - opirući se - početi sam razmišljati. Takvo je razmišljanje originalno i može dati vrijedne rezultate."

"Uz to", nastavio sam prije nego je Aimee mogla ponovno frknuti, "postoji i umjetnička strana."

Ustao sam te uzeo fotografiju svoje omiljene kineske slike sa svoga stola, koja mije uvijek ondje pravila društvo. Predstavljala je maloga čovjeka koji sjedi pod drvetom igrajući se sa komadom užeta razapetim između njegovih prstiju.

"Bilo je to na Kineskoj izložbi.", kazao sam. "Vrlo me se dojmila. Dopustite da vam je predstavim. Zove se "Starac uživa u besposličarenju!"

Aimee Griffith ostala je ravnodušna na ovu lijepu sliku.

Ona je rekla: "Oh, pa mi svi znamo kakvi su Kinezi!"

"Ne sviđa vam se ?", zapitao sam je.

"Ne, iskreno! Bojim se da me umjetnost ne zanima previše. Vaš stav,

gospodine Burton, tipičan je kao i većine muškaraca! Ne sviđa vam se ideja o ženi radnici - koja se natječe..."

Bio sam iznenađen, izišao sam na ogled feministkinji!

Aimee je dobrano odmakla, a obrazi su joj se zarumenjeli.

"Vama je nevjerojatno da bi žena mogla željeti karijeru! To je bilo nevjerojatno mojim roditeljima! Gorjela sam od želje da studiram medicinu. Oni nisu htjeli ni čuti o plaćanju moje školarine. Ali za Owena su je spremno platili, iako bih bila bolji liječnik od brata!"

"Žao mi je za taj slučaj!", rekao sam. "Nisu bili korektni prema vama! Ako netko želi nešto uraditi..."

75

Brzo je nastavila:

"Sada sam to preboljela. Imam jaku snagu želje. Moj život je aktivan i ja sam zauzeta. Jedna sam od najsretnijih osoba u Lvmstocku. Previše obveza! Ali podižem ruku protiv budalastih staromodnih predrasuda daje ženi jedino mjesto kod kuće!"

"Žao mi je ako sam vas uvrijedio!", rekao sam. "To stvarno nije bio moj cilj! Nikako ne zamišljam Megan u ulozi domaćice!"

"Ne, jadnica! Strah me da se neće nigdje uklopiti!" Ai-mee se smirila. Ponovno je govorila sasvim normalno. "Njezin otac, znate..."

Zastala je, a ja sam grubo rekao: "Ja ne znam! Svatko kaže "njezin otac" i spusti ton i to je to! Što je čovjek uradio? Je li još živ?"

"Uistinu ne znam! Bojim se da ni meni nije jasno! Ali jasno je da je bio loš čovjek! Zatvor, vjerujem te žica jakih abnormalnosti. Stoga me ne bi iznenadilo ako je Megan bila malo "oskudna"!"

"Megan", rekao sam, "jest u potpunoj vlasti svojih osjeta i, kao što sam ranije rekao, smatram je inteligentnom djevojkom! Moja sestra također tako misli o njoj! Ona joj je vrlo naklonjena!"

Aimee je rekla:

"Strah me je daje vašoj sestri ovdje vrlo dosadno!"

Kada je to izgovorila, shvatio sam nešto. Aimee Griffith nije voljela moju sestru. Osjećalo se to u ravnom uobičajenom tonu njezinoga glasa.

"Svi smo se čudili kako vas dvoje možete izdržati zakopani u takvome mjestu na kraju svijeta!?"

To je bilo pitanje na koje sam odgovorio.

"Liječnička zapovijed! Morao sam otići na mirno mjesto gdje se

nikada ništa nije dogodilo!" Pauzirao sam i dodao: "To se ne uklapa u sadašnju sliku Lvmstocka!"

"Ne, ne, sigurno!"

Zvučala je zabrinuto i ustala je spremna za odlazak. Tada je rekla:

76

"Znate - mora se tome stati na kraj- svom tom prokletstvu! Ne smijemo dopustiti da se to nastavi."

"Zar policija ništa ne poduzima?"

"Vjerojatno poduzima, ali smatram kako to mi moramo preuzeti u svoje ruke!"

"Mi nismo toliko dobro opremljeni poput njih!"

"Gluposti! Mi vjerojatno imamo više razuma i inteligencije! Sve što nam je potrebno jest malo odlučnosti!"

Iznenada me pozdravila i otišla.

Kada su se Joanna i Megan vratile iz šetnje, pokazao sam Megan svoju kinesku sliku. Lice joj se ozarilo. Rekla je: "Božanska je, zar ne?"

"To je doista moje mišljenje!"

Čelo joj se nabiralo na način koji sam dobro poznavao.

"Ali bilo bi to teško, zar ne bi?"

"Biti besposlen?"

"Ne, ne biti besposlen - već uživati u njegovim zadovoljstvima. Morao bi biti vrlo star..."

Zastala je. Ja sam nadodao: "On jest starac!"

"Ne mislim star na taj način! Ne radi se o godinama. Mislim star na - na..."

"Misliš", rekao sam, "da bi čovjek morao dosegnuti vrlo visok stupanj civilizacije da predoči pojam sam po sebi na taj način - krajnja točka profinjenosti? Mislim da ću upotpuniti tvoje obrazovanje, Megan, čitajući ti 100 pjesama prevedenih s kineskoga!"

III

Kasnije toga dana sreo sam Svmmingtona u mjestu.

"Je li sasvim prikladno da Megan ostane s nama još neko vrijeme?", upitao sam ga. "Ona je društvo za Joannu - ponekad je sasvim usamljena, bez i jedne vlastite prijateljice."

"Oh - eh - Megan? O da, vrlo lijepo od vas!"

Od tada mi je Symmington postao odbojan, što nikada sasvim nisam

svladao. On je tako očito skroz zaboravio na

77

Megan! Ne bi me bilo briga da mu se djevojka zbilja nije sviđala - čovjek ponekad može biti ljubomoran na dijete iz prethodnoga braka - ali njemu ne da se ona nije sviđala, on ju je teško uočavao. On je prema Megan osjećao toliko koliko bi i čovjek kojega nije briga za psima osjećao prema psu u svojoj kući. Primijetiš ga kada zapneš preko njega i padneš pa opsuješ i potapšaš ga malo ponekad kada se prezentira na umiljat način. Vrlo mnogo me nervirala Symmingtonova potpuna ravnodušnost prema svojoj polukćeri.

Rekao sam: "Što vi namjeravate uraditi s njom?"

"S Megan?" Izgledao je vrlo iznenađeno. "Pa, ona će nastaviti živjeti kod kuće. Mislim, prirodno, to je njezin dom!"

Moja baka, kojoj sam bio vrlo naklonjen, pjevala je na gitari staromodne pjesme. Jedne od njih sjećam se kako slijedi:

"O, djevojko najdraža, ja nisam ovdje,
Nemam mjesto, nemam svoj kutak,
Više ni doma, pokraj mora, niti obale,
Već samo u tvom srcu."

Pjevuckajući sam otišao kući.

IV

Emily Barton je izašla upravo nakon što je čajno posude odneseno. Željela je razgovarati o vrtu. Razgovarali smo o vrtu otprilike pola sata. Onda smo se okrenuli natrag prema kući.

Tada je ona promrmljala spuštajući glas:

"Nadam se da to dijete - da se ona nije previše uzrujala oko cijelog ovog užasnog slučaja?"

"Mislite, oko smrti njezine majke?"

"Naravno! Ali sam u stvari mislila, o - o neugodnosti iza svega!"

Bio sam znatiželjan. Želio sam reakciju gospođice Barton.

78

"Što vi o tome mislite? Je li bila istina?"

"Oh, ne, ne, sigurno nije! Sasvim sam sigurna da gospoda Symmington nikada - da on nije bio...", malena Emily Burton bila je ružičasta i zbunjena. "Mislim kako je skroz neistinito - iako, naravno, mogla je biti prosuda!"

"Prosuda?", rekao sam zureći.

Emily Barton je bila vrlo ružičasta, veoma slična boji pastirice načinjene od dresenskoga porculana.

"Ne mogu se oteti dojmu da su sva ta užasna pisma i sva tuga i bol koja su njima prouzročena možebitno poslana sa svrhom!"

"Sigurno su poslana s razlogom!", rekao sam strogo.

"Ne, ne, gospodine Burton, pogrešno ste me shvatili! Ne govorim o zavedenom stvorenju koje ih je napisalo - to mora biti netko sasvim napušten! Mislim kako im je dopušteno - od Providnosti! Da nas probudi te da postanemo svjesni svojih nedostataka!"

"Sigurno!", rekao sam. "Bog je mogao izabrati manje užasno oružje!"
Gospoda Emily je mrmljala da su čudni putovi Božji.

"Ne!", rekao sam. "Postoji prevelika sklonost da okrivimo Boga za zla djela koje čovjek radi svojom slobodnom voljom. Ja mogu vas prozvati vragom. Gospođice Barton, Bog nas ne treba kažnjavati. Mi smo svi toliko zaokupljeni kažnjavanjem samih sebe!"

"Ono što ne mogu razumjeti jest zašto bi itko želio učiniti takvo što!"
Slegnuo sam ramenima.

"Iskrivljena ličnost!"

"Čini se vrlo tužno!"

"Meni se ne čini tužno! Samo izgleda vrijedno prijekora. Ja se ne ispričavam za grijeh cijeloga svijeta! Mislim upravo to!"

Ružičasta boja je nestala iz obraza gospođice Burton. Sada su bili vrlo bijeli.

"Ali, zašto, gospodine Burton, zašto? Kakvo zadovoljstvo to može bilo kome pričiniti?"

79

"Ni vi ni ja ne možemo to razumjeti, hvala Bogu za to!"

Emily Barton je stišala svoj glas.

"Kažu daje u pitanju gospođa Cleat - ali ja u to zbilja ne mogu vjerovati!"

Zatresao sam glavom. Ona je nastavila vidno uzbuđena.

"Ovako nešto se nikad prije nije dogodilo - ja se barem ne mogu sjetiti! Mi smo bili tako sretna mala zajednica! Što bi moja draga majka na ovo rekla? Moram biti zahvalna da je svega ovog pošteđena!"

Pomislio sam kako je na temelju svega što sam o njoj čuo stara gospoda Barton bila dovoljno čvrsta da podnese bilo što te da bi

vjerojatno uživala u ovoj senzaciji.

Emilvje nastavila:

"Ovo me duboko potreslo!"

"Vi niste - hm, primili nešto slično?"

Ona je poljubičastila u licu.

"Oh, ne - oh, ne, naravno! Oh! To bi bilo užasno!"

Brzo sam se ispričao, ali je otišla izgledajući poprilično uznemireno.

Ušao sam u kuću. Joanna je sjedila pored vatre u sobi za crtanje, koju je upravo zapalila jer su večeri još uvijek bile dosta hladne.

U ruci je držala otvoreno pismo.

Brzo je okrenula glavu kad sam ušao.

"Jerry! Našla sam ovo u sandučiću za pisma - netko je to sam ubacio! Počinje sa - Ti namazana faćkalice..."

"Što se još u njemu kaže?"

Joanna je napravila grimasu.

"Iste stare stvari!"

Bacila ga je u vatru. Brzim pokretom od kojega su me zaboljela leđa izvukao sam ga prije nego se zapalilo.

"Ne čini to!" rekao sam. "Može nam zatrebati!"

"Zatrebati?"

"Za policiju!"

80

V

Upravnik Nash došao mi je u posjet slijedećega jutra. Od prvoga trenutka kada sam ga ugledao vrlo mi se svidio. Bio je najbolja vrsta policijskog upravnika grofovije.

Visok, vojničkoga držanja, s tihim izražajnim očima i jednostavnim, skromnim manirama.

Rekao je: "Dobro jutro, gospodine Burton! Vjerojatno pretpostavljate zašto sam vas došao vidjeti?"

"Da, mislim da znam! U svezi s ovim pismima!"

Klimnuo je.

"Poznato mi je da ste vi dobili jedno od pisama!"

"Da, čim smo stigli ovdje!"

"Što je točno u njemu pisalo?"

Razmislio sam nakratko, a potom svjesno ponovio riječi pisma što je najbolje moguće.

Upravnik me slušao s nepomičnim izrazom lica, ne pokazujući znakove bilo kakvih emocija. Kada sam završio, rekao je:

"Shvaćam! Vi niste sačuvali pismo, gospodine Burton?"

"Ispričavam se! Nisam! Vidite, mislio sam kako je to samo izoliran primjer prkosa protiv novih pridošlica u mjestu!"

Upravnik je nakosio glavu razumijevajući.

Kratko je izustio: "Šteta!"

"Unatoč tome", rekao sam, "moja sestra je primila još jedno pismo jučer. U zadnji trenutak sam je zaustavio da ga baci u vatru!"

"Hvala, gospodine Burton! To je bilo razumno od vas!"

Otišao sam na drugu stranu zgrade do svoga radnog stola te otključao ladicu u koju sam stavio pismo. Nije bilo prikladno da ga Patridge vidi. Dao sam ga Nashu.

Pomno ga je pročitao. Potom me pogledao i upitao:

"Da li ovo pismo izgleda identično onome prvom?"

"Mislim da izgleda - koliko se mogu sjetiti!"

"Ista razlika između omotnice i sadržaja pisma?"

81

"Da!", rekao sam. "Omotnica je bila ispisana strojem. Samo pismo je imalo tiskane riječi nalijepljene na komad papira."

Nash je klimnuo i stavio pismo u džep. Potom je kazao:

"Gospodine Burton, biste li otišli u stanicu sa mnom? Tamo bismo mogli imati konferenciju, što bi nam uštedjelo prilično vremena i preklapanja!"

"Sigurno!", rekao sam. "Želite li da odmah pođem?"

"Ako vam to nije problem!"

Pred vratima je stajao policijski auto. Odvezli smo se njime prema stanici.

Rekao sam:

"Smatrate li da ćete biti sposobni otkriti krivca za ovaj slučaj?"

Nash je klimnuo s blagom sigurnošću.

"O, da, pronaći ćemo mi njega, bez sumnje! Samo je pitanje vremena i prakse! Ovakvi slučajevi spori su, ali poprilično sigurni. To je samo stvar sužavanja kruga osumnjičenih!"

"Eliminacija?", rekao sam.

"Da, i praksa!"

"Gledanje poštanskih sandučića, istraživanje strojeva za pisanje,

otisci prstiju, sve to?"

Nasmijao se: "Kao što kažete!"

U policijskoj stanici sreo sam Svmmingtona i Griffitha. Upoznali su me s inspektorom Gravesom, visokim čovjekom izražajne čeljusti i odjevenog u običnu odoru.

"Inspektor Graves", objasnio je Nash, "stigao je iz Londona kako bi nam pomogao. On je stručnjak u slučajevima s anonimnim pismima!" Inspektor Graves tužno se nasmijao. Komentirao sam kako život proveden u lovu na pisce anonimnih pisama mora biti naročito depresivan. Unatoč tome, inspektor Graves pokazao je vrstu melankoličnoga zanosa.

"Ovi su slučajevi svi isti", rekao je dubokim tužnim glasom poput depresivnoga psa tragača. "Bili biste iznenađeni

ni samim formulacijama pisama i stvarima o kojima govore!"

"Imali smo slučaj koji se odvijao prije samo dvije godine", rekao je Nash. "Inspektor Graves tada nam je pomogao."

Vidio sam nekoliko pisama razbacanih na stolu ispred Gravesa. On ih je očito proučavao.

"Teškoća je", kazao je Nash, "dobaviti pisma. Ljudi ih obično bacaju u vatru ili ne žele priznati kako su ih dobili. Naravno daje to glupo, a i plaše se upletanja policije. Ljudi su nazadni u ovoj sredini!"

"Još uvijek imamo dovoljno pisama za nastavak našega rada", rekao je Graves. Nash je izvadio iz džepa pismo koje sam mu dao i bacio ga do Gravesa.

Graves je letimično pogledao pismo i odložio ga s drugima.

"Vrlo lijepo, zaista, vrlo lijepo!"

To baš nije bio način koji bih ja izabrao da opišem poslanicu o kojoj je bila riječ, ali pretpostavljam kako stručnjaci imaju svoj način gledanja na te stvari. Bilo mi je drago da barem nekome provala pogrdi i bestidnoga zlostavljana pruža zadovoljstvo.

"Mislim kako imamo dovoljno materijala da nastavimo s istragom", kazao je inspektor Graves, "a zamolit ću gospodina, ako dobijete još ovakvih pisama, odmah mi ih donesite! Također, ako čujete kako je netko drugi dobio nešto slično (posebno vi, doktore, od svojih pacijenata), učinite sve što možete da ih oni donesu u stanicu. Ovdje imamo..." prešao je spretnim prstima preko svoji primjeraka, "pismo koje je dobila gospođa Svmmington čak prije dva mjeseca, jedno

koje je primio doktor Griffit, zatim jedno naslovljeno na gospođicu Ginch, pismo koje je dobila mesarova žena gospođa Mudge, pismo Jennifer Clark, koja je konobarica kod Tri krune, još jedno koje je primila gospođa Svmmington, zatim ovo koje je dobila gospođica Burton - oh, da, i jedno od upravitelja banke."

83

"Zbilja reprezentativna zbirka!", primijetio sam.

"Da, a nema ni jedno pismo koje ne bih mogao povezati s drugim slučajevima! Ovo ovdje, na primjer, vrlo je slično pismu koje je napisala ona prodavačica. Drugo pismo je istovjetno kao kad smo imali sličnu pojavu u Northumber-landu - pisala ih je učenica. Mogu vam reći ovo, gospodo, volio bih vidjeti ponekad nešto novo, a ne stalno istu staru rutinu!"

"Nema ničega novog na ovom svijetu!" promumljao sam.

"Upravo tako, gospodine! To biste znali da se bavite našim zanimanjem!"

Nash je uzdahnuo i rekao "Da, upravo tako!"

Svmmington je upitao:

"Imate li određeno mišljenje o tome tko je autor pisama?"

Graves je pročistio grlo i održao malo predavanje.

"Postoje određene sličnosti koje su zajedničke svim ovim pismima. Sada ću ih nabrojiti, gospodo, u slučaju da vas na nešto podsjećaju. Tekst pisama načinjen je od riječi napravljenih od pojedinačnih slova izrezanih iz knjige. Riječ je o staroj knjizi tiskanoj, rekao bih, negdje oko 1830. Ovo je očito učinjeno kako bi se izbjegao rizik prepoznavanja putem rukopisa, što je u današnje vrijeme, kao što većina ljudi zna, vrlo lako.. .takozvano iskrivljavanje rukopisa nema nikakve svrhe kad se provjeri pomoću stručnih testova. Na pismima i omotnicama nema otisaka prstiju koji bi se mogli prepoznati. To jest, pisma su dirali poštanski službenici, primatelji pošiljki, a postoje i drugi zalutali otisci, ali nikada zajednički svim pismima. To nam pokazuje kako je osoba koja ih je sastavljala pazila da uvijek nosi rukavice. Omotnice su ispisane pisaćim strojem vrste Windsor 7 i to dobro istrošenom, s potpuno neusklađenim slovima a i t. Uglavnom su poslana lokalno ili dostavljena u sandučić osobno. Očito je, dakle, da su lokalnoga porijekla. Pisala ih je žena i to, po mome mišljenju, žena srednjih godina ili starija te, vjerojatno, iako u to nisam siguran,

neudana žena."

84

Minutu Hi dvije zadržali smo se u šutnji punoj poštovanja. Tada sam rekao:

"Pisaći stroj je vaš najsigurniji trag, zar ne? Sigurno ga nije teško pronaći u ovako malome mjestu?"

Inspektor Graves je tužno klimnuo glavom te kazao:

"Tu baš griješite, gospodine!"

"Pisaći stroj", rekao je upravnik Nash, "to je, nažalost, previše lako! Riječ je o starome stroju iz ureda gospodina Svmmingtona koji je on darovao Ženskom institutu, a tamo je do njega, moram reći, vrlo lako doći. Sve lokalne gospode često odlaze u Institut! "

"Možete li zaključiti nešto određenije iz - hm - dodira, kako to već nazivate?"

Opet je Graves zatresao glavom.

"Da, to se može učiniti - ali sve ove omotnice su pisane koristeći se samo jednim prstom."

"Riječ je, dakle, o nekome tko se ne koristi često pisaćim strojem?"

"Ne, ne bih to rekao! Netko tko zna tipkati, ali ne želi da mi otkrijemo tu činjenicu!"

"Tko god piše ove stvari, bio je do sada vrlo lukav!", rekao sam polako.

"Ona je vrlo lukava, vrlo lukava!", kazao je Graves. "Dorasla je svim trikovima zanata!"

"Ne bih nikada pomislio kako jedna od ovih uspavanih žena ima toliko mozga!", kazao sam.

Graves se nakašljao.

"Bojim se kako nisam bio dovoljno jasan. Sva pisma je pisala obrazovana žena!"

"Što? Zar je riječ o dami?"

Riječi su pobjegle nekontrolirano. Nisam godinama koristio izraz "dama". Sada mi je nadošla automatski. Kao odjek iz davno prošlih dana čuo sam pomalo arogantni glas moje bake kako govori: "Naravno, ona nije dama, dragi moj!"

Nash je odmah shvatio. Riječ dama mu je još uvijek nešto značila.

85

"Možda nije riječ o dami", rekao je. "Ali sigurno nije u pitanju seoska

žena! One su ovdje većinom gotovo nepismene, ne znaju gramatiku, a sasvim sigurno se ne mogu tečno izražavati!"

Nisam ništa govorio, jer sam doživio šok. Zajednica je bila tako mala! Nesvjesno sam sebi predočio autoricu pisma kao gospodu Cleat ili neku sličnu njoj, jednu zavidnu lukavu priglupu ženu.

Svmmington je rekao naglas ono što sam ja mislio. Oštro je kazao: "Ali to sužava izbor na otprilike šest do dvanaest osoba u cijelome mjestu!"

"Tako je!"

"Ne mogu vjerovati!"

Uz neprimjetan napor, te gledajući ispred sebe kao da mu vlastiti glas zvuči pomalo neugodno, rekao je:

"Čuli ste što sam rekao u istrazi! U slučaju da mislite kako je moja izjava, bila vođena željom da sačuvam uspomenu na pokojnu suprugu, želio bih sada ponoviti kako sam čvrsto uvjeren da su činjenice izložene u pismu koje je ona primila potpuno neistinite! Znam da su netočne! Moja žena je bila vrlo osjetljiva i - hm - pa mogli biste reći ponosna u određenim stvarima. Takvo pismo trebalo je biti veliki šok za nju, a ona je bila u lošem stanju!"

Graves je odmah odgovorio.

"To je sasvim moguće točno, gospodine! Niti jedno od ovih pisama ne pokazuje znakove intimnoga poznavanja osobe. Ona su samo slijepe optužbe. Nije bilo ni pokušaja ucjenjivanja, a tu ne postoji ni ikakva religijska pristranost. Koje ponekad ima! Ovdje se radi samo o seksu i pakosti! To će nam dati prilično dobru smjernicu ka piscu!"

Svmmington je ustao. Suhonjav i nesklon emocijama, kakav je bio. Njegove su usne drhtale.

"Nadam se da ćete uskoro pronaći prokletnicu koji piše ova pisma! Nesumnjivo je ubila moju ženu, isto kao da joj je zabila nož u leđa!" Zastao je. "Pitam se kako li se ta osoba sada osjeća?"

86

Izašao je ostavljajući to pitanje bez odgovora.

"Kako se ona osjeća, Griffit?", pitao sam. Činilo mi se da bi on mogao znati odgovor na to pitanje.

"Samo Bog zna! Možda pokajnički. S druge strane, možda uživa u svojoj moći! Smrt gospode Svmmington možda je samo nahranila njezinu maniju!"

"Nadam se da nije tako!", rekao sam uz blagi drhtaj. "Ako je to slučaj, onda će ona..."

Oklijevao sam, pa je Nash umjesto mene dovršio rečenicu:

"Pokušat će ponovno? To je najbolje što nam se može dogoditi, gospodine Burton! Kao stara izreka o tome kako je vrč previše išao na bunar, sjećate se?"

"Bila bi luda da nastavi s ovim!", uzviknuo sam.

"Ona će nastaviti!", kazao je Graves. "Uvijek nastavljaju! To je porok, znate, oni ne mogu s tim prestati!"

Zatresao sam glavu sa strepnjom. Pitao sam da li me još trebaju, jer sam htio izaći vani na zrak. Atmosfera se činila obojena zloćom.

"Niste nam više potrebni, gospodine Burton!", rekao je Nash. "Samo držite otvorene oči i govorite svima što više možete, odnosno potičite sve kako moraju prijaviti primitak takvih pisama!"

Zatresao sam glavom.

"Smatram kako je do sada svatko u mjestu primio do sada jednu od tih odvratnih pošiljki!", kazao sam.

"Pitam se", rekao je Graves. Pomalo je nakrivio glavu na jednu stranu te upitao: "Znate li sa sigurnošću nekoga tko ni/e primio takvo pismo?"

"Kakvo neobično pitanje! Stanovništvo u cjelini nema običaj meni se povjeravati!"

"Ne, ne, gospodine Burton! Nisam tako mislio! Samo sam se pitao znate li nekoga tko sasvim sigurno i po vašem znanju definitivno nije primio anonimno pismo!"

"Pa, u stvari", oklijevao sam, "na neki način znam!"

Tu sam ponovio svoj razgovor s Emilv Barton te sve što je ona kazala.

87

Graves je primio informaciju nepomičnog izraza i rekao: "Dakle, to može biti korisno! Zabilježiti ću to!"

U pratnji Owena Griffitha izašao sam vani na poslijepodnevno sunce. Kada smo se zatekli na ulici, naglas sam opsovao.

"Zar je ovo mjesto gdje čovjek može doći izležavati se na suncu i liječiti rane? Sve je puno bolesnog otrova, a naizgled mirno i nevino kao rajski vrtovi!"

"Čak je i ovdje", suho je kazao Owen, "postojala zmiya otrovnica!"

"Slušajte sad, Griffit, znaju li oni bilo što? Imaju li ikakvu predodžbu?"

"Ne znam! Policija posjeduje prekrasne tehnike rada. Naizgled su tako iskreni, a u stvari ništa ne govore!"

"Da! Nash je pristojan momak!"

"Vrlo sposoban, također!"

"Ako u ovome mjestu živi luđak, ti bi to morao znati!" optuživački sam rekao.

Griffith je zatresao glavom. Izgledao je obeshrabreno. Izgledao je čak i više od toga -zabrinuto. Pitao sam se ima li on kakav predosjećaj.

Hodali smo High Streetom. Zaustavio sam se ispred agencije za nekretnine.

"Mislim kako je vrijeme da platim drugi dio svoje najamnine - unaprijed. Zbilja, razmišljam o tome da obavim isplatu te s Joannom odmah odem odavde. Da zaboravim na ostatak najamnine" "Nemoj ići!", rekao je Owen.

"Zašto ne?" Nije odgovorio. Polako je progovorio poslije nekoliko minuta.

"Nakon svega, usuđujem se reći da ste u pravu! U ovom trenutku Lvmstock nije zdravo mjesto. To bi moglo - povrijediti vas ili -vašu sestru."

"Ništa ne može povrijediti Joannu", rekao sam. "Ona je čvrsta! Ja sam slabiji od nje. Sve ovo me čini bolesnim!"

"Mene čini bolesnim!", kazao je Owen.

88

Počeo sam otvarati vrata agenta za nekretnine."Neću otići!" rekao sam. "Vulgarna znatiželja je snažnija od opreznosti! Želim saznati rješenje svega ovoga!"

Ušao sam unutra.

Žena koja je tipkala ustala je i prišla mi. Imala je kovrča-vu kosu i smijuljila se. Međutim, otkrio sam da je mnogo inteligentnija od mladića s naočalama kojega sam upoznao u vanjskom uredu.

Poslije nekoliko minuta nešto poznato s njom u svezi počelo se probijati kroz moju svijest. Bila je to gospođica Ginch, koja je u posljednje vrijeme radila kao činovnica u uredu gospodina Svmmingtona. Naglas sam komentirao tu činjenicu.

"Vi ste radili kod Galbraitha i Svmmingtona, zar ne?", rekao sam.

"Da! Da, tako je! Mislila sam kako je bolje otići. Ovo je dobro radno mjesto, iako plaća nije tako dobra. Ipak, postoje neke stvari koje su vrednije od novca, zar ne?"

"Nema sumnje!", rekao sam.

"Ta užasna pisma!", u jednom dahu je šapnula. "Ja sam primila jedno od njih! Radilo se o meni i gospodinu Sym-mingtonu - oh, bilo je užasno, u njemu su rečene grozne stvari! Znala sam što mi je dužnost te sam ga odnijela na policiju iako, naravno, to nije baš bilo ugodno, zar ne?"

"Ne, ne, vrlo neugodno!"

"Ali oni su mi na tome zahvalili i rekli kako sam učinila ono što je pravilno! Osjećala sam da, ako ljudi već pričaju-a očito pričaju, jer gdje bi autor pisma došao do takve ideje? - onda moram izbjeći čak i privid zla, iako između mene i gospodina Svmmingtona nije bilo nikada ničeg neprimjere-nogl!"

Osjetio sam se pomalo posramljeno. "Ne, ne, naravno!"

"Ljudi imaju tako zločeste umove. Da, nažalost, tako zločeste umove!"

Unatoč tome što sam nervozno pokušavao ne gledati je u oči, naši pogledi su se sreli, a ja sam došao do vrlo neugodnog otkrića. Gospođica Ginch sasvim se dobro zabavljala!

89

Danas sam već susreo osobu koja je na anonimna pisma reagirala sa zadovoljstvom. Ushićenje inspektora Gra-vesa bilo je čisto profesionalne naravi. Uživanje gospođice Ginch, po meni, bilo je vrlo sugestivno i odvratno. Jedna misao mi je prošla kroz glavu i uznemirila me.

Je li gospođica Ginch pisala ta pisma?

90

SEDMO POGLAVLJE I

Kada sam stigao kući, sreo sam gospodu Dane Calthrop kako sjedi i razgovara s Joannom. Pomislio sam kako izgleda sivo i bolesno.

"Ovo je za mene bio veliki udarac, gospodine Burton!" rekla je "Jadnica, jadnica!"

"Da!", kazao sam. "Grozno je pomisliti kako je netko bio doveden u takvo stanje da sam sebi oduzme život!"

"Oh, vi mislite na gospođu Svmmington?"

"Zar vi niste?"

Gospoda Dane Calthrop zatresla je glavom.

"Naravno da svatko suosjeća s njom, ali to bi se i tako bez obzira na sve dogodilo, zar ne bi?"

"Zar bi?", suho je upitala Joanna.

Gospođa Dane Calthrop se okrenula prema njoj.

"Oh, smatram da bi, draga moja! Ako je samoubojstvo nečije rješenje za tegobe, onda nije vrlo važno o kakvoj je tegobi riječ! Ona bi isto učinila bilo kada da se morala suočiti s neugodnim iznenađenjem. Ono što je uistinu bitno jest to da je bila takav tip žene. Nitko to nije mogao pretpostaviti. Meni se uvijek činilo kako je ona jedna sebična i pomalo glupa žena sa životom dobro pod kontrolom. Ne od one vrste koja paničari, tako biste mislili - ali sada počinjem shvaćati koliko malo poznajem ljude!"

"Još uvijek sam znatiželjan na koga ste mislili kad ste rekli Jadnica?", primijetio sam.

91

Zurila je u mene.

"Na ženu koja je napisala pisma, naravno!"

"Mislim da neću trošiti svoje suosjećanje na takvu osobu!", kazao sam suho.

Gospoda Dane Calthrop se nagnula naprijed. Spustila je ruku na moje koljeno.

"Zar ne shvaćate - zar ne osjećate? Koristite se maštom! Pomislite kako očajnički nesretna mora biti osoba da bi sjela i napisala te stvari! Kako usamljena i ostavljena od ljudi! Potpuno otrovana crnim tijekom otrova koji je na ovaj način pronašao izlaz! Zbog toga sebi zamjeram! Nitko je u ovome gradu rastrgan užasnom usamljenošću, a ja ne znam o kome je riječ! Trebala sam znati! Ne možete se miješati u djela - ja to nikad ne činim! Ali ta crna unutrašnja nesretnost - kao bolesna ruka, sva crna i otečena! Kad bi mogli odsjeći ruku i pustiti da otrov isteče, on bi bezopasno nestao! Da, jedna nesretna duša, jedna duša!"

Ustala je kako bi otišla.

Nisam se osjećao tako da bih se s njom složio. Nisam nimalo suosjećao s anonimnim piscem pisama. Ipak sam znatiželjno upitao:

"Gospodo Calthrop, imate li ikakve ideje tko je ta žena?"

Okrenula je svoje zbunjene oči prema meni.

"Pa, možemo nagađati!", rekla je. "Ali, možda nisam u pravu, zar ne?"

Brzo je prošla kroz vrata te provirila glavom pitajući:

"Dajte, recite mi zašto se nikad niste oženili, gospodine Burton?"

Kod bilo koga drugog pomislili biste da je riječ o drskosti, ali kod gospode Dane Calthrop osjećali ste kako je riječ o tome da joj je ta misao odjednom pala na pamet te je zbilja htjela znati odgovor.

"Smijem li reći", pokušavao sam se pribрати, "kako nikada nisam sreo pravu ženu?"

"Smijete reći!", rekla je gospoda Dane Calthrop, "ali to ne bi bio vrlo dobar odgovor, pošto se očito toliko muškaraca oženilo pogrešnom ženom!" Ovaj put je zbilja otišla.

92

Joanna je kazala: "Znaš, ja zbilja mislim kako je ona luda! Ali meni se ona sviđa! Ljudi u selu se nje pomalo boje!"

"Ja se također pomalo bojim!"

"Zbog toga što nikad ne znaš što slijedeće dolazi?"

"Da! Ona posjeduje briljantnu točnost u svojim nagađanjima!"

Joanna je polako kazala: "Da li stvarno smatraš kako je autor ovih pisama vrlo nesretan?"

"Ne znam kako se prokleta vještica osjeća ili što misli! I nije me briga! Žao mi je njezinih žrtava!"

Sada mi se čini čudno kako smo u nagađanju o stanju uma Otrovnoga pera propustili najočitiju stvar. Griffith ju je opisao kao možda veselu osobu. Zamislio sam je kao osobu sa grižnjom savjesti - zgroženu nad posljedicama svoga djela. Gospođa Dane Calthrop ju je zamislila kao patnicu.

Štoviše, očita, nužna reakcija koju nismo razmatrali - ili bih trebao reći - ja nisam razmatrao, bila je Strah.

U svezi smrti gospode Svmmington, pisma su prelazila iz jedne kategoriju u drugu. Ne znam kakva je bila zakonska pozicija - vjerojatno je to Symmington znao, ali bilo je očito kako je nakon smrtnoga slučaja položaj autora pisama postao puno ozbiljniji. Ako se otkrije identitet autora pisama, sada se nije mogao provući samo s neslanom šalom. Aktivirana je i policija, stručnjak iz Scotland Yarda je pozvan.

Za anonimnog autora pisama od životne važnosti je bilo ostati anonimnan!

Ako prihvatimo kao gotovu činjenicu daje Strah bio osnovna reakcija, ostale stvari su slijedile. Također nisam vidio te mogućnosti. Dapače, one su sigurno trebale biti očite.

93

II

Slijedećega jutra Joanna i ja sišli smo na doručak vrlo kasno. To je, da naglasim, kasno po standardima Lym-stocka. U Londonu bi u 9.30 Joanna upravo otvarala kapke, dok bi moji kapci još uvijek bili čvrsto zatvoreni. Kada je Partridge rekla: "Doručak u 8.30 ili u 9 ? " ni ja ni Joanna nismo imali snage predložiti kasniji doručak.

Neugodno iznenađen, vidio sam Aimee Griffith kako stoji pred vratima razgovarajući s Megan. Zalajala je svojom uobičajenom srdačnošću kada nas je spazila.

"Zdravo, neradnici! Ja sam odavno na nogama!"

To je, naravno, bila samo njezina stvar. Liječnik, bez sumnje, mora imati rani doručak, a poslušna sestra je tu da mu ulije šalicu čaja ili kave. No, to nije razlog za dolazak i upadanje kod susjeda koji vole duže spavati. Devet i trideset nije vrijeme za jutarnji poziv!

Megan se vratila natrag u kuću i u blagovaonicu gdje je, pretpostavljam, bila prekinuta u svom doručku.

"Rekla sam da neću ulaziti unutra", rekla je Aimee Griffith, "iako ne znam zašto je primjerenije natjerati ljude da dođu i razgovaraju s vama pred ulaznim vratima nego da razgovarate unutar kuće." Samo sam htjela pitati gospođu Burton može li nam dati malo povrća za naš štand Crvenoga križa. Ako je tako, poslat ću Owena da dođe po povrće autom."

"Vi ste rana jutarnja ptica!", rekao sam.

"Tko rano rani - dvije sreće grabi", rekla je Aimee. "Imate bolje šanse nekog uhvatiti u ovo doba dana. Poslije vas idem u gospodina Pyea. Poslije podne moram otići u Bren-tona. Izviđači."

"Vaša energija me umara", kazao sam kada je telefon zazvonio i ja sam pohitao do kraja hodnika kako bih odgovorio, ostavljajući za sobom Joannu koja je mrmrljala pomalo sumnjičavo o rabarbari i francuskome grahu te tako otkrila svoje neznanje o povrću.

94

"Da?", rekao sam u slušalicu.

S druge strane žice čuo se zbunjujući zvuk dubokoga disanja i sumnjičavi ženski glas izustio je: "Oh!"

"Da?", ohrabrujuće sam ponovio.

"Oh!", čulo se ponovno i potom pomno raspitivanje: "Da lije to što ja mislim, da lije to Little Furze?"

"Ovo jest Little Furze!"

"Oh!" To je očito bila poštapalica na početku svake rečenice. Glas se oprezno raspitivao. "Mogu li dobiti gospođicu Partridge na trenutak?"

"Nema problema!", rekao sam. "Što da kažem, tko je treba?"

"Oh! Recite joj dajte Agnes, hoćete li? Agnes Waddle."

"Agnes Waddle?"

"Upravo tako!"

Opirući se iskušenju da kažem: "Vama Pajo Patak", spustio sam slušalicu pozivajući Partridge na gornjemu katu, što sam mogao razaznati po zvukovima.

"Partridge! Partridge!"

Partridge se pojavila na vrhu stepenica sa dugom metlom za brisanje podova i pogledom "Što je sada?", očito vidljivim iza njezinih pristojnih manira.

"Da, gospodine?"

"Agnes Waddle želi razgovarati s tobom telefonom."

"Ispričavam se, gospodine!"

Podigao sam svoj glas. "Agnes Waddle?"

Izgovorio sam joj ime kao što se i samo predstavilo mojoj svijesti. Ali sada ću ga izgovoriti kako je doista bilo napisano.

"Agnes Woddell - što ona želi sada?"

Dobrano izbačena iz takta, Partridge je ostavila svoju metlu žustro se spuštajući niz stepenice, a njezina haljina na cvjetiče pucketala je od uzrujanosti. Kako ne bih smetao, povukao sam se u blagovaonicu gdje je Megan gutala bubrege sa slaninom. Nimalo nalik Aimee Griffit, Megan nije sjala jutarnjom svežinom. U stvari, vrlo je zlovoljno odgovorila na moje jutarnje pozdrave te nastavila jesti u tišini.

95

Otvorio sam jutarnje novine, a minutu ili dvije kasnije ušla je Joanna izgledajući pomalo rastreseno.

"Uf!", rekla je. "Tako sam umorna! Mislim da sam pokazala potpuno neznanje kada je riječ o tome što kada raste! Zar nije ovo godišnje doba u kojemu se beru mahune?"

"Kolovoz!", kazala je Megan.

"Kako bilo, u Londonu se mogu nabaviti u bilo koje doba godine!", rekla je Joanna u samoobrani.

"Konzerve, draga moja ludice!" kazao sam. "I hladnjaci na brodovima koji plove u udaljene dijelove kraljevstva!"

"Kao slonovača, majmuni i paunovi?", upitala je Joanna.

"Točno tako!"

"Radije bih da imamo paunove!", zamišljeno je kazala Joanna.

"Ja bih voljela majmunčića kao svoga ljubimca", rekla je Megan.

Zamišljeno guleći naranču, Joanna je kazala:

"Pitam se kakav bi to osjećaj bio biti Aimee Griffit, koja sva kipi od zdravlja i vitalnosti i užitka u životu! Mislite li da se ona ikada osjeća umorno ili depresivno ili, hm - sjetno?"

Rekao sam kako sam uvjeren da se Aimee Griffit nikad ne osjeća sjetno te zatim pratio Megan koja je kroz otvoreni francuski prozor izašla na verandu.

Stajao sam tamo i punio svoju lulu kada sam začuo kako Partridge ulazi u blagovaonicu iz hodnika te začuo njezin oštar glas:

"Mogu li na trenutak razgovarati s vama, gospođice?"

"Dragi Bože!", pomislio sam. "Nadam se da Partridge ne želi dati otkaz! Emily Burton bi bila vrlo ljuta na nas u tom slučaju!"

Partridge je nastavila: "Moram se ispričati što su mi telefonirali. Želim kazati daje mlada osoba koja je to učinila morala bolje znati. Nikada nisam imala naviku korištenja telefona ili dopuštanja prijateljima da me nazivaju i zbilja mi je žao što se to dogodilo, daje gospodar preuzeo poziv i sve to!"

96

"Zašto, pa to je sasvim u redu, Partridge!", rekla je Jo-anna utješno.

"Zašto tvoji prijatelji ne bi telefonirali ako te žele čuti?"

Osjećao sam, iako nisam mogao vidjeti, da je Partridge-no lice strože no ikad dok je hladno odgovarala:

"To se u ovoj kući nikada nije događalo. Gđica Emily to nikada ne bi dopustila. Kao što sam rekla, žao mi je što se to dogodilo, ali Agnes Woddell, djevojka koja je to uradila, bila je uzrujana i ona je mlada

djevojka te ne zna što je prikladno u kući jednoga gospodina!"

"Ovo je nešto baš za tebe, Joanna!", pomislio sam radosno.

"Ova Agnes koja me nazvala gospođice", nastavila je Partridge, "bila je ovdje u službi pod mojom paskom. Tada je imala 16 godina i ovamo je stigla direktno iz sirotišta. Pa, znate, pošto ona nema svoga doma ili majku ili rodbinu da je savjetuju, ona je imala naviku dolaziti k meni. Vidite, ja joj mogu reći što je što!"

"Da?", rekla je Joanna i zastala. Bilo je jasno da ostatak slijedi.

"Uzimam slobodu da vas zamolim, gospođice, ako biste dopustili Agnes da dođe ovdje u kuhinju na popodnevni čaj. Ona ima slobodan dan te je nešto muči o čemu bi se željela konzultirati sa mnom. Uobičajeno ne bih ni sanjala to predložiti!"

Joanna je zbunjeno rekla:

"Ali, zašto ti ne bi pila čaj s kim želiš?"

Kako mi je Joanna naknadno rekla, izgledajući čarobno, Partridge je na to ustuknula dok je odgovarala:

"To u ovoj Kući nije običaj! Stara gospođa Barton nikada nije dopuštala posjetitelje u kuhinji, osim, kao što je i red, kada imamo slobodne dane, u kojem slučaju nam je bilo dopušteno da ugostimo prijatelje ovdje umjesto da idemo vani, ali inače, običnim danima, nikada, to ne! Gospođica Emily se pridržava starih običaja!"

Joanna je vrlo ljubazna prema posluži i mnogima od njih se ona sviđa, ali to nikada nije bio slučaj s Partridge.

97

"Nema svrhe, draga djevojko!", kazao sam kada je Partridge otišla, a ona mi se pridružila vani. "Tvoja suosjećajnost i popustljivost se ne cijene! Dobri stari načini za Partridge i stvari učinjene onako kako bi trebalo u gospodskoj kući!"

"Nikada nisam čula za takvu tiraniju kao što je ne dopustiti njihovim prijateljima da ih dođu vidjeti!", rekla je Joanna. "Sve je to u redu, Jerry, ali oni zbilja ne mogu uol/eti da ih se tretira kao robove!"

"Izgleda da vole!", kazao sam." Barem Partridge ovoga svijeta to vole!"

"Ne mogu zamisliti zašto me ne voli! Većina ljudi me voli!"

"Vjerojatno te prezire kao neadekvatnu domaćicu. Nikad ne prelaziš prstom preko polica kako bi provjerila je li obrisana prašina. Ne gledaš ispod otirača. Ne pitaš što se dogodilo s ostatkom

čokoladnog suflea i nikad ne naručuješ dobar krušni puding!"

"Ugh!", rekla je Joanna.

Nastavila je tužno: "Danas sam totalni neuspjeh! Aimee me prezire zbog neznanja o povrću, Partridge me gleda s visoka zato što sam ljudsko biće! Sada ću izaći u vrt i početi jesti crve!"

"Megan se već tamo nalazi!", kazao sam.

Megan je nekoliko minuta ranije odlutala te je sada stajala besciljno u sredini travnjaka izgledajući pomalo kao zamišljena ptica koja čeka daje nahrane.

Uputila se, međutim, prema nama i naglo rekla:

"Zaista, danas moram ići kući!"

"Što?", bio sam zaprepašten.

Nastavila je crveneći se, ali govoreći s nervoznom odluč-nošću.

"Bilo je vrlo lijepo od vas što ste me primili i vjerujem da sam bila užasna smetnja, ali zbilja sam uživala. Međutim, sada moram natrag jer, napokon, to je moj dom i ne mogu ostati ovdje zauvijek, pa mislim da ću jutros otići!"

98

Joanna i ja smo je pokušali razuvjeriti, ali je bila prilično odlučna i konačno je Joanna izišla iz auta i Megan je otišla gore te se nakon nekoliko minuta vratila sa svojim spakiranim stvarima.

Jedina osoba koja je izgledala zadovoljna bila je Partridge kojoj se gotovo ocrtavao osmijeh na strogom licu. Megan joj se nikada nije mnogo sviđala.

Stajao sam nasred tratine kada se Joanna vratila.

Upitala me jesam li umislio da sam sunčana ura.

"Zašto?"

"Stojiš tu kao vrtni ukras! Samo što nitko nije mogao reći da označavaš sunčane sate. Izgledao si poput grmljavine!"

"Nije mi do smijeha! Najprije Aimee Griffith ("Božanski!", mrmljala je Joanna. "Moram govoriti o tom povrću!"), a potom je Megan odskakutala. Razmišljao sam da je odve-dem u šetnju malo dalje do Legge Tora."

"S ogrlicom i uzicom, vjerujem?", rekla je Joanna.

"Što?"

Joanna je jasno i glasno ponovila dok se kretala iza ugla kuće do kuhinjskoga vrta:

"Rekla sam "s ogrlicom i uzicom, vjerujem?". Gospodar je izgubio svoga psa, to je ono što te muči!"

III

Moram priznati kako sam bio uzrujan naglim načinom na koji nas je Megan napustila. Možda joj je iznenada postalo dosadno s nama. Naposljetku, to nije bio vrlo zabavan život za djevojku. Kod kuće ona ima djecu i Elsie Holland.

Čuo sam Joannu kako se vraća te sam se užurbano maknuo u slučaju da želi nabaciti još koju bezobraznu opasku o sunčanim urama.

Owen Griffith došao je svojim autom upravo prije ručka i vrtlar ga je čekao sa svim vrtnim proizvodima.

99

Dok je stari Adams ukrcavao stvari u auto, pozvao sam Owena unutra na piće.

On neće ostati na ručku.

Kada sam ušao unutra sa sherrvjem, vidio sam Joannu kako počinje raditi svoje uobičajene stvari.

Sada bez znakova netrpeljivosti. Ugodno se smjestila u uglu kauča i prela pitajući Owena pitanja o njegovome poslu, sviđa li mu se biti liječnikom opće prakse, zar ne bi radije bio specijalist? Smatrala je kako je liječnički poziv jedan od najfascinantijskih poziva na svijetu.

Kaži što hoćeš o njoj, ali je Joanna krasna, božanska slušateljica. Nakon tolikoga slušanja potencijalnih genija koji su joj napričali kao nisu dovoljno cijenjeni, slušanje Owena Griffitha nije bio problem. Kada smo stigli do treće čašice sherrvja, Griffith joj je pričao o nekim nejasnim reakcijama ili ozljedama u tako znanstvenim terminima da ga nitko živ ni riječi ne bi razumio osim njegovih kolega liječnika.

Joanna je djelovala inteligentno i duboko zainteresirano.

Osjetio sam momente sumnje. Bilo je to šteta za Joannu. Griffith je bio previše dobar čovjek da se netko s njim tako slobodno i brzo poigrava. Žene su uistinu vražje!

Onda sam sa strane pogledao Griffitha, njegovu dugu odlučnu bradu, stroge usne i više nisam bio tako siguran da će na koncu sve biti onako kako Joanna hoće. U svakom slučaju, muškarac ne smije dopustiti da ga žena načini budalom. Stvar je njegovog opreza ako mu se to dogodi.

Onda je Joanna rekla:

"Dajte, promijenite mišljenje i ostanite s nama na ručku, doktore Griffith!", a Griffith se malo zacrvenio te rekao kako bi on rado ostao da ga sestra ne očekuje kući.

"Nazvat ćemo je i sve objasniti!", kazala je brzo Joanna te otišla u hodnik i to učinila.

Pomislio sam kako Griffith izgleda pomalo zabrinuto te mi je palo na pamet da se vjerojatno pomalo boji svoje sestre.

100

Joanna se vratila nasmijana i rekla daje sve u redu.

Tako je Owen Griffith ostao na ručku i izgledalo je da uživa. Razgovarali smo o knjigama i kazališnim predstavama i svjetskoj politici, te o glazbi i slikarstvu i modernoj arhitekturi.

Uopće nismo govorili o Lvmstocku ili anonimnim pismima ili o samoubojstvu gospođe Sjrmington.

Odmakli smo se od svega i mislim kako je Owen Griffith bio sretan. Njegovo tamno lice se osvijetlilo i otkrio je da posjeduje vrlo zanimljiv um.

Kada je otišao, rekao sam Joanni:

"Taj momak je predobar za tvoje trikove!"

Joanna je kazala:

"To ti misliš! Vi se muškarci uvijek držite zajedno!"

"Zašto si ga izvukla iz njegovoga skrovišta? Ranjena taština?"

"Možda!", rekla je moja sestra.

IV

To popodne trebali smo otići na čaj kod gospođice Emily Barton u njezinim sobama u mjestu.

Odšetali smo onamo jer sam se sada osjećao dovoljno snažno da ponovno hodam uzbrdo.

Izgleda da smo ostavili za to previše vremena jer nam je vrata otvorila visoka koščata žena okrutnog izgleda koja nam je kazala kako se gospođica Barton još nije vratila kući.

"Ali znam da vas očekuje pa ako biste bili tako ljubazni i pošli gore pričekati je, molim vas!"

Ovo je očito bila Vjerna Florence.

Slijedili smo je uz stepenice, a ona je otvorila vrata i uvela nas u vrlo udobni dnevni boravak s možda malo previše namještaja. Neke od

stvari vjerojatno su došle iz Little Fur-za.

Žena je očito bila vrlo ponosna na svoju sobu.

101

"Lijepo je, zar ne?", zahtijevala je.

"Vrlo lijepo!", toplo je rekla Joanna.

"Činim sve da joj bude što udobnije! Ne mogu ipak raditi za nju sve što bih voljela i što ona zaslužuje. Ona bi trebala biti u svojoj kući, kako treba, a ne izbačena vani da živi u sobama!"

Florence, koja je bez sumnje bila pravi zmaj, pogledala nas je prijekorno. Osjetio sam da ovo nije bio naš sretan dan. Joannu su iznervirale Aimee Griffith i Partridge, a sada smo oboje bili meta zmaju po imenu Florence.

"Sluškinja sam bila, petnaest godina, u toj kući!", dodala je.

Joanna je nagnana nepravdom rekla:

"Znate, gospođica Barton je željela iznajmiti kuću. Oglasila ju je preko agencije za nekretnine."

"Bila je prisiljena!", kazala je Florence. "A ona živi tako skromno i pažljivo! Ali čak je ni tada vlada ne može ostaviti na miru! Mora dobiti svoj udio bez obzira na sve!"

Tužno sam zatresao glavom.

"Bilo je dosta novca u vrijeme stare gospođe", rekla je Florence. "A onda su jedna po jedna sve umrle, jadvnice! Gospođica Emily ih je sve po redu njegovala. Sebe je iscrpila na taj način, a uvijek tako strpljiva i nikada se ne žali! Ali to se vidi na njoj, a sada se još morala brinuti zbog novca povrh svega! Dionice više nisu donosile kao prije, tako ona kaže, a zašto ne, željela bih znati? Trebaju se sramiti! Koristiti damu kao što je ona, koja nema glavu za brojke i nije dorasla njihovim trikovima!"

"Praktično je svakoga snašla ta nevolja!", rekao sam, ali to nije smekšalo Florence.

"To je u redu za neke ljude koji se mogu brinuti sami za sebe, ali ne za nju. O njoj se treba brinuti i dokle god stanuje sa mnom, ja ću se pobrinuti da joj se nitko ne nameće ili je na bilo koji način uznemirava! Učinila bih sve za gospođicu Emily!"

102

Pošto je zurila u nas nekoliko trenutaka kako bi bila sasvim sigurna da smo dobro razumjeli što je time htjela reći, odlučna Florence

napustila je sobu, pažljivo zatvarajući vrata za sobom.

"Da li se osjećaš kao krvopija, Jerry?", zanimala se Jo-anna. "Jer, ja se tako osjećam! Što je to s nama?"

"Izgleda da nas ljudi ne primaju baš najbolje!", rekao sam." Dosadili smo Megan, Partridge ne odobrava tvoje ponašanje, vjerna Florence ne odobrava nas oboje!"

Joanna je progundala: "Pitam se zašto je Megan ipak otišla?"

"Postalo joj je dosadno!"

"Mislim da joj uopće nije bilo dosadno! Pitam se - što misliš, Jerry, je li to bilo u svezi s nečim što je rekla Aimee Griffith?"

"Misliš, jutros, kada su razgovarale na ulaznim vratima?"

"Da! Nije bilo dovoljno vremena, naravno, ali..."

Ja sam dovršio rečenicu.

"Ali, ta žena ima takta koliko i slon u trgovini kristala! Ona je mogla..."

Vrata su se otvorila i ušla je gospođica Emily. Bila je sva ružičasta, malo zadihana te je izgledala uzbuđeno. Njezine su oči bile vrlo plave i sjajne.

Zacvrčala je na nas vrlo rastreseno.

"Oh, draga, tako mi je žao što kasnim! Pošla sam u malu kupnju po mjestu i kolač u Plave ruže nije izgledao svjež, pa sam otišla do trgovine gospođe Lygon. Volim kupovati kolače na kraju, jer tada možete dobiti najsvježije, tek izašle iz peći, te vas tako ne odbijaju oni kolači od jučer. Ali, tako sam žalosna što sam vas ostavila da me čekate - zbilja nema izlike!"

Joanna je prekinula.

"To je naša greška, gospođice Barton! Mi smo uranili. Hodali smo do vas, a Jerry se sada kreće tako brzo da svugdje stižemo prerano!"

103

"Nikada prerano, draga moja! Nemojte tako govoriti! Nikada nije previše onoga što je dobro, znate!"

Stara dama ljubazno je potapšala Joannu po ramenu.

Joanna se razvedrila. Napokon je, barem se tako činilo, doživjela uspjeh. Emily Barton proširila je svoj osmijeh tako da uključi i mene, ali pomalo plaho, otprilike onako kako bi netko pristupio tigru ljudožderu koji je na trenutak zajamčeno bezopasan.

"Vrlo lijepo od vas što ste došli na tako ženstven događaj kao što je

popodnevni čaj, gospodine Burton!"

Mislim da Emilv Barton ima predodžbu u glavi kako muškarci beskonačno piju whisky sa sodom i puše cigarete, a u pauzama silaze u mjesto kako bi zaveli koju seosku djevu ili da bi održali ljubavnu vezu s udanom ženom.

Kada sam to kasnije rekao Joanni, ona je odgovorila kako je to vjerojatno samo željno maštanje te kako bi Emilv Barton bila voljela daje naišla na takvoga muškarca, ali se to na žalost nikada nije zbilo. U međuvremenu se gospođica Emilv vrpaljila po sobi smještajući Joannu i mene oko malih stolova i pažljivo donoseći pepeljare, a minutu kasnije otvorila su se vrata te je ušla Florence noseći pladanj sa čajem i finim šalicama od Crown Derby porculana, za koje sam zaključio da ih je donijela sa sobom u ovu kuću. Pili smo ukusni kineski čaj, a posluženi su sendviči i tanki kruh s maslacem i velika količina kolačića.

Florence ja sada zračila i gledala u gospođicu Emilv s nekom vrstom majčinskoga zadovoljstva kao kad s omiljenim djetetom pravite čajanku za lutke.

Joanna i je smo jeli mnogo više nego što smo željeli jer je naša domaćica tako usrdno navaljivala. Mala gospođica očito toliko uživala u svojoj čajnoj zabavi i ja sam zamijetio kako smo za Emilv Barton-Joanna i ja bili velika avantura, dvoje ljudi iz tajanstvenoga svijeta Londona i profinjenosti.

Prirodno, naš je razgovor brzo dodirnuo lokalne teme. Gospođica Barton toplo je govorila o doktoru Griffithu te

104

njegovoj dobroti i nadarenosti kao liječnika. Gospodin Sym-mington je također bio vrlo pametan odvjetnik i on je pomogao gospođici Emily da dobije povrat poreza na prihod, o čemu ona nikada ne bi sama znala. Bio je tako dobar prema svojoj djeci, vrlo odan njima i svojoj supruzi - tu je samu sebe zaustavila. "Jadna gospođa Svm-mington, to je tako strahovito tužno! Ta mlada djeca ostavljena bez majke! Vjerojatno nikada nije bila vrlo snažna žena - u posljednje vrijeme bila je lošega zdravlja. To je morala biti vrlo iznenadna ideja! Čitam o takvim stvarima u novinama. Ljudi pod takvim okolnostima uistinu ne znaju što čine! Ona sigurno nije znala što čini, jer bi se u suprotnom sjetila gospodina Svm-mingtona i

djece!"

"To anonimno pismo sigurno ju je vrlo potreslo!", kazala je Joanna. Gospođica Barton se zacrvenjela. Rekla je s nijansom prijekora u glasu:

"To nije baš lijepa tema za razgovor, zar ne misliš, draga moja? Znam da su postojala -hm - pisma, ali o njima nećemo pričati. Opakosti! Mislim da ih je najbolje ignorirati!"

Možda ih je gospođica Barton bila sposobna ignorirati, ali nekim ljudima to nije bilo tako lako. Kako bilo, poslušno sam promijenio temu razgovora te smo raspravljali o Aimee Griffith.

"Divna žena, zbilja divna!", rekla je Emily Barton. "Njezina energija i sposobnost organizacije su zadivljujući! Također je vrlo dobra u radu s djevojkama. U svakom pogledu je praktična i dobro obaviještena. Ona uistinu upravlja ovim mjestom! Potpuno je odana svome bratu. Vrlo je lijepo vidjeti takvu predanost između brata i sestre!"

"Zar to sve nije za nju pomalo previše?", upitala je Joanna.

Emily Barton zurila je u nju zaprepašteno.

"Ona je puno toga žrtvovala zbog svoga brata!", rekla je uz malo uzvišenoga prijekora.

105

Ugledao sam malo Oh, ma dajte! u Joanninom oku te sam požurio da prebacim razgovor na gospodina Pyea. Emily Barton je bila malo sumnjičava po pitanju gospodina Pyea.

Sve što je mogla reći, ponavljajući to sumnjičavo, bilo je kako je on vrlo dobar - da, vrlo dobar čovjek.

Dobrostojeći, također, i vrlo velikodušan. Ponekad je imao zbilja čudne posjetioce, ali, naravno, on je mnogo putovao.

Složili smo se oko toga kako putovanja ne samo proširuju horizonte, nego povremeno rezultiraju u formiranju čudnih poznanstava.

"Često sam željela otići na krstarenje", rekla je Emily Barton čeznutljivo. "Čitamo o njima u novinama i zvuče tako primamljivo!"

"Zašto ne odete?", pitala je Joanna.

Ovo pretvaranje sna u stvarnost izgleda da je uzburinilo gospođicu Emily. "Oh, ne, ne, to bi bilo sasvim nemoguće!"

"Zašto? Ona nisu tako skupa!"

"Oh, nije riječ samo o troškovima! Svakako ne bih voljela ići sama! Bilo bi vrlo čudno putovati sam, zar ne mislite tako?"

"Ne!", kazala je Joanna.

Gospođica Emilv pogledala je sumnjičavo.

"Ne znam kako bih riješila pitanje moje prtljage - i odlaske na obale stranih luka - te sve različite valute..."

Izgledalo je kako se pojavljuju nebrojene zamke prije preplašenoga zurenja mlade gospođice te je Joanna požurila s pitanjem o nadolazećoj vrtnoj svetkovini i prodaji radova kako bi je umirila. To nas je, sasvim prirodno, odvelo do gospođe Dane Calthrop.

Slab grč pojavio se za trenutak na licu gospođice Barton.

"Znaš, draga", rekla je, "ona je zbilja veoma čudna žena. Stvari koje ona ponekad kaže..."

Zapitao sam je koje su to stvari.

"Oh, ne znam! Tako, neke vrlo neočekivane stvari. Način na koji vas gleda jest kao da niste tu već je netko drugi

106

umjesto vas - loše se izražavam, ali je tako teško prenijeti taj dojam. Potom se ona neće - uopće uplitati. Bilo je toliko slučajeva gdje je vikarova žena mogla savjetovati i možda opomenuti. Prekorite ljude i učinite ih da poprave vlastite načine. Jer ljudi bi nju slušali, sigurna sam u to, i svi imaju prilično strahopoštovanje prema njoj. Ali, ona inzistira da bude postrani i udaljena te ima tako neobičnu naviku osjećaja žaljenja prema nevrijednim ljudima!"

"To je zanimljivo!", rekao sam izmjenjujući brz pogled s Joannom.

"Ona je još uvijek veoma dobro odgojena žena. Bila je gospođica Farroway od Bellpatha, iz vrlo dobre obitelji, ali te stare porodice su ponekad pomalo svojstvene, vjerujem. Ali, ona je posvećena svome suprugu, koji je veoma pametan čovjek - izgubljen ponekad u ovome seoskom krugu, bojim se. Dobar i pošten čovjek, ali me njegovo citiranje latinskog uvijek zbunjuje!"

"Čuj, čuj!", rekao sam živo.

"Jerry je pohađao skupe javne škole, ali ne uočava latinski kada ga čuje", rekla je Joanna.

Tada se gospođica Barton prebacila na novu temu.

"Naša školska učiteljica je najneugodnija mlada žena", kazala je.

"Sasvim crvena, strah me!" Spustila je glas nad riječju "crvena".

Kasnije, kada smo se uzbrdicom šetali prema kući, Joanna mi je rekla:

"Svakako, slatko stvorenje!"

V

Za vrijeme večere Joanna je rekla Partridge kako se nada daje njezina čajanka bila uspješna.

Partridge se zacrvenjela i još više ukočila.

"Hvala, gospođice, ali Agnes nakon svega nije navratila!"

"Oh, žao mi je!"

"Menije bilo svejedno", rekla je Partridge.

107

Ona je pucala od nevolje da nam se udostojila uliti čaj.

"Ja je nisam pozvala! Sama je nazvala i rekla kako mi ima nešto priopćiti te može li doći ovdje pošto je njezin slobodan dan. Kazala sam joj - da, ovisno o vašoj dozvoli koju sam dobila. No, nakon toga ni traga ni glasa od nje! Također ni riječi isprike, iako se nadam da ću razglednicu dobiti sutra ujutro. Ove današnje djevojke - ne znaju gdje se nalaze - nemaju pojma o ponašanju!"

Joanna je pokušala zacijeliti Partridgine ranjene osjećaje.

"Možda se nije dobro osjećala. Niste je nazvali dajte upitate?"

Partridge se ponovno uspravila.

"Ne, nisam, gospođice. Ne, uistinu nisam! Ako se Agnes želi bezobrazno ponašati, to je njezina stvar, ali ja ću joj reći svoje mišljenje kada se sretnemo!"

Partridge je napustila sobu još ukočena od ljutnje i Joanna i ja smo se nasmijali.

"Vjerojatno će to biti slučaj "Savjeti iz kolumne tetke Nensi"", rekao sam. "Moj dječak je veoma hladan u svom ponašanju prema meni, što ću napraviti oko toga?". Razočaravši tetku Nensi, trebali su se obratiti Partridge za savjet, ali umjesto toga došlo je do pomirenja te vjerujem kako su Agnes i njezin dječak jedan od onih nijemih parova zarobljenih u obostranome zagrljaju na koje naiđeš iznenada stojeći uz rub ograde. Oni te užasno postide, ali ti njih nimalo!"

Joanna se nasmijala i rekla kako pretpostavlja daje tako.

Počeli smo razgovarati o anonimnim pismima i razmatrali kako Nash i melankolični Graves napreduju.

"Danas je točno tjedan dana", rekla je Joanna, "od samoubojstva gospode Symmington. Smatram kako su oni do sada već trebali doći do nekoga traga. Otisci prstiju, rukopis ili nešto."

Odsutno sam joj odgovorio. Čudna nelagoda je rasla u pozadini moje svijesti. Na neki način bila je povezana s rečenicom koju je Joanna izrekla: "prije točno tjedan dana".

108

Ranije sam trebao, usuđujem se kazati, zbrojiti dva plus dva. Nesvjesno, moj um je već tada bio sumnjičav.

U svakom slučaju, kvasac je sada proradio. Nelagoda je rasla - dolazila je u glavu.

Joanna je odjednom primijetila kako nisam slušao njezino živahno izvješće o susretu koji se zbio u selu.

"Jerry, što nije u redu?"

Nisam joj odgovorio jer je moj um bio previše zaposlen slažući dijelove u jednu sliku.

Samoubojstvo gospode Symmington...Ona je bila sama u kući to poslijepodne... Sama jer su sluškinje imale slobodan dan.... Točno prije tjedan dana...

"Jerry, što se..."

Prekinuo sam je.

"Joanna, sluškinje imaju slobodan dan jedanput tjedno, zar ne?"

"Te svaku drugu nedjelju!", rekla je Joanna. "Zašto te to..."

"Zaboravi nedjelje! One idu vani svaki tjedan istoga dan?"

"Da! To je uobičajeno!"

Joanna je znatiželjno zurila u mene. Njezin um nije pošao istim putem kao moj.

Prešao sam na drugi kraj sobe i pozvonio. Došla je Partridge.

"Recite mi," kazao sam, "ta Agnes Woddell. Je li ona u službi?"

"Da, gospodine! Kod gospode Svmmington. Trebala bih sada reći - kod gospodina Svmmingtona."

Duboko sam udahnuo. Pogledao sam na sat. Pokazivao je deset i trideset.

"Mislite da se do sada već vratila?"

Partridge me neodobravajuće pogledala.

"Da, gospodine! Tamo se služavke moraju vratiti kući do deset. Oni su staromodni."

Rekao sam: "Nazvat ću ih!"

109

Izašao sam u hodnik. Joanna i Partridge su me slijedile. Partridge je očito bila bijesna. Joanna je bila zbunjena. Rekla je, dok sam tražio broj:

"Što ćeš uraditi, Jerry?"

"Želim provjeriti je li ta djevojka sigurno stigla kući."

Partridge je šmrknula. Samo je šmrknula, ništa više! Ali, stvarno me nije bilo briga za Partridgeino šmrkanje.

Elsie Holland je odgovorila na telefon na drugome kraju.

"Izvinite što vas zovem!", kazao sam." Ovdje Jerry Bur-ton. Da li - da li je vaša sluškinja Agnes došla kući?"

Tek pošto sam to izrekao, odjednom sam se osjetio pomalo glupo. Jer, ako je djevojka već došla kući i sve je u redu, kako sam onda mogao objasniti to što ih nazivam i raspitujem se? Bilo bi bolje da sam pustio Joannu da nazove i pita, pa čak bi i to trebalo pomalo objasniti! Predvidio sam kako je započeo novi trag ogovaranja u Lvmstocku, s nepoznatom Agnes Woddell i sa mnom u središtu priče.

Elsie Holland je - sasvim očekivano - zvučala iznenađeno.

"Agnes? Oh, pa ona se dosad sigurno vratila."

Osjećao sam se kao glupan, ali sam nastavio.

"Možete li, molim vas, provjeriti je li došla, gospođice Holland?"

Jedna se stvar može reći o dječjim guvernantama - one su navikle da rade što im se kaže. Nije na njoj da pita zašto! Elsie Holland je spustila slušalicu i poslušno otišla.

Dvije minute kasnije začuo sam njezin glas.

"Jeste li tu, gospodine Burton?"

"Da!"

"Agnes se zbilja još nije vratila!"

Tada sam znao da je moj predosjećaj bio ispravan.

Čuo sam udaljenu buku glasova na drugome kraju slušalice, a onda je sam gospodin Svmmington govorio.

"Halo, Burtone! U čemu je problem?"

"Vaša se služavka Agnes još nije vratila?"

"Ne! Gospođica Holland je upravo provjerila. U čemu je problem? Nije se dogodila nesreća, zar ne?"

110

"Ne nesrećar, rekao sam.

"Zar mislite kako imate razloga vjerovati da se djevojci nešto dogodilo?"

Oštro sam kazao: "Ne bih bio iznenađen."

111

OSMO POGLAVLJE

I

Te sam noći loše spavao. Mislim kako su čak već tada dijelovi slagalice plutali mojim umom. Vjerujem kako bih, da sam se stvarno potrudio, bio riješio cijelu stvar tamo i tada. U suprotnom, zašto su se ti fragmenti tako uporno pojavljivali?

Koliko mi bilo kada znamo? Vjerujem, mnogo više nego smo toga svjesni! Ali ne možemo se probiti do toga podzemnog područja! Ono je tu, ali ga mi ne možemo dohvatiti!

Ležao sam na svome krevetu i nemirno se prevrtao, a samo su nejasni dijelovi slagalice dolazili kako bi me mučili.

Postojala je slika! Da sam je samo mogao vidjeti! Morao sam znati tko je napisao ta prokleta pisma. TU je negdje postojao trag i samo

da sam ga uspio slijediti...

Dok sam padao u san, riječi su iritantno plesale u momo pospanom umu. "Nema dima bez vatre." Nema dima bez vatre. Dima...Dima? Dimna zavjesa... Ne, to je rat - izraz iz rata. Rat. Komad papira... Samo komad papira. Belgija -Njemačka...

Zaspao sam. Sanjao sam kako sam vodio gospodu Dane Calthrop, koja se bila pretvorila u hrta, u šetnju s uzicom.

II

Probudila me zvonjava telefona. Uporno zvonjenje.

Sjeo sam u krevetu i pogledao na sat. Bilo je sedam i trideset. Nisu me još bili došli probuditi. Telefon je zvonio u hodniku na donjem katu.

112

Skočio sam iz kreveta, navukao kućni ogrtač i potrčao dolje. Za dlaku sam prestigao Partridge, koja je dolazila iz kuhinje. Podigao sam slušalicu.

"Halo?"

"Oh!" Bio je to jecaj olakšanja. "To ste vi!". Meganin glas. Meganin glas neopisivo nesretan i preplašen. "Oh, molim vas, dođite - dođite! Molim vas! Hoćete li?"

"Odmah dolazim!", kazao sam. "Čuješ li me? Odmah."

Popeo sam se stepenicama preskačući po dvije odjednom i upao kod Joanne.

"Slušaj, Joanna, ja idem do Symmingtonovih!"

Joanna je pridigla kovrčavu plavu glavu s jastuka i protrljala oči kao malo dijete.

"Zašto - što se dogodilo?"

"Ne znam. Bilo je dijete - Megan. Zvučala je potreseno!"

"Što misliš, o čemu je riječ?"

"O djevojci Agnes, osim ako nisam sasvim pogriješio!"

Dok sam izlazio kroz vrata, Joanna me zazvala:

"Čekaj! Ustat ću i odbaciti te ondje!"

"Ne treba! Sam ću voziti!"

"Ti ne možeš voziti auto!"

"Da, mogu!"

I vozio sam. Boljelo je, ali ne mnogo. Umio sam se, obrijao, obukao, izveo auto i odvezao se do Symmingtonovih, sve u pola sata. To nije

bio loš pothvat!

Megan je sigurno gledala kada ću se pojaviti. Izletjela je brzo iz kuće i zgrabila me. Njezino jedno malo lice bilo je bijelo i trzalo se.

"Oh, došli ste - došli ste"

"Drži se, smješko!", rekao sam. "Da, došao sam! Sada reci o čemu se radi!"

Počela se tresti. Stavio sam svoje ruke oko nje.

"Ja - ja sam je pronašla!"

"Pronašla si Agnes? Gdje?"

Sve više se tresla.

"Ispod stepenica. Tamo je ormar. U njemu su ribički štapovi, pribor za golf i ostalo. Znate već!"

113

Klimnuo sam. Bio je to uobičajeni ormar.

Megan je nastavila.

"Ona je tu bila - sva stisnuta - i - i hladna - strašno hladna! Bila je - bila je mrtva, znate!"

Znatiželjno sam je zapitao: "Što si tražila u ormaru?"

"Ja - ja ne znam! Telefonirali ste prošle noći. Svi smo se počeli misliti gdje je Agnes. Čekali smo budni neko vrijeme, ali ona nije došla kući te smo na koncu otišli u krevet. Nisam spavala dobro, pa sam rano ustala. Samo je Rose (kuharica, znate) bila na nogama. Ona je bila veoma ljuta zbog Agnesina nepojavljivanja. Kada djevojka tako odlepr-ša, ona je negdje prije sigurno bila. Jela sam kruh, mlijeko i maslac u kuhinji - i tada je iznenadno ušla Rose, čudnog izgleda, rekavši kao su Agnesine stvari za izlaske još uvijek u njezinoj sobi. Njezine najbolje stvari u kojima izlazi! Počela sam misliti - je li ona ikad napustila kuću, te sam počela tražiti uokolo i onda sam otvorila ormar na donjem katu - i ona je bila u njemu..."

"Vjerujem kako je netko nazvao policiju?"

"Da, oni su ovdje sada! Moj očuh ih je odmah nazvao. Ja sam potom - osjetila sam da to više ne mogu podnijeti i nazvala sam vas. Vi mi ne zamjerate?"

"Ne!", rekao sam. "Ne zamjeram ti!"

Radoznalo sam gledao u nju.

"Je li ti itko dao brandv, kavu ili čaj - nakon što si je pronašla?"

Megan je stresla glavom.

Prokleo sam cijeli Svmmingtonov menage. Taj mlitavac Svmmington ni o čemu nije mislio do li o policiji! Ni Elsie Holland ni kuharica nisu razmišljale o djelovanju na to osjetljivo dijete koje je pronašlo to stravično otkriće.

"Ma, hajde, hrabra!", rekao sam. "Hajdemo u kuhinju!"

Otišli smo iza kuće na stražnja vrata i u kuhinju. Rose, debeljuškasta žena okrugloga lica u četrdesetima, pila je jak čaj pored kuhinjske vatre. Pozdravila nas je u razgovoru i sa svojom rukom na srcu.

114

Postala je sva neobična, rekla mi je, užasnog li lupanja srca! Samo promisli o tom, mogla je biti ona žrtvom, mogao je biti bilo tko od njih, mogli su biti ubijeni u svojim krevetima!

"Skuhaj jedan dobar i jak čaj za gospođicu Megan!", rekao sam.

"Ona je, znate, doživjela šok! Zapamtite, ona je pronašla tijelo!"

Samo spominjanje tijela ponovno je izbacilo Rose iz kolotečine, noja sam je obuzdao čvrstim pogledom te je ulila šalicu crne tekućine.

"Izvoli, mlada djevojko!", rekao sam Megan. "Ispij to! Vjerujem da nemate nikakav brandv, Rose?"

Rose je sumnjičavo rekla kako je ostalo malo brandvja za kuhanje od božičnoga kolača.

"To će biti dovoljno", rekao sam i malo ga nadolio u Meganinu šalicu. Vidio sam po Roseinom pogledu kako je to smatrala dobrom idejom.

Rekao sam Megan da ostane s Rose.

"Mogu li imati povjerenja u tebe da se brineš o gospođici Megan?", rekao sam i Rose je zahvalno odgovorila "O, da, gospodine!"

Nakon razgovora otišao sam u kuću. Da sam poznavao Rose i takvu vrstu ljudi, uvidio bih daje ona dobra za Megan jer će uskoro pomoću hrane nastojati održavati svoju snagu. Sve je pomiješano u ovim ljudima, zašto li se ne mogu brinuti o djetetu?

Kipeći iznutra, naletio sam u predvorju na Elsie Holland. Nije mi izgledala iznenađeno. Vjerujem kako ih je stravično uzbuđenje izazvano strašnim otkrićem učinilo slijepima za sve koji dolaze i odlaze. Policajac Bert Rundle stajao je ispred ulaznih vrata.

Elsie Holland je uzdahnula:

"Oh, gospodine Burton, zar to nije užasno? Tko je mogao učiniti tako groznu stvar?"

"Bilo je ubojstvo, onda?"

"Oh, da! Udarena je u potiljak. Sve je bilo puno krvi i kose. Oh! To je užasno - i složeno u taj ormar. Tko je mogao

115

uraditi tako zločestu stvar? I zašto? Jadna Agnes, sigurna sam kako nikada nikome nije naudila u životu."

"Ne!", rekao sam. "Netko je to uvidio veoma brzo."

Zurila je u mene. Pomislio sam kako nije bistra. Ali je imala dobre živce. Kao i obično, boja joj je bila malo promijenjena od uzbuđenja i čak mi se to sviđalo na neki čudan način. Unatoč prirodnoj dobroti, ona je uživala u drami.

Rekla je ispričavajući se: "Moram otići do dječaka gore. Gospodin Symmington je tako uznemiren i ne bi htio da oni dozive šok. On želi da ih odmah počem čuvati."

"Megan je pronašla tijelo, čuo sam", kazao sam. "Nadam se da netko i na nju pazi?"

Rekao bih za Elsie Holland kako je njezina savjest bila pogođena.

"Oh, Bože!" rekla je. "Potpuno sam je smetnula s uma! Nadam se da je dobro. U takvoj sam strci, znate, s policijom i svim - ali to je bila moja površnost! Jadnica, mora biti da se loše osjeća! Otići ću i paziti na nju jednom!"

Ublažio sam atmosferu.

"Ona je u redu", rekao sam. "Rose pazi na nju. Vi se vratite djeci!"

Zahvalila mi je bljeskom bijelih zuba oblika nadgrobne ploče i odjurila gore. Naposljetku dječaci su bili njen posao, a ne Megan- Megan nije bila ničiji posao. Elsie je bila plaćena da čuva Symmingtonova žmirkava razmažena de-rišta. Teško bi je mogao kriviti za njeno takvo postupanje.

Kada je zamakla iza ugla stepenica uhvatio sam svoj dah. Na trenutak uhvatio sam tračak Krilate Pobjede, besmrtni i neobično lijepe umjesto savjesne njegovateljice dječje sobe.

Potom su se otvorila vrata i upravnik Nash je zakoračio u predvorje sa Symmingtonom iza sebe.

"Oh, Gosp. Burton" rekao je. "Upravo sam vam želio telefonirati. Drago mi je da ste ovdje."

Nije me pitao- onda - zašto sam ja tu.

Okrenuo je glavu i rekao Symmingtonu:

"Koristit ću ovu prostoriju ako mi to dozvoljavate." Bila je to mala jutarnja soba sa prozorom na pročelju kuće.

"Naravno, naravno."

Svmmingtonova postojanost bila je vrlo dobra ali je on izgledao očajno umornim. Upravnik Nash nježno je rekao: "Ja bih doručkovao da sam na vašem mjestu Gosp. Sym-mington. Vi, Gđica Holland i Gđica Megan bi se osjećali mnogo bolje nakon kave, jaja i slanine. Ubojstvo je gadan posao na prazan stomak."

Govorio je na ugodan način kao što bi obiteljski liječnik činio.

Svmmington se pokušao slabašno nasmijati te je kazao: "Hvala upravniče. Poslušat ću vaš savjet." Slijedio sam Nasha u malu jutarnju sobu i on je zatvorio vrata. Potom je rekao:

"Stigli te ovamo veoma brzo? Kako ste saznali?" Rekao sam mu kako me je Megan nazvala. Osjećao sam se dobro raspoložen prema upravniku Nashu. On u svakom slučaju nije zaboravio da će i Megan također trebati doručak.

"Čuo sam kako ste sinoć telefonirali, gospodine Burton, pitajući o ovoj djevojci? Zašto ste to učinili?"

Pretpostavljam kako je to zbilja čudno izgledalo. Rekao sam mu o Agnesinome pozivu Partridgei te kako se nije pojavila. On je rekao: "Da, shvaćam..."

Kazao je to polagano i razmišljajući, trljajući svoju bradu.

Potom je uzdahnuo:

"Pa", rekao je, "riječ je, naravno, o ubojstvu. Izravna tjelesna sila! Pitanje je što je to djevojka znala? Je li što rekla toj vašoj Partridge? Nešto određeno?"

"Mislim da nije. Ali, možete je sami pitati!" "Da! Doći ću do vas daje vidim kad završim ovdje." "Što se točno zbilo?", upitao sam." "Ili još ne znate?" "Blizu smo. Bio je to slobodan dan za sluškinje..."

"Obje?"

"Da, izgleda da su ovdje nekada radile dvije sestre koje su voljele skupa izlaziti, tako da im je gospođa Svmmington to omogućila. Zatim, kada su došle ove dvije, ona je zadržala stari raspored. Uobičavale su ostaviti hladnu večeru postavljenu u blagovaonici, a gospođica Holland bi pripremila užinu."

"Shvaćam!"

"Sve je poprilično jasno do određene točke. Kuharica Rose dolazi iz Nether Mickforda, a da bi tamo otišla na svoj slobodan dan, mora uhvatiti autobus u dva i trideset. Zato je Agnes uvijek morala dovršiti pranje suda poslije ručka. Kako bi to izjednačila, Rose je prala suđe i počistila poslije večere. Upravo to se dogodilo jučer. Rose je otišla na autobus u dva i dvadeset i pet, Svmmington je otišao u ured u dva i trideset pet. Elsie Holland i djeca su izašli vani u petnaest do tri. Pet minuta poslije toga Megan Hunter je otišla na svom biciklu. Agnes je tada trebala biti sama u kući. Koliko možemo zaključiti, ona je uobičajeno napuštala kuću između tri i tri i pol."

"Tada bi kuća ostajala prazna?"

"Oh, ljudi ne brinu o tome u ovim krajevima! Ovdje nema puno zaključavanja. Kao što sam rekao, u deset do tri Agnes je bila sama u kući. Jasno je kako nikada nije napustila kuću jer, kada su pronašli njezino tijelo, ona je još uvijek imala na sebi pregaču i kapicu."

"Pretpostavljam da otprilike možete odrediti vrijeme smrti?"

"Doktor Griffith ne želi se obvezivati. Između dva sata i četiri i trideset, to je njegovo službeno medicinsko stajalište!"

"Kako je ubijena?"

"Najprije je onesviještena udarcem u potiljak. Poslije toga je običan kuhinjski ražnjić, izuzetno dobro naoštren, bio zaboden u dno lubanje, što je prouzrokovalo trenutnu smrt."

118

Zapalio sam cigaretu. To nije bila lijepa slika.

"Vrlo hladnokrvno!", kazao sam.

"Oh, da, da! Tako je naznačeno!"

Duboko sam udahnuo.

"Tko je to uradio?", rekao sam. "I zašto?"

"Vjerujem", kazao je Nash polako, "kako nikada nećemo sa sigurnošću znati zašto. Ali možemo nagađati!"

"Nešto je znala?"

"Nešto je znala!"

"Nikome ovdje nije ništa govorila?"

"Koliko mi možemo zaključiti, ne! Bila je uznemirena, kako kuharica kaže, sve od kada se ubila gospođa Sym-mington. Prema toj Rose, ona je bila sve zabrinutija i zabrinutija i stalno ponavljala kako ne

zna što mora učiniti!"

Uzdahnuo je kratko i ogorčeno.

"Tako je to uvijek! Ne žele doći nama. Imaju tu duboko usađenu predrasudu protiv "umiješanosti s policijom". Da je došla i rekla nam što ju je mučilo, sada bi bila živa!"

"Zar nije drugoj ženi dala nekakvu aluziju?"

"Ne, odnosno tako Rose kaže, a ja sam sklon vjerovati joj. Da jest, Rose bi to odmah izbrbljala, uz još mnogo svojih izmišljenih dodataka."

"Izluđujuće je!", rekao sam, "Ne znati!"

"Još uvijek možemo nagađati, gospodine Burton. Za početak, riječ je o nečemu nedefiniranom. Mora biti da je riječ o nečemu o čemu stalno razmišljate te dok ponovno razmišljate o toj stvari, vaša nelagoda raste. Shvaćate što mislim?"

"Da!"

"U stvari, mislim da znam što je bilo!"

Pogledao sam ga s poštovanjem.

"Dobar posao, upravniče!"

"Vidite, gospodine Burton, ja znam nešto što vi ne znate! Onoga popodneva kada je gospođa Symmington počinila samoubojstvo, obje sluškinje trebale su biti vani. To je bio njihov slobodan dan. Ali, u stvari, Agnes se vratila kući!"

119

"Vi to znate?"

"Da! Agnes ima momka - mladoga Rendella iz ribarnice. Srijedom rano zatvaraju, pa on dođe po Agnes da proše-taju ili odu u kino, ako je kišovito. Te srijede posvađali su se gotovo odmah čim su se sreli. Naš autor pisama bio je aktivan, pa je natuknuo kako Agnes ima nekoga drugog i mladi Fred Rendell je bio sav uzrujan. Žestoko su se posvađali i Agnes je odjurila natrag kući i nije htjela ponovno izaći dok se Fred ne ispriča."

"Onda?"

"Onda, gospodine Burton, kuhinja gleda na zadnji dio kuće, ali smočnica je okrenuta u smjeru gdje mi sada gledamo. Postoje samo jedna ulazna vrata. Kada prođete kroz njih ili idete prema ulaznim vratima kuće ili, u drugom slučaju, puteljkom po strani kuće sve do zadnjih vrata."

Zastao je. "Sada ću vam nešto kazati. Pismo koje je gospoda Svmmington primila toga poslijepodneva nije stiglo poštom. Na njemu je bila nalijepljena marka s pečatom koji je dosta uvjerljivo, čak i prema svjetiljci, pokazivao kako je pismo isporučeno s popodnevnom pismima. Ali, u stvari, nije došlo poštom! Vidite li sad što to znači?"

Rekao sam polako: "To znači da je isporučeno ručno, gurnuto kroz otvor za pisma na vratima neko vrijeme prije nego je isporučena popodnevna pošta, tako da se izmiješa s drugim pismima."

"Točno! Popodnevna pošta dolazi otprilike oko petnaest do četiri. Ovo je moja teorija. Djevojka je bila u smočnici i gledala kroz prozor (sakriven je grmljem, ali se kroz njega može dobro vidjeti) čekajući kada će se pojaviti njezin mladić da bi se ispričao."

Kazao sam: "A ona je vidjela osobu koja je isporučila to pismo?"

"To je moja pretpostavka, gospodine Burton. Možda nisam u pravu, naravno!"

"Mislim da jeste...Jednostavno je - i uvjerljivo - i znači kako je Agnes znala tko je pisac anonimnih poruka"

120

"Da!"

"Ali zašto onda nije...?"

Zastao sam mršteći se.

Nash je brzo rekao:

"Kako ja to vidim, djevojka nije shvatila što je vidjela! Ne odmah! Netko je ostavio pismo, da - ali taj netko je osoba koju ona ne bi ni u snu povezala s anonimnim pismima!

Kako ja to vidim, riječ je o nekome tko je izvan svake sumnje!"

"Ali, što je više o tome razmišljala, sve joj je bilo nelagodnije! Možda je nekome trebala reći o tome? U svojoj smetenosti, ona misli na Partridge gospodina Burtona, koja ima dominantan karakter i čiji bi sud Agnes prihvatila bez oklijevanja. Ona se odlučila zapitati Partridge što joj je činiti."

"Da!", rekao sam razmišljajući. "To se dobro uklapa. Na ovaj ili onaj način, Otrovna Olovka je to otkrila! Kako je to ona otkrila, upravniče?"

"Vi niste navikli na seoski život, gospodine Burton. Nevjerojatno je kako se stvari ovdje brzo šire. Najprije tu imamo telefonski poziv. Tko

je čuo vaš poziv Partridge?"

Odgovorio sam mu.

"Ja sam se prvi javio na poziv. Potom sam zvao Partridge, koja je bila na gornjem katu."

"Spominjući djevojčino ime?"

"Da, da, spomenuo sam ga!"

"Je li vas itko čuo?"

"Moja sestra ili gospođica Griffith su me možda čule."

"Ah, gospođica Griffith! Što je ona tražila kod vas?"

Objasnio sam mu.

"Da li se vraćala natrag u selo?"

"Najprije je išla do gospodina Pyea."

Upravnik Nash je uzdahnuo.

"Postoje dva načina na koja se informacija mogla posvuda raspršiti."

Bio sam skeptičan.

121

"Zar mislite da bi se gospođica Griffith ili gospodin Pye mogli zamarati s ponavljanjem tako beznačajne informacije poput te?"

"Sve je vijest u mjestu kao što je ovo! Vi biste se iznenadili! Ako krojačeva majka ima loš kukuruz, svatko će to saznati! Potom postoji i ona druga strana. Gospođica Hol-land i Rose - mogle su čuti što je Agnes rekla. Tu je i Fred Rendell. Mogao je on prenijeti informaciju da je Agnes otišla kući toga popodneva!"

Malo sam se stresao. Gledao sam kroz prozor. Ispred mene je bio uredan travnati četverokut sa stazom i niskim dotjeranim vratima.

Netko je otvorio vrata, uredno se i tiho prošetao do kuće te gurnuo pismo u poštanski sandučić. Vidio sam maglovito u oku svoje svijesti taj neodređeni ženski lik. Lice je bilo prazno - ali to mora biti lice koje sam poznavao...

Upravnik Nash je govorio:

"Svejedno, ovo sužava krug osumnjičenih. To je uvijek način na koji ih na koncu uhvatimo. Čvrsta i strpljiva eliminacija! Sada nemamo mnogo potencijalnih krivaca."

"Mislite...?"

"To izbacuje iz igre sve žene službenice koje su radile jučer poslije podne. Izbacuje i školsku učiteljicu. Ona je predavala. Također i općinsku medicinsku sestru. Znam gdje je ona jučer bila. Ne da sam

ja ikada mislio kako je ijedna od njih kriva, ali sada smo sigurni. Vidite, gospodine Burton, sada imamo dva određena vremena na koja se moramo koncentrirati - jučer poslije podne te tjedan ranije. Na dan smrti gospođe Svmmington od, recimo 15.15 (najranije moguće vrijeme povratka Agnes kući nakon njezine svađe) te 16 sati, kada je vjerojatno stigla pošta (ali to mogu točno utvrditi s poštarom), te jučer od 14.50 (kada je gospođica Megan Hunter napustila kuću) do 15.30 ili možda još vjerojatnije do 15.15, dok se Agnes nije počela preo-dijevati."

"Što mislite da se jučer dogodilo?"

122

Nash je učinio grimasu.

"Što ja mislim? Smatram da je određena gospoda došla do ulaznih vrata i pozvonila, sasvim mirna i sa smješkom -popodnevi posjet... Možda je tražila gospođicu Holland ili gospođicu Megan, ili je možda donijela paket. Agnes se okrenula kako bi donijela poslužavnik za karte ili da unese paket unutra, te je naša tajanstvena gospođa udari po potiljku njezine nesumnjičave glave."

"Čime?"

Nash je rekao:

"Dame u ovome kraju nose velike stvari u torbama. Ne govoreći o tome čega svega ima unutra!"

"Potom je probola kroz vrat i smotala u ormar? Zar to ne bi bio pretežak posao za jednu ženu?"

Upravnik Nash gledao me sa čudnim izrazom lica.

"Žena koju tražimo nije uravnotežena osoba - već dugo vremena - te ta vrsta mentalne nestabilnosti ide s iznenađujućom snagom. Agnes nije bila velika djevojka."

Zastao je i potom upitao: "Što je nagnalo gospođicu Megan Hunter da promisli pretraživati taj ormar?"

"Čisti instinkt!", rekao sam.

Potom sam zapitao: "Zašto vući Agnes u ormar? Koja je bila svrha?"

"Što je duže trebalo vremena za pronalazak tijela, to će teže biti utvrditi precizno vrijeme smrti! Da se gospođica Holland, na primjer, saplela o les čim je ušla u kuću, liječnik je mogao utvrditi u roku od deset minuta točno vrijeme smrti - što bi moglo biti nezgodno za našu prijateljicu!"

Rekao sam mrko gledajući:

"Ali, ako je Agnes sumnjala na tu osobu..."

Nash me prekinuo.

"Nije! Ne sve do samoga kraja! Samo je to smatrala "čudnim". Mislim kako je ona bila malo sporija djevojka koja je bila samo sumnjičava te imala osjećaj kako nešto nije u redu. Sigurno nije sumnjala da stoji nasuprot žene koja bi počinila ubojstvo!"

123

"Jeste li to pretpostavljali?"

Nash je zatresao glavom. Rekao je osjećajno:

"Morao sam znati! Vidite, samoubojstvo je preplašilo Otroavno Pero. Uzrujala se! Strah, gospodine Burton, čini ljude neubrojivim!"

"Da, strah! To je nešto što smo trebali predvidjeti! Strah

- u glavi jedne luđakinje..."

"Morate shvatiti", kazao je upravitelj Nash, a njegove su riječi nekako učinile cijelu stvar potpuno užasnom, "mi se borimo protiv nekoga tko je vrlo poštovan i visoko cijenjen

- u biti - dobrog društvenog statusa!"

III

Malo poslije Nash je kazao kako ide još jednom razgovarati s Rose. Pitao sam ga pomalo sumnjičavo bih li mogao poći s njim. Na moje iznenađenje, on je srdačno odgovorio:

"Vrlo sam sretan zbog vaše suradnje, gospodine Burton, ako smijem to reći!"

"To zvuči sumnjivo!", rekao sam. "Kada detektivi u knjigama prihvaćaju nečiju pomoć, ta osoba je obično ubojica!"

Nash se kratko nasmijao. Kazao je: "Vi niste tip koji bi pisao anonimna pisma, gospodine Burton!"

Dodao je: "Iskreno govoreći, možete nam biti od koristi!"

"Drago mi je, ali ne vidim kako!"

"Vi ste stranac u ovim krajevima, eto zašto! Nemate nikakvih predrasuda o ljudima koji ovdje žive. Ali, u isto vrijeme, u mogućnosti se upoznati stanje stvari u, ako tako mogu reći, društvenome smislu!"

"Ubojica je osoba s dobrim društvenim položajem!", promumljao sam.

"Točno!"

"Zar trebam biti špijun?"

"Imate li što protiv?"

Razmislio sam o tome.

124

"Ne!", rekao sam. "Iskreno rečeno, nemam ništa protiv. Ako postoji opasna luđakinja koja tjera dobronamjerne žene na samoubojstvo i udara jadne male sluškinje po glavi, onda nisam protiv toga da činim nešto pomalo prijavu kako bismo uhvatili tu poremećenu osobu!"

"Vrlo razumno od vas, gospodine. Samo, da vam kažem, gospodine, osoba koju lovimo stvarno je opasna! Opasna je kao zvečarka, kobra i crna mamba skupljene u jedno!"

Malo sam zadrhtao. Kazao sam:

"Činjenica je da moramo požuriti?"

"To je točno! Nemojte misliti kako smo mi u policiji neaktivni! Nismo! Radimo na nekoliko različitih tragova.", namrgođeno je kazao.

Zamislilo sam fino raširenu paukovu mrežu...

Kako mi je Nash objasnio, on je želio ponovno razgovarati s Rose jer mu je ona do sada već rekla dvije različite verzije, a što više verzija izvuče, veća je vjerojatnost da će u to biti uključeno koje zrno istine.

Našli smo Rose kako pere sude od doručka, a ona je odmah prestala i zakolotala očima i uhvatila se za srce te objasnila kako se cijelo jutro loše osjeća.

Nash je bio strpljiv, ali čvrst. Kada je s njom razgovarao prvi put, bio je vrlo umirujući, drugi put strog, a sada je bio mješavina toga.

Rose je sa zadovoljstvom uvećavala detalje prošloga tjedna, te kako je Agnes bila sva u smrtnome strahu, kako se tresla i govorila: "Ništa me ne pitajte!" kada bije Rose pitala što nije u redu. "Značilo bi sigurnu smrt kad bih rekla!", to je govorila, završila je Rose sretno kolutajući očima.

Je li Agnes natuknula što ju je mučilo?

Ne, osim što je neprestano govorila kako se boji za svoj život.

Upravnik Nash je uzdahnuo i napustio tu temu, zadržavajući se samo na izvlačenju točnih podataka o Ro-sinim aktivnostima toga popodneva.

125

Loše se izražavajući, bilo je to ovako: Rose je uhvatila autobus u 2.30 te je cijelo popodne i večer provela sa svojom obitelji, vrativši se

autobusom u 8.40 iz Nether Mi-ckforda. Govor je završen s nedvojbenim predosjećajem zla koji je Rose imala cijelo popodne, te kako je njezina sestra to primijetila i kako ona nije bila u stanju pojesti ni mrvicu kolača.

Iz kuhinje smo krenuli u potragu za Elsie Holland, koja je nadgledala dječje lekcije.

Kao i uvijek, Elsie Holland je bila sposobna i uslužna. Ustala je i kazala:

"Colin, sada ćete ti i Brian uraditi ova tri zbrajanja, a odgovori će biti spremni kada se ja vratim natrag!"

Onda nas je odvela u dječju spavaonicu. "Da li ovo odgovara? Smatram kako je bolje ne govoriti ispred djece."

"Hvala, gospođice Holland. Recite mi još jednom, jeste li sigurni da vam Agnes nije spomenula kako je zabrinuta ili slično - mislim od smrti gospode Svmmington?"

"Ne, nije ništa kazala! Znade, bila je vrlo tiha djevojka i nije puno pričala."

"Promjena nakon one druge djevojke!"

"Da, Rose puno govori. Ponekad joj moram reći da ne bude drska!"

"Hoćete li mi sada točno reći što se dogodilo jučer poslije podne? Sve čega se sjećate."

"Imali smo ručak kao i obično. U jedan sat i malo smo žurili. Dječacima ne dopuštam sporost. Dajte da se prisjetim! Gospodin Svmmington otišao je natrag u ured i ja sam pomogla Agnes s uređenjem stola za večeru - dječaci su otrčali u vrt dok ih ja nisam bila spremna uzeti."

"Gdje ste vi išli?"

"Prema Combeacreu, poljskim putem - dječaci su željeli udičariti. Zaboravila sam njihov mamac, te sam se morala vratiti po njega."

"Koliko je tada bilo sati?"

126

"Samo malo, da se prisjetim! Počeli smo oko dvadeset do tri ili malo kasnije. Megan je trebala poći s nama, ali je promijenila mišljenje. Trebala je izići vani svojim biciklom. Ona je luda za biciklizmom!"

"Mislio sam, koliko je bilo sati kada ste otišli natrag po mamac? Jeste li ulazili u kuću?"

"Ne! Ostavila sam mamac otraga u stakleniku. Ne znam koliko je

tada bilo sati - možda deset minuta do tri."

"Jeste li vidjeli Megan ili Agnes?"

"Mislim da je Megan već bila otišla. Ne, nisam vidjela Agnes. Nikoga nisam vidjela."

"Nakon toga ste otišli udičariti?"

"Da, otišli smo nizvodno. Ništa nismo uhvatili. Rijetko nešto uhvatimo, ali dječaci uživaju u ribarenju. Brian se smočio. Morala sam ga preodjenuti kada smo došli kući."

"Prisustvujete li čajanci srijedom?"

"Da! Sve je spremno u sobi za crtanje za gospodina Sym-mingtona. Ja napravim čaj upravo kada on dođe u sobu. Djeca i ja pijemo čaj u sobi za poučavanje - i Megan, naravno. Tamo imam sve svoje potreštine za čaj u ormaru."

"U koliko ste sati došli kući?"

"U deset do pet. Odvela sam dječake na gornji kat i počela spremati čaj. Potom, kada je gospodin Svm-mington došao u pet, otišla sam dolje pripremiti njegov čaj, ali je rekao da će popiti čaj s nama u sobi za poučavanje. Dječaci su bili tako zadovoljni! Nakon toga igrali smo igru "šćepaj životinju". Sada izgleda tako užasno misliti na to - s tom jadnicom u ormaru cijelo vrijeme!"

"Da li bi itko uobičajeno išao u taj ormar?"

"Oh, ne, samo ga koristimo za držanje otpada. Šeširi i kaputi vješaju se u maloj sobi na desnoj strani od ulaznih vrata čim uđete. Možda nitko nije išao u drugi ormar mjesecima!"

"Shvaćam! Niste primijetili ništa neobično, uopće ništa abnormalno kada ste došli natrag?"

Plave oči su se raširile.

127

"Oh, ne, inspektore, ništa nisam primijetila! Sve je bilo kao i obično. Stoga i jest bilo tako užasno u svezi sa slučajem!"

"A tjedan prije?"

"Mislite na dan kada je gospoda Symmington..."

"Da!"

"Oh, to je bilo užasno - užasno!"

"Da, da, znam! Toga poslijepodneva ste također bili van?"

"Oh, da, ja uvijek izvedem dječake vani poslije podne -ako vrijeme dopušta. Mi učimo izjutra. Sjećam se kako smo izišli vani na

pustopoljinu - prilično dug put. Preplašila sam se da kasnim jer, kad sam se pojavila na ulazu, vidjela sam gospodina Symmingtona kako dolazi s drugoga kraja ulice, a ja još nisam stavila ni vodu ugrijati, iako je bilo deset do pet."

"Niste išli gore do gospode Svmmington?"

"Oh, ne! Nikada nisam ni običavala! Ona se uvijek odmarala nakon ručka. Imala je neurotične napade koji su se pojavljivali obično nakon ručka. Dr. Griffith joj je dao neke lijekove. Obično bi legla i pokušavala zaspati."

Nash je usputno rekao:

"Znači, nitko je ne bi odveo do poštanskoga sandučića?"

"Poslijepodnevna pošta? Ne, ja bih pogledala u poštanski sandučić i stavila pisma na stol u predvorju kada bih ušla, ali vrlo često je gospoda Symmington običavala sići dolje i uzeti ih sama. Nije spavala cijelo poslijepodne. Obično bi ponovno ustala do 4 sata."

"Niste pomislili kako nešto nije u redu jer gospođa nije ustala toga popodneva?"

"Oh, ne, nisam ni sanjala o takvoj stvari! Gospodin Svmmington je vješao svoj ogrtač u predvorju i rekao: "Čaj nije sasvim spreman, ali voda je skoro uzavrela:" te klimnuo i viknuo: "Mona! Mona!" - i tada, pošto gospoda Svmmin-gton nije odgovorila, otišao je gore u njezinu sobu i to mora dajе bio strašan šok za njega! Pozvao me i ja sam došla te je rekao: "Drži djecu dalje!" i onda je nazvao dr- Griffitha te

128

smo sasvim zaboravili na vodu za čaj, pa je lonac izgorio! Oh, Bože, bilo je grozno, a ona je bila tako sretna i vesela za ručkom!"

Nash je iznenada rekao: "Kakvo je vaše osobno mišljenje o pismu koje je dobila gospoda, gospođice Holland?"

Elsie Holland srdito je rekla:

"Oh, mislim dajе bilo zlobno - zlobno!"

"Da, da, ne mislim na to! Jeste li pomislili dajе istinito?"

Elsie Holland je oštro rekla:

"Ne, sigurno to ne mislim! Gospođa Svmmington je bila vrlo osjetljiva - zaista, veoma osjetljiva! Morala je uzimati sva ta razna, čuda za svoje živce! Ona je bila - vrlo, svojstveno! Elsie se zarumenjela. Bilo što takve vrste - mislim, zlobno - sigurno bijе dobrano šokiralo!"

Nash je bio tih za trenutak, a potom je pitao:

"Jeste li vi, gospođice Holland, dobili jedno od ovih pisama?"

"Ne! Nisam dobila niti jedno!"

"Jeste li sigurni? Molim vas" - digao je ruku - "ne odgovarajte na brzinu! To nisu ugodne stvari, znam. Ponekad ljudi ne žele priznati da su ih dobili. Ali, u ovom slučaju je veoma važno da mi znamo za njih! Sasvim smo svjesni da su izjave u njima samo lažno tkivo, tako da se ne morate osjećati posramljeno!"

"Ali, ja ga nisam dobila, upravniče! Uistinu nisam! Ništa od takve vrste!"

Bila je srdita, gotovo uplakana, i njezina poricanja izgledala su dovoljno uvjerljivo.

Kada je otišla natrag do djece, Nash se digao gledajući vani kroz prozor.

"Dobro", rekao je, "to je to! Ona kaže kako nije primila niti jedno od tih pisama. Također je zvučala kao da govori istinu."

"Govorila je istinu, siguran sam!"

"Hm!", rekao je Nash. "Onda želim znati zašto, do vraga, nije primila niti jedno?"

129

Nastavio je nestrpljivo dok sam zurio u njega.

"Ona je zgodna djevojka, zar ne?"

"Više nego zgodna!"

"Točno! Činjenica je da je ona neobično lijepa! I mlada! U biti, ona je upravo ono što pisci anonimnih pisama vole! Onda, zašto je ona izostavljena?" Zatresao sam glavom.

"To je vrlo zanimljivo, znate! Moram to spomenuti Gra-vesu! On me zamolio da mu kažem ako znam za nekoga tko definitivno nije primio pismo!"

"Ona je već druga osoba! Tu je Emily Barton, sjetite se!"

Nash se slabašno nasmijuljio.

"Ne bi ste trebali vjerovati sve što vam kažu, gospodine Burton! Gospođica Barton je primila jedno pismo - više nego jedno!"

"Ali, kako znate?"

"Onaj njezin odani zmaj s kojim stanuje mi je rekao -njezina bivša sluškinja ili kuharica! Florence Elford. Bila je zbog toga vrlo ogorčena. Htjela je pustiti autoru krv!"

"Zašto je gospođica Emily rekla kako nije dobila niti jedno?"

"Finoća! Jezik korišten u tim pismima nije vrlo lijep! Malena gospođica Barton posvetila je čitav svoj život izbjegavanju grubosti i neotesanosti!"

"Što je bilo u pismu?"

"Uobičajeno! U njezinome slučaju, zbilja apsurdno! Pisma su insinuirala kako je ona otrovala svoju majku i većinu svojih sestara!"

Rekao sam u nevjerici:

"Želite li kazati kako stvarno postoji ta opasna luđakinja koja ide naokolo, a mi je ne možemo odmah otkriti?"

"Otkrit ćemo je!", rekao je Nash, a njegov glas bio je ozbiljan.

"Napisat će jedno pismo suviše!"

"Ali, pobogu, čovječe, neće ona valjda nastaviti pisati te stvari - ne sada?!"

130

Pogledao me.

"Oh, da, hoće! Vidite, ona se više ne može zaustaviti! To je morbidna čežnja! Pisma će i dalje stizati, budite u to sigurni!"

131

DEVETO POGLAVLJE I

Potražio sam Megan prije nego što sam napustio kuću. Nalazila se u vrtu i bila se gotovo potpuno pribrala od šoka. Pozdravila me dosta veselo.

Predložio sam da se vrati kod nas neko vrijeme, ali je nakon kratkog oklijevanja zatresla glavom:

"Vrlo lijepo od vas - ali mislim da ću ostati ovdje. Naposljetku, to je - pretpostavljam daje to moj dom! Usuđujem se reći kako mogu malo pomoći oko dječaka."

"Kako god želiš!"

"Onda mislim da ću ostati! Mogla bih - mogla bih..."

"Da?", požurio sam je.

"Ako - ako se dogodi nešto strašno, mogla bih vas nazvati, zar ne, a vi biste došli?"

Bio sam dirnut. "Naravno! Ali, kakva bi se loša stvar mogla dogoditi?"

"Oh, ne znam!" Izgledala je neodređeno. "Stvari sada tako izgledaju, zar ne?"

"Za ime Božje! Ne idi okolo tražeći još trupala! To nije dobro za

tebe!"

Bljesnuo je kratki osmijeh.

"Ne, nije! To je učinilo da se zbilja osjećam grozno bolesnom!"

Nije mi se sviđalo što je tu ostavljam, ali na koncu, kao što je rekla, to je bio njezin dom. Predosjećao sam kako će se sad Elsie Holland ponašati prema njoj mnogo odgovornije.

132

Nash i ja smo skupa krenuli do Little Furza. Dok sam Joannu obavještavao o zbivanjima toga jutra, Nash se dohvatio Partridge. Pridružio nam se, izgledajući poprilično obeshrabreno.

"Nije mnogo pomoglo! Prema riječima ove žene, djevojka je samo rekla kako je zbog nečega zabrinuta te da ne zna što bi činila, pa je zamolila gospođicu Partridge za savjet."

"Je li Partridge nekome to spomenula?", pitala je Joan-na.

Nash je klimnuo, izgledajući zabrinuto.

"Da, rekla je gospodi Emory - vašoj dnevnoj sluškinji -koliko sam uspio razabrati nešto u stilu toga kako postoje neke mlade žene koje su spremne primiti savjet od starijih i nisu mislile kako sve mogu srediti same! Agnes možda nije bila vrlo bistra, ali je bila dobra pristojna djevojka koja je znala kako se ponašati!"

"Partridge i njezina predavanja!", promumljala je Joan-na." A gospođa Emory je to mogla proširiti po gradu?"

"Tako je, gospođice Burton!"

"Jedna me stvar iznenađuje!", rekao sam."Zašto smo moja sestra i ja bili uključeni među primatelje anonimnih pisama? Mi smo ovdje stranci - nitko nije mogao imati ništa protiv nas!"

"Vi ne sagledavate mentalitet Otrovnoga Pera - sve je brašno koje ide na njezin mlin! Ona ima nešto protiv, mogli bismo tako reći, cijeloga čovječanstva!"

"Pretpostavljam", rekla je Joanna zamišljeno, "da je to ono što je gospođa Dane Calthrop mislila!"

Nash ju je pogledao upitno, ali ga ona nije prosvijetlila. Upravnik je kazao:

"Ne znam da li ste uspjeli dobro pogledati omotnicu pisma koje ste primili, gospođice Burton. Ako jeste, mogli ste primijetiti kako je pismo u stvari bilo upućeno gospođici Barton te kako je a naknadno preinačeno u u."

Ova primjedba, pravilno protumačena, morala nam je dati ključ rješenja za cijelu ovu stvar. Kako je bilo, nitko od nas tome nije pridao nikakvu važnost!

133

Nash je otišao, a ja sam ostao s Joannom. Ona je kazala: "Ne misliš valjda uistinu kako je pismo bilo namijenjeno gospođici Emily?"

"Ne vjerujem da bi u tome slučaju počinjalo s "Ti našminkana faćkalice"", kazao sam Joanni, a ona se složila.

Onda je predložila kako bih trebao otići u mjesto. "Moraš ćuti što svi govore! Jutros će imati zanimljivu temu!"

Predložio sam da pode i ona, ali je, na moje iznenađenje, odbila. Odgovorila je da ima posla u vrtu.

Zaustavio sam se na vratima spuštajući glas:

"Pretpostavljam da je Partridge u redu?"

"Partridge!"

Čuđenje u njezinome glasu natjeralo me da se posramim zbog svoje ideje. Rekao sam ispričavajući se: "Samo sam se pitao! Ona je na neki način pomalo čudna - ozbiljna usidjelica - vrsta osobe koja možda ima religijsku maniju!"

"To nije religijska manija - ili si mi rekla kako je to kazao Graves?!"

"Dobro, onda seksualna manija! Te su stvari povezane, koliko shvaćam! Ona je povučena i poštovana, a zatvorena je na ovome mjestu s mnogo starijih žena već godinama!"

"Odakle ti ta ideja?"

Rekao sam polako:

"Pa, imamo samo njezinu riječ, zar ne, o onome što joj je Agnes kazala? Pretpostavimo kako ju je Agnes nazvala i pitala je zašto je onoga dana došla i ostavila pismo, a Partridge je odgovorila kako će navratiti toga popodneva i sve objasniti!"

"A zatim sve prikrila pitajući me smije li djevojka doći ovdje?"

"Da!"

"Ali, Partridge nije nikamo izašla to popodne!"

"To mi ne znamo! Mi smo također bili vani, sjećaš se?"

"Da, to je istina! Moguće je, pretpostavljam!"

Joanna je svemu razmislila. "Ali ipak ne mislim da je to slučaj! Mislim da nije u njezinoj naravi da prikriva trago

ve u vezi s pismima. Obrisati otiske prstiju i sve to! Ne tražimo samo

lukavstvo, nego i znanje. Mislim da ona to ne posjeduje. Pretpostavljam..." Joanna je oklijevala, a onda polako kazala: "Oni su sigurni da je u pitanju žena, zar ne?"

"Ne misliš valjda daje u pitanju muškarac?!", uzviknuo sam u nevjerici.

"Ne - ne običan čovjek - određena vrsta čovjeka! U zbilji mislim na gospodina Pyea!"

"Dakle, Pye je tvoj izbor?"

"Zar ti ne osjećaš kako je on jedna od mogućnosti? On je vrsta osobe koja može biti usamljena - i nesretna - i zlobna. Vidiš, svi mu se smiju! Zar ga ne možeš zamisliti kako potajno mrzi sve normalne, sretne ljude nalazeći čudno umjetničko zadovoljstvo u onome što radi?"

"Graves je rekao - sredovječna usidjelica."

"Gospodin Pye", rekla je Joanna, "jest sredovječni samac!"

"Čudak!", polagano sam rekao.

"Vrlo točno! On je bogat, ali novac ne pomaže. Mogu osjetiti kako je neuravnotežen! Zbilja, on je strašan mali čovjek!"

"On je i sam dobio pismo, sjećaš se?"

"Mi to ne znamo", Joanna je naglasila. "Samo smo tako mislili. Kako bilo, on možda samo glumi!"

"U našu korist?"

"Da! On je dovoljno pametan da to učini, a da ne pretjera!"

"Mora biti prvoklasan glumac!"

"Ali, naravno, Jerry, tko god ovo radi, mora biti prvoklasan glumac! To je djelomično zadovoljstvo nastupa!"

"Za Boga miloga, Joanna, nemoj govoriti tako znalački! Osjećam kao da - kao da razumiješ mentalitet!"

"Mislim da razumijem! Mogu osjetiti raspoloženje! Da nisam Joanna Burton, da nisam mlada i umjereno privlačna i sposobna se dobro zabaviti, da sam - kako da se izra135

zim - iza rešetaka, promatrajući druge ljude kako uživaju u životu, bi li onda zla crna plima narasla u meni tjerajući me da poželim povrijediti, mučiti - čak uništiti?"

"Joanna!", zgrabio sam je za ramena i pretresao. Malo je uzdahnula i zatresla se, te mi se nasmijala.

"Preplašila sam te, zar ne, Jerry? Ali imam osjećaj daje to pravi

način da riješimo ovaj problem! Moraš biti ta osoba, znati što osjeća i što je tjera na djela, a onda - a onda ćemo možda znati što će slijedeće učiniti!"

"Oh, k vragu!", rekao sam. "A došao sam ovamo kako bih vegetirao i zanimao se za sve drage male seoske skandale... Drage male seoske skandale! Kleveta, optužba, bestidan rječnik i ubojstvo!"

II

Joanna je bila sasvim u pravu. High Street je bio pun zainteresiranih grupa ljudi. Bio sam odlučan u tome da saznam reakcije svih.

Najprije sam susreo Griffitha. Izgledao je užasno bolestan i umoran, toliko da sam se zabrinuo. Ubojstvo sigurno nije uobičajeno u njegovome životu, ali njegovo zanimanje gaje obučilo da se suoči s većinom stvari, uključujući patnju, ružnu stranu ljudske prirode i samu smrt.

"Izgledate vrlo umorno.", kazao sam.

"Zbilja?", bio je neodređen. "Oh! Imao sam neke zabrinjavajuće slučajeve u posljednje vrijeme!"

"Uključujući našu luđakinju na slobodi?"

"Svakako i to!", skrenuo je pogled s mene na drugu stranu ulice. Primijetio sam kako se mali živac na njegovome kapku zgrčio.

"Nemate sumnji o tome tko je to?"

"Ne! Ne! Volio bih da imam!"

Iznenadno se raspitivao o Joanni te je oklijevajući kazao kako ima neke fotografije koje bi želio njoj pokazati.

136

Ponudio sam da joj ih odnesem.

"Oh! Nije važno! Prolazit ću tim putem kasnije ovoga jutra!"

Počeo sam se bojati da je Griffith zbilja zagrizao. On je bio previše dobar čovjek da bi ga se objesilo kao trofej.

Pustio sam ga da ode jer sam vidio kako se približava njegova sestra, a za promjenu sam htio s njom razgovarati.

Tako je ispalo da je Aimee Griffith počela u sredini razgovora.

"Apsolutno šokantno!", zabrzala je. "Čula sam kako ste vrlo rano bili na licu mjesta?"

U njezinim riječima skrivalo se pitanje dok je naglašavala riječ rano. Nisam joj namjeravao reći da me Megan pozvala. Umjesto toga sam rekao:

"Vidite, bio sam nemiran prošlu večer! Djevojka se trebala pojaviti kod nas na čaju, a nije došla."

"Pa ste se vi pobojali najgorega? Vrlo pametno od vas!"

"Da!", rekao sam." Ja sam pravi ljudski pas tragač!"

"Ovo je prvo ubojstvo koje se dogodilo u Lvmstocku. Uzbuđenje je golemo. Nadam se da policija to sve može riješiti."

"Ne bih se o tome brinuo!", kazao sam." Oni su vrlo sposobna grupa ljudi!"

"Ne mogu se čak ni sjetiti kako je djevojka izgledala, iako mi je vjerojatno više puta otvorila vrata. Tiha, neprimjetna mala djevojka. Netko ju je lupio po glavi, a zatim probo nožem kroz potiljak, kako mi je Owen kazao. Meni izgleda kao da je momak kriv. Što vi mislite?"

"To je vaše rješenje?"

"Meni to izgleda najvjerojatnije! Pretpostavljam da su se posvađali. Ovdje je većina takva - loše naslijeđe." Zastala je, a potom nastavila: "Čujem kako je Megan Hunter pronašla tijelo. Mora daje to za nju bio veliki šok!"

Kratko sam odgovorio:

"Bio je!"

137

"Pretpostavljam da to nije baš dobro za nju! Po mome mišljenju, ona nije baš razumna - a stvari kao što je ova mogu je potpuno poremetiti!"

Odjednom sam odlučio. Morao sam nešto saznati.

"Recite mi, gospođice Griffith, jeste li vi jučer nagovorili Megan na povratak kući?"

"Ne bih to baš nazvala nagovaranjem!"

Držao sam se svoga principa.

"Ali, nešto ste joj rekli?"

Aimee Griffith se čvrsto ukopala i gledala me ravno u oči. Bila je samo u laganoj defenzivi. Rekla je:

"Nije dobro da mlada žena zapostavlja svoje odgovornosti! Ona je mlada i ne zna kako jezici bodu, pa sam osjetila svojom dužnošću da joj dam savjet!"

"Jezici...?", slomio sam se jer sam bio previše ljut da nastavim.

Aimee Griffith je nastavila sa svojom ludom samozadovoljnom sigurnošću, što joj je bila osnovna karakteristika:

"Oh, usuđujem se kazati kako vi ne čujete sva ogovaranja koja kruže! Ja ih čujem! Znam što ljudi govore! Uvažavam vas, ali ni za trenutak nisam smatrala kako u pismima ima nečeg istinitog - ni za trenutak! Ali znate kakvi su ljudi - ako mogu kazati nešto povareno, oni to rade! Svakako je to loša sreća za djevojku kada mora zaraditi za život!"

"Zaraditi za život?", pitao sam znatiželjno.

Aimee je nastavila: "Prirodno, to je za nju teška pozicija! Smatram kako je napravila pravu stvar. Mislim kako nije mogla otići i ostaviti djecu bez ikoga da ih pazi! Bila je sjajna - apsolutno sjajna! To svakome kažem! Ali, tu smo gdje smo i ona je u posebnoj situaciji i ljudi će pričati."

"O kome vi govorite?", upitao sam.

"O Elsie Holland, naravno!", rekla je Aimee Griffith nestrpljivo. "Po mome mišljenju, ona je potpuno savjesna djevojka koja je samo obavljala svoju dužnost!"

"A što ljudi govore?"

138

Aimee Griffith se nasmijala. Bio je to svakako neugodan smijeh.

"Govore kako ona već razmatra mogućnost postanka nasljednice gospode Svmmington. Gospoda Svmmington broj 2 - te da se potpuno predala tješnju udovca čineći sebe na taj način nezamjenljivom."

"Ali, Bože dragi!", rekao sam šokiran. "Gospoda Svmmington je umrla prije samo tjedan dana!"

Aimee Griffith je slegla ramenima.

"Naravno! To je apsurd! Ali vi znate kakvi su ljudi! Hol-landova je mlada i dobro izgleda - to je dovoljno! Uz dužno poštovanje, posao dječje njegovateljice nije obećavajući za djevojku! Ne bih je krivila ako je željela sređen dom i supruga te je složila karte u tome cilju!"

"Naravno", nastavila je, "jadni Dick Svmmington nema ni pojma o tome! On je još uvijek potpuno utučen smrću Mone Svmmington. Ali, znate kakvi su muškarci! Ako je djevojka uvijek tu, čini sve da mu bude ugodno, pazi ga, očito je posvećena djeci - logično je da postane ovisan o njoj."

Tiho sam rekao:

"Dakle, vi smatrate da je Elsie Holland lukava odgajateljica?"

Aimee Griffith se zarumenjela.

"Nimalo! Žao mi je djevojke - kada ljudi govore zlobne stvari! Stoga sam rekla Megan da se treba vratiti kući. Tako izgleda bolje nego sa Dickom Svmmingtonom i samom djevojkom u kući."

Počeo sam shvaćati stvari.

Aimee Griffith razdragano se osmjehnula.

"Šokirani ste, gospodine Burton, kada čujete kako naše malo čavrljajuće mjesto razmišlja! Ovo vam mogu reći -u uvijek misle najgore!"

Nasmijala se, klimnula glavom i odšetala dugim koracima.

139

III

Susreo sam gospodina Pyea blizu crkve. Razgovarao je s Emily koja je bila ružičasta u licu i uzbuđena.

Gospodin Pye me pozdravio sa svim znakovima oduševljenja.

"Ah, Burton, dobro jutro, dobro jutro! Kako je vaša šarmantna sestra?"

Rekao sam mu kako je Joanna dobro. "Ali vi se niste pridružili našem seoskom saboru? Svi smo radoznali! Ubojstvo! Pravo nedjeljno novinsko ubojstvo u našem mjestu! Ne i najzanimljiviji zločin, strah me! Donekle prijava. Brutalno ubojstvo male kućne pomoćnice. Nema detalja o zločinu, ali je još uvijek nepobitna vijest!"

Gospođica Barton je drščući rekla:

"Šokantno - sasvim šokantno!"

Gospodin Pye joj se okrenuo.

"Ali, vi uživate, draga gospođo, vi uživate! Priznajte sada! Vi negodujete, vi se žalite, ali ushit je prisutan! Inzistiram, postoji uzbuđenje!"

"Tako ugodna djevojka", rekla je Emily Barton. "Došla je k meni iz St. Clotildine kuće. Prilično sirova cura. Ali spremna za učenje. Pretvorila se u lijepu malu kućnu pomoćnicu. Partridge je s njom bila veoma zadovoljna!"

Brzo sam rekao:

"Trebala je doći na čaj s Partridge jučer poslije podne." Okrenuo sam se Pyeu. "Vjerujem da vam je Aimee Griffith rekla."

Moj ton bio je sasvim ležeran. Pye je odgovorio, očito ne sumnjajući: "Ona je to spomenula, da! Sjećam se kako je kazala da je to bilo

sasvim novo za sluge da telefoniraju poslodavcima!"

"Partridge ne bi ni sanjala o takvom nečemu!", rekla je gospođica Emily, "te sam zbilja iznenađena takvim Agnesi-nim postupkom!"

140

"Vi zaostajete za vremenom, draga gospodo", rekao je gospodin Pye.

"Moje su se dvije teroristkinje stalno koristile telefonom i pušile po cijeloj kući dok im nisam prigovorio. Ali, jedan se ne smije usuditi previše reći. Prescott je božanstven kuhar, iako je temperamentan i gospoda Prescott je krasna sluškinja!"

"Da, uistinu, svi smatramo kako ste veoma sretni!"

Umiješao sam se jer nisam želio da razgovor postane čisto kućni.

"Vijest o ubojstvu se proširila vrlo brzo.", rekao sam.

"Naravno, naravno!", kazao je gospodin Pye. "Mesar, pekar, izrađivač voštanica. Uzmite Glasinu obojenu svim jezicima! ala Lvmstock! koja ide psima. Anonimna pisma, ubojstva, sva količina kriminalnih sklonosti!"

Emily Barton nervozno je rekla: "Oni ne razmišljaju - ne postoji ideja - da - da su oba ubojstva povezana?"

Gospodin Pye uhvatio se na tu ideju.

"Zanimljiva pretpostavka! Djevojka je nešto znala, stoga je ubijena. Da, da, vrlo obećavajuće! Kako ste se domišljato sjetili!"

"Ja - ja to ne mogu izdržati!"

Emily Barton ispričala se iznenada i otišla hodajući veoma brzo.

Pye je pazio na nju. Njegovo anđeosko lice bilo je čudno nabrano.

Okrenu se prema meni i blago zatresao glavom.

"Osjetljiva duša! Dražesne stvorenje, zar ne? Apsolutno epohalan primjerak! Znae, ona ne pripada vlastitoj generaciji, ona pripada onoj generaciji prije toga. Njezina majka morala je biti žena vrlo čvrstoga karaktera. Moram reći da je ostavila vrijeme u obitelji da kuca kao u 1870-ima. Cijela obitelj je čuvana pod staklenim zvonom. Drago mi se sresti s takvom vrstom ljudi!"

Nisam želio razgovarati o epohalnim primjercima.

"Što vi mislite o cijelom ovom slučaju?", pitao sam.

141

"Što pod tim podrazumijevate?"

"Anonimna pisma, ubojstva..."

"Naš lokalni val zločina? Što vi mislite o tome?"

"Prvi sam vas upitao!", rekao sam ugodnim tonom.

Moj Pye nježno je rekao:

"Znate, ja sam student nenormalnosti. One me zanimaju. Ljudi u koje najmanje vjerujemo rade najfantastičnije stvari. Uzmite slučaj Lizzie Borden. Uistinu ne postoji razborito objašnjenje toga slučaja. U ovome slučaju, moj savjet policiji bio bi - studirati karakter! Ostavite otiske prstiju, mjerenja rukopisa i mikroskope! Umjesto toga, zamijetite što ljudi rade vlastitim rukama, njihove male trikove manira, način na koji jedu te da li se smiju bezrazložno."

Podigao sam obrve.

"Lud?", rekao sam.

"Sasvim, sasvim lud!", rekao je gospodin Pye i dodao, "ali vi nikada ne biste saznali!"

"Tko?"

Oči su nam se susrele. On se nasmijao.

"Ne, ne Burtone, to bi bila kleveta! Ne možemo dodati klevetu na sve ostalo!"

Zgodno je odskakutao niz ulicu.

IV

Dok sam stajao i zurio za njim, otvorila su se vrata crkve. Izašao je velečasni Galeb Calthrop.

Neodređeno mi se nasmiješio.

"Dobro - dobro jutro, gospodine - er - er -"

Pomogao sam mu: "Burton."

"Naravno, naravno! Nemojte misliti da vas se ne sjećam! Samo sam za trenutak zaboravio vaše ime. Prekrasan dan!"

"Da!", odgovorio sam kratko.

Zagledao se u mene.

"Ali nešto - nešto - ah, da, to jedno nesretno dijete koje je bilo u službi kod Svmmingtonovih! Zbilja mi je teško povjerovati daje među nama ubojica!"

142

"Zbilja zvuči nevjerojatno!", rekao sam.

"Još je nešto došlo do mojih ušiju!" Nagnuo se prema meni." Čuo sam da okolo kruže anonimna pisma. Jeste li vi čuli koju glasinu o tome?"

"Čuo sam!"

"Kukavičke i podle stvari!" Zastao je te citirao golemu količinu latinskih izreka. "Te Horacijeve riječi stvarno su primjerene, zar ne mislite tako?", kazao je.

"Potpuno!", rekao sam.

V

Činilo se kako nije preostao nitko s kim sam mogao korisno popričati, pa sam otišao kući, usput zastajući kako bih nabavio duhan i bocu chervja te usput čuo nekoliko skromnijih mišljenja o zločinu.

"Odvratna skitnica!" To je, čini se, bila presuda.

"Dolaze na vrata i onda kukaju i pitaju novac, a onda, ako je djevojka sama kod kuće, počnu biti opaki. Moja sestra Dora, koja živi u Combeacru, jednoga je dana doživjela loše iskustvo. Bio je pijan, a prodavao je one male tiskane pjesmarice..."

Priča se nastavljala, završavajući neustrašivom Dorom koja je zalupila čovjeku vrata u lice i zaključala se u neko neodređeno sklonište za koje sam iz pristojne neodređenosti zaključio kako je bila riječ o zahodu. "Tamo je ostala sve dok se njezina gazdarica nije vratila kući!"

Došao sam do Little Furza samo nekoliko minuta prije nego što je bilo vrijeme za ručak. Joanna je stajala na prozoru crtaće sobe ne radeći baš ništa, a izgledala je kao da su njezine misli miljama daleko.

"Što si danas radila?", upitao sam.

"Oh, ne znam! Ništa posebno!"

Izašao sam na verandu. Dvije stolice bile su privučene uz željezni stol na kojemu su se nalazile dvije prazne čaše za chery. Na drugoj stolici se nalazio predmet koji sam neko vrijeme zbunjeno promatrao.

143

"Što je ovo?"

"Oh!", rekla je Joanna. "Mislim daje to fotografija oboljele slezene ili nešto takvo. Doktor Griffith je, izgleda, smatrao kako bi me moglo zanimati da to vidim!"

S određenim zanimanjem pogledao sam sliku. Svaki čovjek ima svoj način na koji se udvara djevojci. Ja osobno nikada ne bih odabrao

da to činim s fotografijama slezene, bolesne ili ne. Ali, bez sumnje, Joanna je to sama tražila!

"Izgleda vrlo neugodno!", kazao sam.

Joanna se složila.

"Kakav je bio Griffith?", upitao sam.

"Izgledao je umorno i vrlo nesretno. Mislim kako ga nešto muči."

"Slezena koja ne reagira na njegovo liječenje?"

"Ne budi luckast! Mislim - nešto stvarno!"

"Rekao bih kako čovjek vjerojatno razmišlja o tebi. Volio bih da ga pustiš na miru, Joanna."

"Daj, šuti! Nisam ništa učinila!"

"Žene to uvijek govore!"

Joanna se ljutito iskovitlala iz sobe.

Bolesna slezena se počinjala savijati na suncu. Uzeo sam je jedan ugao i odnio u crtaću sobu. Nisam prema slici gajio nikakve nježne osjećaje, ali sam pretpostavljao kako je to jedna od Griffithovih dragocjenosti.

Sagnuo sam se te izvukao tešku knjigu s najdonje police u namjeri da pritisnem fotografiju kako bi se ispravila. Bila je to nekakva umna knjiga s nečijim predavanjima.

Knjiga se otvorila u mojim ruka na vrlo čudan način. Slijedeće minute vidio sam zašto. Iz sredine knjige uredno su bile izrezane stranice!

VI

Stajao sam buljeći u nju. Pogledao sam naslovnu stranicu. Bila je tiskana 1840. godine.

Nije bilo sumnje! Gledao sam knjigu iz čijih su stranica sastavljena anonimna pisma! Tko ih je izrezao?

144

Pa, za početak, to je mogla biti sama Emily Barton. Ona je možda bila najočitija osoba. Ili je to mogla biti Partrid-ge!?

Ali, postojale su i druge mogućnosti.

Stranice je mogla izrezati bilo koja osoba koja je bila sama u ovoj sobi, na primjer bilo koji posjetitelj koji je tu sjedio i čekao gospođicu Emily. Ili bilo tko u poslovnome posjetu.

Ne, to nije bilo vjerojatno! Primijetio sam, kada me prije neki dan posjetio činovnik iz banke, Partridge ga je odvela u malu radnu sobu na kraju kuće. Očito je to bio kućni običaj.

Možda posjetitelj? Netko "dobroga društvenog položaja"? Gospodin Pye? Aimee Griffith? Gospoda Dane Calthrop?

VII

Začuo se gong i ja sam ušao na ručak. Poslije, u crtaćoj sobi, pokazao sam Joanni svoje otkriće.

Raspravili smo to sa svakog aspekta. Zatim smo odnijeli knjigu na policiju.

Bili su ushićeni otkrićem, a mene su potapšali po leđima zbog nečega što je na koncu ipak bilo čista sreća.

Graves nije bio tamo, ali Nash jest, te je on nazvao Gra-vesa. Provjerit će knjigu zbog otisaka prstiju, iako se Nash nije nadao kako će nešto otkriti. Mogu reći kako i nisu. Tu su bili samo moji i Partridgeini otisci, što je dokazivalo jedino kako ona marljivo briše prašinu.

Nash me otpratio uzbrdo. Pitao sam ga kako napreduje. "Sužavamo krug, gospodine Burton! Eliminirali smo ljude koji to ne mogu biti."

"Ah!", rekao sam. "Tko preostaje?"

"Gospođica Ginch. Jučer po podne trebala se susresti s klijentom u njegovoj kući. Kuća je smještena blizu Com-beacre Rooda, to je ulica koja prolazi pored Svmmingtono-vih. Morala je proći pored kuće i kad je dolazila i kad je odlazila...Tjedan dana prije toga, na dan kada je isporučeno

anonimno pismo, a gospoda Symmington počinila samoubojstvo, to je bio njezin posljednji dan u Svmmingto-novom uredu. Ispočetka je gospodin Svmmington mislio kako ona nije cijelo poslijepodne napuštala ured. On je bio s gospodinom Henrvjem Lushingtonom cijelo popodne te je nekoliko puta slao po gospođicu Ginch. Međutim, ja sam otkrio daje ona ipak napustila ured između tri i četiri sata. Izašla je da nabavi marke velikih denominacija, koje su im bile ponestale. Uredski dječak je to mogao učiniti, ali je gospođica izabrala da sama ide, govoreći kako je boli glava te bi voljela malo svježega zraka. Nije dugo bila odsutna.

"Ali dovoljno dugo?"

"Da, dovoljno dugo da se požuri na drugi kraj sela, ubaci pismo kroz vrata sandučića i požuri natrag. Svakako moram reći kako ne mogu pronaći nikoga tko je vidio blizu Svmmmingtonove kuće."

"Bi li je primijetili?"

"Možda, a možda i ne!"

"Tko je još u vašoj vreći?"

Nash je gledao veoma daleko ispred sebe.

"Shvatit ćete da nikoga ne možemo izbaciti - uopće nikoga!"

"Ne!", rekao sam. "To shvaćam!"

On je ozbiljno kazao: "Gospođica Griffith jučer je otišla u Brenton na sastanak ženskog ogranka izviđača. Stigla je prilično kasno."

"Vi ne mislite..."

"Ne, ja ne mislim! Ali - ja ne znam! Gospođica Griffith očito izgleda vrlo trezvena i razborita žena - ali ponavljam, ja ne znam"

"Što je s prethodnim tjednom? Je li ona mogla ubaciti pismo u sandučić?"

"To je moguće! Bila je u kupnji toga popodneva." Napravio je stanku.

"Isto se odnosi na gospođicu Emily Barton. Jučer rano poslije podne bila je vani u kupnji, a tjedan ranije je otišla u šetnju, u posjet prijateljima koji žive na cesti iza Svmmingtonove kuće."

146

Zatresao sam glavom u nevjerici. Znao sam da je pronalaženje izrezane knjige u Little Furzu bilo predodređeno kako bi usmjerilo pažnju na vlasnika kuće, ali kad sam se sjetio gospođice Emily kako jučer dolazi tako vesela, sretna i uzbuđena...

Prokletstvo - uzbuđena... Da, uzbuđena - ružičastih obraza - sjajnih očiju - sigurno ne zbog - ne zbog Tupo sam rekao: "Ovo je za pojedinca veoma loše! On vidi stvari - zamišlja ih!"

"Da, nije vrlo ugodno gledati na ljude koje srećemo kao na potencijalne luđake i kriminalce!"

Zastao je na trenutak te potom nastavio:

"Tla je i gospodin Pye..."

Oštro sam kazao: "Dakle, o njemu ste razmišljali?"

Nash se nasmiješio:

"O, da, sasvim sigurno smo razmišljali o njemu! Vrlo čudan čovjek - ne, moram reći, veoma ugodan čovjek! On nema alibija! U oba slučaja bio je sam u svome vrtu."

"Znači kako ne sumnjajte samo žene?"

"Mislim kako muškarac nije pisao pisma - u stvari siguran sam - također je i Graves uvijek prihvaćao našega gospodina Pyea, kako bismo rekli, on ima abnormalnu žensku crtu u svome karakteru. Ali

mi smo provjerili svakoga za jučerašnje poslijepodne! Vidite, to je slučaj ubojstva. Vi ste u redu!", nacerio se. "Također i vaša sestra! Ni gospodin Svmmington nije napustio svoj ured nakon što je stigao u njega, i doktor Griffith je bio u službi u drugome smjeru te sam provjerio i njegove posjete!"

Zastao je, ponovno se nasmiješio i rekao:"Vidite, mi smo temeljiti!"

Polagano sam kazao "Dakle, vaš slučaj je sve sveo na 4 imena - gospođica Ginch, gospodin Pye, gospođica Griffith i malena gospođica Barton?"

"Oh, ne, ne! Imamo ih još nekoliko - pored vikarove žene!"

"Razmišljali ste o n/oj?"

"Razmišljali smo o svima, ali je gospođa Dane Calthrop malo previše otvoreno bijesna, ako znate što mislim! Još

147

uvijek je mogla to učiniti! Jučer poslije podne bila je u šumi i gledala ptice - ali ptice ne mogu govoriti za nju!"

Naglo se okrenuo kada je Owen Griffith ušao u policijsku stanicu.

"Zdravo, Nash! Čuo sam da ste se o meni uokolo raspitivali jutros. Nešto važno?"

"U petak je istraga, dr. Griffith, ako vam to odgovara?"

"U redu! Moresbv i ja radimo popodnevnu smjenu."

Nash je kazao:

"Samo još jedna stvar, dr. Griffith. Gospoda Svmmington je uzimala nekakve tablete, praškove ili nešto što ste joj vi prepisali..."

Zastao je. Owen Griffith je upitno rekao:

"Da?"

"Bi li prekomjerna doza tih tableta mogla biti kobna?"

Griffith je suho odgovorio:

"Sigurno ne! Ne ako nije popila 25 komada!"

"Ali jednom ste je upozorili o povećanju doze, tako mije gospođica Holland rekla!"

"Oh, to da! Gospoda Svmmingtonje bila takva vrsta žene koja bi uzela sve dano preko mjere - fantazirala je kako bi dvostruko većom dozom sebi dvostruko pomogla, a vi ne želite nikome da se predozira aspirinom ili plivadonom -loše je za srce! Svejedno, nije bilo sumnje o uzroku smrti. Biojetocijanid!"

"Oh, to znam! Niste shvatili što sam mislio! Samo smatram da, kada

želite počiniti samoubojstvo, prije ćete uzeti prekomjernu dozu tableta za spavanje nego se nahraniti cijanovodičnom kiselinom!"

"Oh, svakako! U drugu ruku, cijanid je dramatičniji i sasvim sigurno će imati djelovanje. Barbituratima, na primjer, žrtvu možete vratiti ako je prošlo vrlo malo vremena."

"Vidim, hvala, doktore Griffith."

Griffith je otišao, a ja sam se pozdravio s Nashom. Polako sam krenuo uzbrdo kući. Joanna je izašla - u svakom slučaju, nije joj bilo traga, a na telefonskome notesu bio je

148

išaran zagonetni podsjetnik, pretpostavljam moje ili Partrid-geine upute.

"Ako dr. Griffith nazove, neću moći ići u utorak, ali ću moći u srijedu ili četvrtak."

Podigao sam obrve i otišao u sobu za crtanje.

Sjeo sam u najudobniju stolicu - (ni jedna nije bila dovoljno udobna, sve su bile s ravnom pozadinom te su podsjećale na krasnu gospodu Barton), ispružio noge i pokušao zamisliti cijelu situaciju.

S iznenadnom smetnjom sjetio sam se da je dolazak Owena prekinuo moju konverzaciju s inspektorom te daje on upravo spomenuo još dvoje ljudi kao moguće krivce.

Razmišljao sam tko bi oni mogli biti.

Jedna bi mogla biti Partridge? Nakon svega, izrezana knjiga je pronađena u ovoj kući i Agnes je mogla biti ubijena sasvim bez zrna sumnje od svoje mentorice i vodilje. Ne, nisam mogao eliminirati Partridge!

Ali, tko je bio drugi?

Možda netko koga nisam poznavao? Gospođa Cleat? Prvi lokalni osumnjičenik?

Zatvorio sam oči. Uzeo sam u obzir četvoro ljudi za koje je neobično malo vjerojatno da budu krivci. Nježna, krhka malena Emily Barton? Koje točke su bile doista protiv nje? Prazan život? Od ranoga djetinjstva potiskivana i poslušna? Previše je žrtvovanja od nje zahtijevano? Njezina čudesna radoznalost o razmatranju svega "ne toliko lijepoga"? Je li to u stvari bio znak unutrašnje preokupiranosti samo ovim temama? Jesam lija postajao previše stravično frejdovski nastrojen? Sjetio sam se liječnika koji mi je jednom rekao kako su

mrmljanja nježnih djevičanskih gospođa, kada su bile pod anestetikom, bila otkriće. "Ne biste ni pomislili da znaju takve riječi!" Aimee Griffith?

Sigurno ništa potisnuto ili "spriječeno" u svezi s njom.

Radosna, uspješna s manirama. Ispunjen život. Ipak je gospođa Dane Calthrop rekla: "Jadnica!"

149

Bilo je nešto - nešto - neko sjećanje...Ah! Sjetio sam se! Owen Griffith rekao je nešto poput: "Imali smo poplavu anonimnih pisama gore na sjeveru gdje sam obavljao dužnost."

Je li to bilo djelo Aimee Griffith također? Sigurno prije samo slučajnost. Dva izljeva pisama u isto vrijeme.

Stani na trenutak! Autor tih pisama bio je otkriven. Griffith je tako kazao. Školarka!

Iznenada je zahladnjelo - mora daje kroz prozor zapuhao vjetar. Neudobno sam se okrenuo u sjedalici. Zašto se odjednom osjećam tako čudno i tužno?

Nastavljam razmišljati...Aimee Griffith? Možda je to bila Aimee Griffith, a ne ta druga djevojka? Aimee je potom došla ovdje i počela sa svojim trikovima ponovno.

Zato je Owen izgledao tako nesretno, poput vještice na metli. On je sumnjao. Da, on je sumnjao...

Gospodin Pye? Ne, na neki način vrlo drag mladić. Mogu ga zamisliti kako namješta cijelu pozornicu... Smije se...

Ta telefonska poruka na telefonskom notesu u predvorju... Zašto sam stalno razmišljao o tome? Griffith i Jo-anna - on se zaljubljuje u nju... Ne, nije me zbog toga brinula poruka! Bilo je to nešto drugo...

Moji osjeti su plivali, san je bio vrlo blizu. Idiotski sam sebi ponavljao: "Nema dima bez vatre. Nema dima bez vatre... To je... To sve povezuje..."

Onda sam hodao ulicom s Megan, a Elsie je prošla pored nas. Bila je odjevena kao mladenka, a ljudi su šaputali:

"Napokon će se udati za doktora Griffitha! Naravno, oni su tajno zaručeni već godinama..."

Našli smo se u crkvi, a Dane Calthrop je čitao misu na latinskome.

Usred njegovoga čitanja gospođa Dane Calthrope je skočila i energično zavikala:

"To mora biti zaustavljeno, govorim vam! To mora biti zaustavljeno!"

150

Trenutak 111 dva nisam znao da 11 spavam ili sam budan. Onda mi se mozak razbistrio i shvatio sam kako se nalazim u crtaćoj sobi Little Furza te kako je gospođa Dane Calthrop upravo ušla kroz francuski prozor. Stajala je ispred mene govoreći nervoznom žestinom:

"To mora biti zaustavljeno, govorim vam!"

Poskočio sam. Rekao sam: "Ispričavam se! Bojim se da sam zaspao. Što te rekli?"

Gospođa Dane Calthrop snažno je lupila šakom o dlan druge ruke.

"To mora biti zaustavljeno! Pisma! Ubojstvo! Ne možemo dopustiti da ubijaju jadnu nedužnu djecu kao što je Agnes Woddel!"

"Potpuno ste u pravu!", kazao sam." Ali, što predlažete da treba učiniti u vezi s time?"

Gospođa Dane Calthrop je kazala:

"Moramo nešto učiniti!"

Nasmiješio sam se, možda pomalo superiorno.

"Ali, što predlažete da učinimo?"

"Razjasniti cijelu stvar! Rekla sam kako ovo nije zlo mjesto! Nisam bila u pravu! Jest!"

Osjećao sam kako mi počinje ići na živce. Rekao sam, ne previše uljudno:

"Da, draga moja ženo, ali što ćete učiniti?"

Gospođa Dane Calthrop je rekla: "Zaustaviti sve to, naravno!"

"Policija se trudi najbolje što može!"

"Ako je Agnes jučer mogla biti ubijena, onda njihovo najbolje nije dovoljno dobro!"

"Dakle, vi znate bolje od njih?"

"Nikako! Ja ništa ne znam! Zato ću pozvati stručnjaka!"

Zatresao sam glavom.

"Ne možete to učiniti! Scotland Yard će samo preuzeti cijeli slučaj ako to zahtijeva šef policije okruga. U stvari, oni su poslali Gravesa!"

151

"Ne mislim na takvu vrstu stručnjaka! Ne mislim na nekoga tko zna o anonimnim pismima ili čak o ubojstvima! Mislim na nekoga tko poznaje ljude! Zar ne vidite? Trebamo nekoga tko puno zna o zloći!"

Bio je to čudan pogled na stvari, ali je na neki način bilo poticajno. Prije nego sam mogao što dodati, gospođa Dane Cal-throp je klimnula glavom prema meni i brzo i povjerljivo kazala:

"Odmah ću se za to pobrinuti!"

Onda je opet izašla kroz prozor.

152

DESETO POGLAVLJE I

Mislim kako je tjedan koji je uslijedio bio najčudniji u mome životu. Imao je čudno svojstvo sna. Ništa nije izgledalo stvarno!

Održana je istraga o smrti Agnes Woddell i znatiželjnici Lvmstocka masovno su prisustvovali. Nije bilo novih činjenica te je bila donesena jedina moguća presuda: "Ubijena od strane nepoznate ili nepoznatih osoba."

Jadna mala Agnes Woddell je poslije ovoga kratkog trenutka slave bila pokopana na tihom starom groblju, a život se u Lvmstocku nastavio kao i dotle.

Ne, ova posljednja izjava nije bila točna! Ne kao i dotle!

U očima ljudi postojao je polupreplašeni polupohlepni sjaj. Susjed je promatrao susjeda. Jedna je stvar u istrazi bila savršeno jasna - bilo je malo vjerojatno da je stranac ubio Agnes Woddell. Nitko nije primijetio ili prijavio skitnice ili čudne muškarce u cijelome tom kraju. Dakle, negdje u Lvmstocku, hodajući High Streetom, kupujući i provodeći vrijeme, nalazila se osoba koja je bespomoćnoj djevojci razbila lubanju, a zatim zabola oštar kuhinjski ražnjić u njezin mozak. A nitko nije znao tko je ta osoba!

Kazao bih da su dani prolazili kao u snu. Svakoga koga bi sreo gledao sam u novom svjetlu - kao na mogućeg ubojicu. To nije bio ugodan osjećaj!

Navečer, s navučenim zastorima, Joanna i ja smo sjedili i pričali, pričali, svađali se, razmatrali naizmjenice sve mno153
gobrojne mogućnosti koje su se činile toliko fantastične i nevjerojatne.

Joanna se čvrsto držala teorije o gospodinu Pyeu. Ja sam se nakon malog posrtanja vratio na svoga prvotnog sumnjivca, gospođu Ginch, ali smo stalno prolazili preko mogućih imena nanovo.

Gospodin Pye?

Gospođica Ginch?

Gospoda Dane Calthrop?

Aimee Griffith?

Emily Barton?

Partridge?

Cijelo smo vrijeme bojažljivo i nervozno čekali da se nešto dogodi.

Ali - ništa se nije dogodilo. Nitko, koliko smo znali, nije primio još pisama. Nash se povremeno pojavljivao u gradu, ali nisam ništa znao o tome što je radio ili kakve je zamke policija postavljala. Graves je opet otišao.

Emily Barton je došla na čaj. Megan je došla na ručak. Owen Griffit se posvetio svome poslu. Išli smo na chery sa gospodinom Pyeom. Mi smo otišli na čaj u vikariju.

Bilo mi je drago što, kad smo zatekli gospodu Dane Calthrop, nije pokazivala ništa od svoje vojne žestine koju je pokazala pri našem zadnjem susretu. Mislim daje sve to zaboravila.

Sada je izgledala najviše zaokupljena uništavanjem bijelih leptira kako bi sačuvala stabljike cvjetače i kupusa.

Naše popodne u vikariji uistinu je bilo jedno od najmirnijih koje smo proveli. Bila je to privlačna stara kuća koja je imala otrcanu i udobnu sobu za crtanje s ružama na zidnim tapetima. Kod njih je bila jedna gošća, ugodna starija dama koja je nešto plela čupkastom vunom. Imali smo vrlo dobre vruće kolače sa čajem, vikar je ušao i obasjao nas spokojem dok je slijedio svoju otmjenu intelektualnu konverzaciju. Bilo je vrlo ugodno.

Ne mislim da smo pobjegli od teme ubojstva, jer nismo.

154

Gošća, gospođica Marple, bila je - prirodno - užasnuta temom. Rekla je, ispričavajući se: "Mi na selu imamo tako malo tema za razgovor!" Izjavila je odlučno kako je pokojna djevojka sigurno bila kao njezina Edith.

"Tako draga malena sluškinja, tako radišna, ali ponekad pomalo spora u razumijevanju."

Gospođica Marple također je imala rođaka čija je nećakinja imala šurjakinju koja je imala velikih neugodnosti i nevolja s anonimnim pismima, tako da su pisma također bila vrlo zanimljiva simpatičnoj staroj dami.

"Reci mi, draga", kazala je gospođi Dane Calthrop, "što seoski ljudi -

mislim ljudi iz mjesta - govore? Što oni misle?"

"Još uvijek krive gospođu Cleat, pretpostavljam!", rekla je Joanna.

"Oh, ne!", kazala je gospođa Dane Calthrop." Ne sada!"

Gospođica Marple je upitala tko je gospođa Gleat.

Joanna je rekla daje ona seoska vještica.

"To je točno, zar ne, gospođo Dane Calthrop?"

Vikar je mumljao dugu latinsku izreku o, mislim, zlim moćima vještica, što smo svi poslušali u tišini prepunoj poštovanja i nerazumijevanja.

"Ona je vrlo luckasta žena. Voli se pokazivati!", rekla je njegova žena. "Ide okolo sakupljajući bilje i druge stvari kad je pun Mjesec i uvijek se pobrine da to znaju svi u mjestu!"

"A šašave djevojke odlaze kod nje po savjet, pretpostavljam?", kazala je gospođica Marple.

Primijetio sam kako je vikar bio spreman istovariti još latinskih izreka, pa sam žurno upitao:" Ali zašto ljudi ne bi trebali više na nju sumnjati zbog ubojstva? Mislili su kako ona piše anonimna pisma!"

Gospođica Marple je rekla:" Oh! Ali djevojka je ubijena metalnim ražnjićem, kako sam čula - (vrlo neugodno!). Dakle, prirodno, to uklanja svu sumnju od ove gospođe

155

Cleat. Stoga jer, vidite, kako ju je ona mogla ureći, kako bi se djevojka razboljela te umrla prirodnom smrću!"

"Čudno kako se zadržavaju stara vjerovanja!", rekao je vikar. "U rana kršćanska vremena lokalna praznovjerja su mudro utjelovljena s kršćanskim doktrinama i njihove neu-godnije osobine postupno su uklonjene!"

"Mi se ovdje ne borimo s praznovjerjem", rekla je Dane Calthrop, "već sa činjenicama

"I to s vrlo neugodnim činjenicama!", rekao sam.

"Kao što vi kažete, gospodine Burton!", rekla je gospođica Marple.

"Sada ste vi - ispričavam se ako sam previše osobna - stranac ovdje koji poznaje svijet i različite aspekte života. Čini mi se kako trebate pronaći rješenje za ovaj neukusan problem!"

Nasmijao sam se: "Najbolje rješenje koje sam imao bilo je u snu! U mome snu sve se uklapalo i ispadalo savršeno. Na nesreću, kada sam se probudio, cijela stvar je bila besmislena!"

"Ipak, veoma zanimljivo! Recite mi kako se besmislica odvijala!"

"Oh, sve je počelo s budalastom frazom "nema dima bez vatre". Ljudi to govore uvijek od nauseam. Potom sam to pomiješao s ratnim terminima. Dimne zavjese, ostaci papira, telefonske poruke... Ne, to je bio drugi san!"

"A što je bilo u tome snu?"

Stara dama je bila toliko žestoka u svezi s tim da sam bio siguran kako je bila tajni čitatelj Napoleonove Knjige Snova koja je bila sjajno pomagalo moje stare medicinske sestre.

"Oh! Samo Elsie Holland - Svmmingtonova dječja odgajateljica, znate, udavala se za dr. Griffitha i vikar je čitao obred na latinskome ("Veoma odgovarajuće, dragi", mrmrljala je gospoda Dane Calthrop svome mužu) i potom je gospoda Dane Calthrop ustala i zabranila zaruke te rekla kako se sve mora zaustaviti!"

156

"Ali taj dio", dodao sam s osmjehom, " bio je istinit! Probudio sam se i vidio vas kako to govorite stojeći iznad mene!"

"I bila sam u pravu!", rekla je gospoda Dane Calthrope, ali vrlo nježno, ako mogu primijetiti.

"Ali, odakle je telefonska poruka došla?", upitala je gospođica Marple nabirući svoje obrve.

"Strah me da sam prije bio glup! To se nije dogodilo u snu! Zbilo se upravo prije sna! Prošao sam kroz hodnik i primijetio kako je Joanna napisala poruku koju bi trebalo dati nekom ako taj nazove..."

Gospođica Marple se nagnula prema naprijed. Imala je ružičastu točku na svakom obrazu. "Hoćete li me smatrati vrlo radoznom i vrlo bezobraznom ako vas pitam o čemu se radilo u poruci?"

Bacila je pogled na Joannu: "Ispričavam se, draga moja!"

Joanna je, međutim, bila dobro raspoložena.

"Oh, nije mi to problem!", uvjerala je staru gospodu. "Sama se ne mogu sjetiti ničega u svezi s tim, ali možda Jerry može. Mora daje bilo nešto sasvim trivijalno!"

Svečano sam ponovio poruku na najbolji mogući način, koliko sam je se sjećao, uvelike zagolican zanesenom pažnjom stare dame.

Plašio sam se kako će je stvarne riječi razočarati, ali je možda imala neku sentimentalnu ideju o ljubavi jer je klimala glavom i smijala se te izgledala zadovoljna.

"Shvaćam!", rekla je. "Mislila sam kako je možda moglo biti nešto slično tome!"

Gospođa Dane Calthrop oštro je rekla: "Kao što je Joanna?"

"Nešto sasvim obično!", rekla je gospođica Marple.

Pogledala me zamišljeno na trenutak, a potom neočekivano rekla:

"Vidim da ste vrlo bistar mladi čovjek - ali nemate dovoljno sigurnosti u sebe! Vi je morate imati!"

Joanna je glasno zatulila:

157

"Za Boga miloga, ne ohrabrujte ga da se tako osjeća! On ima povoljno mišljenje o sebi već sada!"

"Tiše, Joanna!", rekao sam. "Gospođica Marple me razumije!"

Gospođica Marple nastavila je plesti. "Znate", sjetno je primijetila, "počiniti uspješno ubojstvo mora biti slično doča-ravanju trika!"

"Brzina ruke prevari oko?"

"Ne samo to! Ljude morate natjerati da gledaju na krive stvari i na krivome mjestu - vjerujem kako se to zove pogrešna usmjerenost!"

"Dakle", komentirao sam, "do sada izgleda kako je svatko uvelike tražio našega manijaka!"

"Trebala bih sama imati sklonosti", rekla je gospođica Marple, "da tražim nekoga tko je veoma trezven!"

"Da!", pažljivo sam rekao. "To je i Nash kazao! Sjećam se kako je naglasio ugled također!"

"Da!", složila se gospođica Marple. "To je veoma važno!"

Dakle, izgleda kako smo se svi složili.

Obratio sam se gospodi Calthrop. "Nash smatra", rekao sam, "da će još biti anonimnih pisama. Što vi mislite?"

Ona je rekla: "Vjerojatno hoće!"

"Ako policija tako smatra, onda će ih bez sumnje biti!", rekla je gospođica Marple.

Tvrdooglavo sam se obratio gospodi Dane Calthrop.

"Je li vam još žao autora pisama?"

Zacrvenjela se.

" Zašto ne!?"

"Mislim kako se ne slažem s tobom, draga moja!", kazala je gospođica Marple. "Ne u ovom slučaju!"

Uzbuđeno sam rekao: "Jednu su ženu naveli na samoubojstvo te

uzrokovali neizreciv jad i nerviranje!"

"Jeste li i vi dobili jedno, gospođice Burton?", gospođica Marple je upitala Joannu.

Joanna je zažuborila, " Oh, da! U njemu su rečene izuzetno strašne stvari!"

158

"Bojim se", rekla je gospođica Marple, "kako su mladi i lijepi ljudi predodređeni da ih izaberu pisci anonimnih pisama!"

"Zato mislim kako je zbilja čudno što Elsie Holland nije dobila nijedno!", kazao sam.

"Da, vidim!", rekla je gospođica Marple." Riječ je o Sym-mingtonovoj guvernanti - onoj o kojoj ste sanjali, gospodine Burton?"

"Da!"

"Vjerojatno je primila jedno, ali ne želi priznati!", rekla je Joanna.

"Ne!", kazao sam." Ja joj vjerujem! Nash također!"

"Bože!", rekla je gospođica Marple. "Dakle, to je vrlo zanimljivo. To je najzanimljivija stvar koju sam do sada čula!"

II

Dok smo išli kući, Joanna mi je rekla kao nisam smio ponavljati što mi je Nash bio rekao o pismima.

"Zašto ne?"

"Zato što je gospođa Dane Calthrop možda pisocf

"Ne vjeruješ valjda stvarno u to!?"

"Nisam sigurna! Ona je čudna žena!"

Ponovno smo počeli raspravljati o mogućim kandidatima.

Dvije večeri poslije toga vraćao sam se autom iz Exhamp-tona. Ondje sam večerao i onda krenuo natrag te se već smrkavalo kad sam stigao u Lvmstock.

Nešto nije bilo u redu sa svjetlima, pa sam poslije usporavanja, uključivanja i isključivanja napokon stao kako bih pogledao što mogu učiniti. Neko sam vrijeme pokušavao, ali sam ih na koncu ipak popravio.

Cesta je bila pusta. Nitko u Lvmstocku ne izlazi poslije mraka. Prve su kuće bile ispred mene, a između njih ružna zgrada Ženskog instituta. Vidio sam joj obrise pod blijedim svjetlom zvijezda, a nešto me nagnalo da odem i pogledam izbliza.

159

Ne znam jesam li na trenutak vidio neprimjetnu spodobu kako promiče kroz ulazna vrata - ako je to bio slučaj, onda sam bio toliko rastresen da nisam svjesno primijetio, ali sam odjednom osjetio pretjeranu radoznalost za to mjesto.

Vrata su bila malo odškrinuta i ja sam ih gurnuo kako bih ih otvorio te sam ušao unutra. Kratka staza i četiri stepenice vodile su do vrata.

Na trenutak sam zastao oklijevajući. Što sam uistinu radio ovdje? Nisam znao, a onda sam iznenada vrlo blizu začuo šuškanje. Zvučalo je kao ženska haljina. Naglo sam se okrenuo te pošao iza ugla zgrade prema mjestu odakle je zvuk dolazio.

Nikoga nisam vidio. Pošao sam i ponovno skrenuo iza ugla. Sada sam bio ispred zadnjega dijela kuće i odjednom sam ugledao samo nekoliko metara ispred mene jedan otvoreni prozor.

Prišuljao sam mu se i slušao. Ništa nisam mogao čuti, ali sam na neki način osjetio da se unutra netko nalazi.

Moja leđa još nisu bila dovoljno zdrava za akrobacije, ali sam se uspio dignuti i prebaciti preko prozorske daske u prostoriju. Na nesreću, bio sam dosta bučan.

Stajao sam upravo ispred prozora i slušao. Onda sam s ispruženim rukama krenuo prema naprijed. Ispred sebe malo udesno čuo sam slabašan zvuk.

U džepu sam imao baterijsku svjetiljku, pa sam je uključio.

Isti trenje dubok i oštar glas kazao .-"Isključite to!"

Odmah sam poslušao, jer sam u sekundi prepoznao glas upravnika Nasha.

Osjetio sam kako me uhvatio za ruku i gurnuo me kroz vrata u prolaz. Ovdje, gdje nije postojao prozor koji bi otkrio našu prisutnost izvana, on je uključio svjetiljku i pogledao me više tužno nego ljutito.

"Baš ste morali upasti u ovome trenutku, gospodine Burton!"

160

"Oprostite!", pravdao sam se. "Ali imao sam predosjećaj kako sam na tragu nečega!"

"Vjerojatno ste i bili! Jeste li koga vidjeli?"

Oklijevao sam. "Nisam siguran!", kazao sam sporo." Imam neodređeni osjećaj kako sam vidio nekoga kako se šunja kroz ulazna vrata, ali nisam vidio nikoga. Onda sam začuo šuškanje na drugoj strani kuće."

Nash je klimnuo glavom.

"Tako je! Netko je ušao u kuću prije vas! Oklijevali su pred prozorom, a onda brzo otišli, pretpostavljam kad su vas čuli! "

Ponovno sam se ispričao. "Imate li kakvu ideju?", upitao sam.

Nash je kazao:

"Računam na činjenicu kako nepoznati autor pisama ne može prestati pisati pisma. Ona možda zna daje to opasno, ali to mora činiti! To je kao žudnja za pićem ili drogama!"

Klimnuo sam.

"Dakle, vidite, gospodine Burton, vjerujem kako osoba o kojoj je riječ želi nastaviti tako da pisma izgledaju isto kao prije koliko god je to moguće. Ona posjeduje izrezane stranice iz one knjige te može nastaviti uporabljivati slova i riječi izrezane iz nje. Ali omoćnice predstavljaju teškoću! Željet će ih istipkati na istome stroju! Ne može riskirati koristeći se drugim strojem ili svojim rukopisom!"

"Zar doista mislite kako će nastaviti s ovom igrom?", pitao sam u nevjerici.

"Da, mislim! I mogu se kladiti u što hoćete kako je puna samopouzdanja! Ti su ljudi uvijek vrlo tašti! Tako sam, dakle, zaključio da osoba o kojoj je riječ mora doći u Institut poslije mraka kako bi pribavila pisaći stroj!"

"Gospođica Ginch?", rekao sam.

"Možda!"

"Još uvijek ne znate?"

"Nismo sigurni"

161

"Ali sumnjate na nekoga?"

"Da! Netko je vrlo lukav, gospodine Burton! Netko poznaje sve trikove ove igre!"

Mogao sam zamisliti dio mreže koju je Nash razvio. Nisam sumnjao kako je svako pismo koje je osumnjičeni poslao ili osobno dostavio odmah bilo ispitano. Prije ili kasnije kriminalac će napraviti grešku, postat će nemaran!

I treći put sam se ispričao zbog svoje revnosti i nepoželjnoga prisustva.

"Oh, pa dobro!", rekao je Nash filozofski. "Tome nema pomoći! Više sreće drugi put!"

Izašao sam u noć. Slabo vidljiva osoba stajala je pored mog auta. Na svoje iznenađenje, prepoznao sam Megan.

"Zdravo!", rekla je. "Pomislila sam kako je ovo tvoje auto. Što si činio?"

"Primjerenije je pitanje što si ti činila?", rekao sam.

"Šetam se. Volim šetati noću. Nitko te ne zaustavlja i ne govori glupaste stvari, a ja volim zvijezde i sve ljepše miriše, a svakodnevne stvari izgledaju potpuno tajanstveno."

"To je sve točno!" rekao sam. "Ali samo mačke i vještice šetaju po mraku. Sigurno se kod kuće pitaju gdje si!"

"Ne! Oni se nikada ne brinu gdje sam ili što radim!"

"Kako se snalaziš?", upitao sam.

"Valjda dobro."

"Da li se gospođica Holland brine o tebi i tome slično?"

"Elsie je u redu. Ona sebi ne može pomoći što je potpuna glupača!"

"Nije lijepo - ali je vjerojatno istinito!", kazao sam. "Uskoči u auto i ja ću te odvesti kući."

Nije bilo sasvim točno da nitko nije primijetio njezin nestanak.

Svmmington je stajao na kućnim vratima kada smo se dovezli.

Zagledao se prema nama." Zdravo, je li Megan s vama?"

"Da!", kazao sam. "Dovezao sam je kući."

Svmmington je rekao oštro:

162

"Ne smiješ odlaziti a da nas ne obavijestiš, Megan! Gospođica Holland se vrlo zabrinula za tebe!"

Megan je nešto promumljala te prošla pored njega u kuću. Svmmington je uzdahnuo.

"Odrasla djevojka je velika odgovornost kada nema majke koja bi se o njoj brinula. Vjerojatno je prestara za školu!"

Prilično sumnjičavo je gledao prema meni.

"Pretpostavljam kako ste je odveli u vožnju?"

Mislio sam kako je najbolje ostaviti ga u tom uvjerenju.

163

JEDANAESTO POGLAVLJE I

Sutradan sam postao bijesan. Gledajući na to s distance, to je jedino objašnjenje koje mogu pronaći.

Bio je red za moj mjesečni posjet Marcusu Kentu... Otišao sam

vlakom. Na moje veliko iznenađenje, Joanna je izabrala ostati u kući. Obično je prije željela ići sa mnom i tu provesti nekoliko dana.

Bio sam iznenađen njezinom odlukom jer sam ovaj put predložio da se vratimo večernjim vlakom, ali čak ni to nije prihvatila. Jedva je zagonetno rekla kako ima mnogo posla te zašto provesti sate u odvratnom i zagušljivom vlaku kada je vrijeme bilo tako lijepo na selu?!

To je, naravno, bilo nepobitno, ali nije zvučalo kao Joanna.

Rekla je kako ne želi auto tako da sam morao odvesti auto do stanice, parkirati ga i ostaviti do povratka.

Željeznička stanica u Lymstocku je iz nekoga nejasnog razloga, poznatog samo željezničkim poduzećima, udaljena dobrih pola milje od samoga mjesta. Na pola puta sam pretekao Megan koja se bespomoćno vukla. Zaustavio sam se.

"Zdravo, što radiš?"

"Samo šetam!"

"Ali nisi u onoj brznoj, dobroj šetnji, vidim! Vučeš se po cesti kao obeshrabreni rak!"

"Pa, nisam išla nikamo određeno!"

"Onda bi trebala doći ispratiti me na stanicu!" Otvorio sam vrata auta i Megan je uskočila.

164

"Kamo idete?", upitala je.

"U London. Idem posjetiti svoga liječnika."

"Stanje s vašim leđima nije se pogoršalo, zar ne?"

"Ne, ponovno su praktički u redu! Očekujem da će biti veoma zadovoljan mojim stanjem."

Megan je klimnula.

Zaustavili smo se na željezničkoj stanici. Parkirao sam auto te otišao i kupio kartu na šalteru. Na stanici je bilo vrlo malo ljudi i nikoga nisam poznavao.

"Biste li mi posudili novčić?", upitala je Megan." Mogla bih kupiti čokoladu iz prodajnog automata."

"Evo ti, bebice!", kazao sam dajući joj novčić." Jesi li sigurna da ne želiš žvake ili bombone za grlo?"

"Najviše volim čokoladu!", rekla je Megan ne previđajući u moj sarkazam.

Otišla je do automata, a ja sam gledao za njom s rastućom razdražljivošću.

Nosila je ružne cipele, grube neprivlačne čarape te vrlo bezobličan džemper i suknju. Ne znam zašto me to trebalo ljutiti, ali u svakom slučaju jest!

Kada se vratila, kazao sam ljutito:

"Zašto nosiš te odvratne čarape?"

Iznenadeno, Megan je spustila pogled dolje.

"Što s njima nije u redu?"

"Ništa nije u redu! Vrijedne su prezira! Čemu nositi džemper koji izgleda kao truli kupus?"

"Ali, on je u redu, zar ne? Imam ga već godinama!"

"To mogu i zamisliti! I zašto ne..."

U tome trenutku došao je vlak i prekinuo moju ljutitu poduku.

Ušao sam u prazni vagon prvoga razreda., spustio prozor i nagnuo se vani kako bih nastavio razgovor.

Megan je stajala ispod mene smrknuta izraza lica. Upitala me zašto sam tako ljut.

"Nisam ljut!", rekao sam neuvjerljivo." Samo me ljuti kad te vidim tako nemarnu kao da te uopće nije briga kako izgledaš!"

165

"I tako ne bih mogla lijepo izgledati! Zašto bi to bilo važno?"

"Moj Bože!", rekao sam." Volio bih te vidjeti pristojno uređenu! Želio bih te odvesti u London i odjenuti te od glave do pete!"

"Voljela bih kada biste mogli!", rekla je Megan.

Vlak se počeo micati. Pogledao sam dolje u Meganino smrknuto i čeznutljivo lice.

A onda me, kako sam već kazao, obuzela ludost.

Otvorio sam vrata, jednom rukom zgrabio Megan i uvukao je u vagon.

Nosač je bijesno povikao, ali sve što je mogao učiniti bilo je da ponovno uz tresak spretno zatvori vrata. Povukao sam Megan s poda kamo je završila zbog moje nagle akcije.

"Zašto ste, za ime Božje, ovo učinili?", zahtijevala je trljajući koljeno.

"Daj, šuti!", rekao sam. "Ideš sa mnom u London i kad završimo s tobom nećeš se moći prepoznati! Pokazat ću ti kako možeš izgledati ako pokušaš! Dosadilo mi je da te gledam iskidanih čarapa i svu

nikakvu!"

"Oh!", rekla je Megan uzbuđenim šapatom.

Pojavio se kontrolor karata te sam kupio Megan povratnu kartu. Sjedila je u svome kutu promatrajući me s nekom vrstom strahopoštovanja.

"Zbilja", rekla je kad je kondukter otišao." Vi ste stvarno iznenađujući, zar ne?"

"Vrlo!", kazao sam." Takvi smo svi u obitelji!"

Kako objasniti Megan pobudu koja me obuzela? Izgledala je kao tužni psić ostavljen sasvim sam. Sada joj se na licu odražavao izraz psa koji je ipak na koncu izveden u šetnju.

"Pretpostavljam kako ne poznaješ dobro London?", pitao sam Megan.

"Poznajem ga!" rekla je Megan." Uvijek sam prolazila kroz London na putu u školu. Tamo sam išla u zubara i na predstave pantomime."

166

"Ovo će biti", kazao sam mračno,"malo drugačiji London!"

Stigli smo, a preostalo nam je pola sata prije moga zakazanog pregleda u Harlev Streetu.

Uzeo sam taksu te smo se odvezli direktno do Mirotina, Joanninoga krojača. Mirotin je u ljudskom obliku nekonvencionalna i živahna 45-godišnjakinja Mary Grey. Ona je domišljata žena, vrlo ugodna u društvu. Oduvijek mi se sviđala.

Rekao sam Megan: "Ti si moja rodica."

"Zašto?"

"Nemoj se svađati!", rekao sam joj.

Mary Grey bila je odlučna Židovka koja je imala na sebi očaravajuću prašinastoplavu večernju haljinu uz tijelo. Odvojio sam je i odveo sa strane.

"Slušaj!", rekao sam. "Doveo sam svoju malenu rodicu sa sobom. Joanna je trebala doći, ali je bila spriječena. No, ona mi je rekla kako sve mogu prepustiti tebi. Vidiš li kako djevojka sada izgleda?"

"Bože moj, kako ne!", rekla je Mary Grey suosjećajno.

"Dakle, jaje želim promijeniti nabolje u svakome detalju od glave do pete! Carte blanche! Čarape, cipele, donje rublje, sve! Usput rečeno, čovjek koji frizira Joannu jest negdje u blizini, zar ne?"

"Antoine? Iza ugla. Također ću i to srediti!"

"Ti si jedna na tisuću žena!"

"Oh, ja ću uživati - bez obzira na novac - a na njega se ne može samo kihati u ova vremena - polovina mojih prokleta brutalnih klijentica nikada ne plaća svoje račune! Ali, kao što sam rekla, ja ću uživati u tome poslu!" Bacila je brz, profesionalan pogled na Megan koja je stala malo dalje. "Ona ima lijepo tijelo!"

"Mora biti da imaš rendgenske oči!", kazao sam. "Meni izgleda sasvim bezoblično!"

Mary Grey se nasmijala.

"To su ove škole", rekla je. "Izgleda kako se ponose u preobraćanju djevojaka koje se dotjeruju u potpuno za

puštene djevojke. Oni to zovu slatkim i neprofinjenim! Ponekad prođe i cijela sezona prije nego što se djevojka ponovno pribere i izgleda ljudski. Ne brini, ostavi to meni!" "U redu!", rekao sam. "Vratit ću se po nju oko 6!"

II

Marcus Kent je bio zadovoljan sa mnom. Rekao mi je kako sam premašio njegova najveća očekivanja.

"Morate biti građeni poput slona", rekao je "da biste se ovako oporavili. Oh, da, krasno što seoski zrak i neizlaženje kasno navečer ili uzbudivanje može učiniti za čovjeka ako se on toga može pridržavati!"

"Dopuštam prva dva objašnjenja," kazao sam." Ali nemojte govoriti kako na selu nema nikakvih uzbuđenja! Imali smo ih dosta tamo odakle dolazim!"

"Kakvu vrstu uzbuđenja?"

"Ubojstvo!", rekao sam.

Marcus Kent je napucao usne i zazviždao.

"Nekakva otužna ljubavna tragedija? Mladi seljak ubio svoju djevu?"

"Ništa takvo! Stručni i odlučni luđak ubojica!"

"Ništa o tome nisam pročitao. Kada su ga uspjeli uhvatiti?"

"Nisu još, a ubojica je žena!"

"Ma daj! Nisam siguran daje Lvmstock pravo mjesto za tebe, stari moj!"

Čvrsto sam rekao:

"Da, jest! Nećeš me izvući odande!"

Marcus Kent je imao prizeman um. Odmah je rekao:

"Dakle, to je to! Našao si plavušu?"

"Uopće nisam!", kazao sam misleći o Elsie Holland. "Samo me dosta zanima psihologija zločina."

"Oh, dobro! Sasvim sigurno, to ti do sada nije škodilo, ali ipak budi pažljiv kako ta tvoja luđakinja ne bi tebe izbrisala!"

168

"Nema straha!", rekao sam.

"Što misliš o tome da večeramo skupa večeras? Možeš mi sve reći o svom odvratnom ubojstvu!"

"Žao mi je! Zauzet sam."

"Sastanak s damom, eh? Da, sasvim sigurno se oporavljaš!"

"Pa, mislim da to možeš tako nazvati!", rekao sam pomalo izazvan idejom o Megan u toj ulozi.

Došao sam u Mirocina u šest sati, kada se ustanova službeno zatvarala. Dočekala me Mary Grey na vrhu stepenica ispred trgovine. Držala je prst na ustima.

"Doživjet ćete šok! Ako tako mogu reći, zbilja sam se potrudila!"

Ušao sam u veliku prostoriju. Megan je stajala promatrajući se u zrcalu. Dajem vam riječ da sam je jedva prepoznao! Na trenutak mi je oduzela dah! Visoka i vitka kao vrba s nježnim zglobovima koji su se nazirali kroz prozirne čarape od čiste svile, obučena u krasne cipele. Da, lijepe ruke i noge, male kosti - kvaliteta i posebnost u svakoj njezinoj crti. Kosa joj je bila ošišana i oblikovana prema glavi i sjajila se kao sjajni kesten! Imali su dovoljno razuma da joj lice ostave na miru. Nije bila našminkana ili, ako jest, to je bilo urađeno vrlo lagano, da se nije vidjelo. Njezinim ustima nije trebao ruž.

Štoviše, u njoj je sada bilo nešto što prije nisam vidio, novi nedužni ponos u luku njezinoga vrata. Pogledala me ozbiljno, smiješeći se stidljivo.

"Zbilja ne izgledam loše, zar ne?", pitala je Megan.

"Ne izgledaš loše?!", kazao sam. "To je blaga riječ! Izađimo na večeru i ako se svaki drugi muškarac ne okrene da bi te pogledao - bit ću iznenađen! Sve druge djevojke ćeš gurnuti postrance!"

Megan nije bila lijepa, ali je izgledala neobično i vrlo dojmljivo. Posjedovala je osobnost. Ušla je ispred mene u restoran, a kada nam je glavni konobar požurio ususret, obuzeo me onaj idiotski ponos koji čovjek osjeti kada sa sobom ima nešto neobično.

169

Najprije smo naručili koktele i s njima odugovlačili. Zatim smo jeli. Kasnije smo plesali. Megan je htjela plesati, a jaje nisam želio razočarati, ali sam zbog nekog razloga mislio kako ona ne zna dobro plesati. Znala je! Bila je lagana kao pero u mojim rukama, a njezino tijelo i noge savršeno su pratili ritam.

"Oh!", rekao sam "Ti zbilja plešeš dobro!"

Izgledala je pomalo iznenađeno. "Pa, naravno! Svaki tjedan smo imali satove plesa u školi!"

"Potrebno je više od satova plesa da bi se postalo dobar plesač!", rekao sam.

Vratili smo se za naš stol.

"Zar hrana nije zbilja predivna?", rekla je Megan. "I sve ostalo!"

Uzdahnula je oduševljeno.

"Točno kako seja osjećam!", rekao sam.

Bila je to izvrsna večer. Bio sam još mahnit. Megan me spustila na zemlju kada je sumnjičavo rekla:

"Zar se ne bismo trebali vratiti kući?"

Otvorio sam usta. Da, jasno je da sam pomahnitao! Zaboravio sam na sve! Bio sam u svijetu razdvojenom od realnosti, postojeći u njemu s bićem koje sam stvorio!

"Dragi Bože!", rekao sam.

Shvatio sam kako je i posljednji vlak otišao.

"Ostani tu!", rekao sam. "Idem telefonirati!"

Nazvao sam rent-a-car kompaniju Llewellyn i naručio njihov najveći i najbrži auto da dođe po nas što je prije moguće.

Vratio sam se do Megan. "Posljednji vlak je otišao", rekao sam, "stoga idemo kući autom."

"Stvarno? Kako lijepo!"

Kako dobra djevojka, mislio sam. Tako zadovoljna svim, bez suvišnih pitanja, prihvaćajući sve moje prijedloge bez gužve i gnjaveži.

Auto je stigao i bio je velik i brz, no svejedno smo stigli vrlo kasno u Lymstock.

170

Iznenada pogođen napadom grižnje savjesti, rekao sam: "Oni su sigurno poslali pretraživačku ekipu za tobom!"

Ali Megan je bila u istom raspoloženju. Neodređeno je rekla:

"Oh, ne vjerujem u to! Ja često idem vani i ne vratim se kući za ručak."

"Da, moje drago dijete, ali ti si bila vani cijelo poslijepodne i večer!"
Svakako, Meganina sretna zvijezda bila je u usponu. Kuća je bila mračna i tiha. Na njezin savjet, išli smo okolo do stražnjega dijela kuće i bacali kamenje na Rosein prozor. Nakon nekog vremena Rose je pogledala vani i s mnogo potisnutih uzvika i preskočenih srčanih otkucaja spustila se dolje i uvela nas unutra.

"Dakle, dobro, a ja govorim kako spavate u svome krevetu! Gospodar i gospođica Holland" - (lagani šmrcaj se čuo nakon izgovaranja imena gospođice Holland) - " imali su ranu večeru te su se izišli provozati. Rekla sam kako ću paziti na dječake. Mislila sam kako sam čula da ulazite kada sam bila gore u dječjoj sobi i pokušavala utišati Coli-na koji se igrao, ali vas nije bilo kada sam sišla dolje, pa sam pomislila kako ste otišli u krevet. To sam i rekla gazdi kada se vratio i pitao za vas!"

Prekinuo sam razgovor primjedbom kako je bolje da Megan sada ode.

"Laku noć!", rekla je Megan. "I beskrajno vam hvala! Bio je to najljepši dan u mom životu!"

Odvezao sam se kući, još uvijek osjećajući vrtoglavicu, i dao lijepu napojnicu vozaču, nudeći mu usput i prenoćište ako bi to želio. Ali, njemu se više svidjela vožnja cijelu noć.

Vrata hodnika su se otvorila za vrijeme našega razgovora i dok je on odlazio, zalupila su se s treskom te je Joanna rekla:

"To si ti, napokon?"

"Jesi li bila zabrinuta za mene?", upitao sam ulazeći i zatvarajući vrata.

171

Joanna je otišla u sobu za crtanje i ja sam je slijedio. Na tronošcu je bila posuda s kavom i Joanna je napravila sebi kavu, dok sam se ja poslužio whiskey-sodom.

"Zabrinuta za tebe? Ne, naravno da nisam! Mislila sam da si se odlučio provesti u gradu."

"Proveo sam se - na neki način!"

Nacerio sam se i zatim se počeo smijati.

Joanna je upitala zašto se smijem i ja sam joj rekao.

"Ali, Jerry, ti si lud - sasvim lud!"

"Valjda jesam!"

"Ali, dragi moj dječače, ne možeš raditi takve stvari - ne u mjestu kao što je ovo! Sutra će se o tome pričati po cijelome Lvmstocku!"

"Pretpostavljam da hoće, ali, na koncu, Megan je samo dijete!"

"Nije! Ima 20 godina! Ne možeš odvesti 20-godišnju djevojku u London i odjenuti je bez najstrašnjega skandala! Bože dragi, Jerry, vjerojatno ćeš je morati oženiti!"

Joann je bila poluozbiljna, a napola se smijala.

U tome trenutku došao sam do važnog otkrića. "Do vraga sve!", rekao sam. "Nije me briga i da se oženim! U stvari, to bih baš volio!"

Vrlo smiješan izraz pojavio se na Joanninome licu. Ustala je i suho prozborila dok je išla prema vratima:

"Da, to sam znala već neko vrijeme..."

Ostavila me stojeći s čašom u ruci, zaprepaštenog svojim novim otkrićem.

172

DVANAESTO POGLAVLJE I

Ne znam kakve su uobičajene reakcije muškarca koji predlaže brak.

U mašti je njegovo grlo suho, ovratnik mu je preuzak i u stanju je sažalijevajuće nervoze.

Nisam se nimalo tako osjećao. Kada sam već smislio tako dobru ideju, želio sam što je prije moguće to sve srediti. Nisam vidio neku posebnu potrebu za sramoćenjem.

Otišao sam do kuće Symmingtonovih oko 11 sati. Pozvonio sam i, kada je Rose sišla, pitao sam za gospođicu Megan. Bio je to poznat pogled koji mi je Rose podarila i koji me najprije učinio pomalo plahim.

Ostavila me u maloj jutarnjoj sobi i dok sam tu čekao žarko sam se nadao da ne uznemiravaju Megan.

Kada su se otvorila vrata i kad sam ušao unutra, odmah mi je laknulo. Megan nije nimalo izgledala uplašena ili uznemirena. Njezina je kosa i dalje bila boje sjajnoga kestena i zračila je ponosom i samopoštovanjem koje je jučer dobila. Bila je odjevena u svoju staru odjeću, ali je uspjela izgledati drugačije. Divno je što znanje o vlastitoj privlačnosti može učiniti za djevojku!

Odjednom sam shvatio kako je Megan odrasla.

Pretpostavljam kako sam morao biti nervozan jer u suprotnom ne bih počeo razgovor s prijateljskim: "Zdravo, mačkice!". To nije bio - u ovim okolnostima - pozdrav primjeren ljubavnicima.

173

Činilo se da je Megan to odgovaralo.

Nasmijala se i rekla:

"Zdravo!"

"Slušaj!", rekao sam. "Nisu valjda digli buku zbog onoga jučer, nadam se?"

Megan je kazala sa sigurnošću: "Oh, ne!", a onda je žmir-nula i kazala neodređeno: "Da, vjerujem da jesam digla buku! Mislim, rekli su mnogo stvari te su izgleda smatrali kako je to bilo vrlo čudno - ali znate kakvi su ljudi i kako prave gužvu ni oko čega!"

Bilo mi je lakše kad sam shvatio kako je šokirano neodobranje kliznulo s Megan kao voda s lesa patke.

"Došao sam ovdje jutros", rekao sam, "jer bih želio nešto predložiti. Vidiš, mnogo mi se sviđaš i mislim da se ja sviđam tebi..."

"Strašno!", rekla je Megan s uznemiravajućim entuzijazmom.

"Mi se vrlo dobro slažemo, pa sam mislio kako bi bila dobra ideja da se vjenčamo!"

"Oh!", rekla je Megan.

Izgledala je iznenađeno. Samo to! Ne preplašeno! Ne šokirano! Samo blago iznenađeno.

"Stvarno misliš kako me želiš oženiti?", upitala je kao netko tko želi stvari potpuno raščistiti.

"Više nego išta na svijetu!", rekao sam - i tako sam i mislio.

"Misliš kako si zaljubljen u mene?"

"Zaljubljen sam u tebe!"

Njezine oči bile su mirne i ozbiljne. Rekla je: "Mislim da si ti najdraža osoba na svijetu -ali ja u tebe nisam zaljubljena!"

"Učinit ću da me zavoliš!"

"To neće ići! Ne želim da to učiniš!"

Zastala je, a onda ozbiljno rekla: "Nisam vrsta žene za tebe! Bolje mrzim nego što volim!"

Rekla je to sa čudnom žestinom.

174

Rekao sam: "Mržnja ne traje! Ljubav traje!" "Je li to istina?" "Ja u to

vjerujem!" Ponovno tišina. Onda sam kazao: "Dakle, odgovor je NE, je li tako?" "Da, odgovor je ne!" "Ne ohrabruješ me da se nadam?" "Kakve bi to imalo svrhe?"

"Nikakve!" složio sam se." Potpuno suvišno, jer ću seja nadati, rekla mi ti to ili ne!"

II

Dakle, to je bilo to! Udaljio sam se od kuće pomalo omamljen, ali iritirajuće svjestan Roseina strasno zainteresiranoga zaprepaštenja kojim me slijedila.

Rose je imala mnogo toga reći prije nego što sam mogao uzmaknuti. Kako se nikada nije isto osjećala od tog užasnog dana! O tome da nikada ne bi ostala u kući osim zbog djece i pošto joj je žao jadnoga gospodina Symmingtona. Kako ona ovdje neće ostati ako ne pribave još jednu kućnu pomoćnicu brzo - a to nije bilo vrlo vjerojatno kada se zbilo ubojstvo u kući! Kako je sve bilo vrlo dobro za tu gospođicu Holland da kaže kako će ona obavljati poslove domaćinstva u međuvremenu. Bila je vrlo slatka i ljubazna. Oh, da, ali ona je sebe zamišljala budućom gospodaricom kuće jednoga lijepog dana! Jadni gospodin Svmmington nikada ništa nije vidio -ali svi znamo kakvi su udovci, jadne i bespomoćne osobe načinjene da budu žrtve ženama koje tako zacrtaju. To i ne bi bilo vrijedno pokušaja da gospođica Holland nije uskočila u cipele mrtve gazdarice!

Mehanički sam sve odobravao, žudeći za odlaskom i u nemogućnosti da to napravim pošto je Rose čvrsto držala moj šešir dok je uživala u bujici pakosti.

175

Razmišljao sam je li bilo imalo istine u svemu što je ona govorila. Je li Elsie zacrtala mogućnost postanka druge gospode Svmmington? Ili je ona samo bila pristojna i ljubazna djevojka koja je činila najbolje što je mogla u brizi za lišeno domaćinstvo?

Rezultat bi najvjerojatnije bio isti u bilo kojem slučaju.

Zašto i ne bi? Svmmingtonovi dječaci su trebali majku -Elsie je bila časna duša - pored toga, bila je neobično lijepa - nešto što svaki muškarac cijeni - čak i takva riba kao što je Svmmington!

Razmišljao sam o tome, znam, zato jer sam pokušavao ne misliti o Megan.

Možete reći kako sam otišao pitati Megan da se uda za mene

apsurdno siguran u sebe te kako sam dobio točno ono što sam zaslužio - ali u biti nije bilo tako! Osjećao sam se tako siguran, tako uvjeren kako Megan pripada meni -da je ona samo moja te kako je jedino moj prirodni pravi način čuvati je i činiti sretnom i štiti je od zla, što sam od nje također očekivao kako ona i ja pripadamo jedno drugome.

Alija nisam odustajao! Oh, ne! Megan je bila moja žena i ja sam je odlučio imati.

Nakon trenutka razmišljanja, otišao sam u Svmmingto-nov ured. Megan možda ne obraća pažnju na zamjerke o svome vladanju, ali ja bih volio izravnati račune.

Gospodin Svmmington je bio slobodan, rečeno mi je, pa su me uveli u njegovu sobu. Njegovo stiskanje usnicama i dodatno kruto ponašanje navelo me na zaključak kako trenutno nisam baš veoma popularan.

"Dobro jutro!", rekao sam. "Strah me kako ovo nije profesionalan već privatni posjet. Pojednostavnit ću! Usudit ću se reći kako ste vi već shvatili da sam zaljubljen u Megan. Zaprosio sam je, no ona me odbila. Alija se s time ne mogu pomiriti kao s konačnim!"

Vidio sam kako se Svmmingtonov izraz lica mijenja i pročitao sam ga sa smiješnom lakoćom. Megan je bila ele176

ment nesklada u njegovoj kući. Osjećao sam kako je on bio pravedan i ljubazan čovjek koji nikada ne bi ni sanjao o tome da ne osigura dom za kći svoje umrle žene. Ali njezina udaja za mene sigurno bi bila olakšanje. Ledena santa se otapala. Podario mi je blijed i oprezan osmijeh

"Iskreno, Burtone, ja nemam pojma o cijeloj stvari! Znam da ste je mnogo primjećivali, ali mi smo je uvijek smatrali djetinjastom!"

"Ona nije dijete!", kratko sam rekao.

"Ne, ne, ne po godinama!"

"Ona može biti svojih godina uvijek kada joj se to dopusti!", rekao sam još uvijek pomalo ljut. "Ona još nema 21 godinu, znam, ali će imati za mjesec ili dva! Dat ću vam sve podatke o sebi, koje god želite! Ja sam dobrostojeći i vodio sam sasvim pristojan život. Pazit ću je i činiti sve da je usrećim!"

"Naravno, naravno! Ipak, Megan mora sama odlučiti."

"Ona će se još predomisлити, s vremenom!", rekao sam." Pomislio

sam ipak kako želim s vama odmah biti otvoren!"

Kazao je kako to cijeni i mi smo se prijateljski rastali.

III

Vani sam naletio na gospođicu Emily Barton. Nosila je košaricu za kupnju u rukama.

"Dobro jutro, gospodine Burton! Čujem kako ste jučer išli u London!"

Da, dobro je čula! Njezine su oči, pomislio sam, bile dobre, ali i pune znatiželje.

"Otišao sam posjetiti svoga liječnika!", rekao sam.

Gospođica Emily se nasmiješila.

Taj osmijeh malo je govorio o Marcusu Kentu. Promrm-ljalaje.

"Čujem daje Megan zamalo propustila vlak. Skočila je u njega kad je već kretao sa stanice!"

"Ja sam joj pomogao!", kazao sam. "Uvukao sam je unutra!"

177

"Baš sreća da ste bili ondje! Inače se mogla zbiti nesreća!"

Zbilja je zadivljujuće kako jedna nježna stara znatiželjna usidjelica može čovjeka natjerati da se osjeća kao glupan!

Od daljnje patnje spasio me napad gospođe Dane Calthrop. Vukla je svoju poslušnu stariju usidjelicu, ali je izravno govorila.

"Dobro jutro!", kazala je. "Čujem kako ste natjerali Megan da kupi sebi neku pristojnu odjeću? Vrlo razumno od vas!

Potreban je muškarac da bi smislio nešto tako zbilja praktično! Već sam se dugo brinula za tu djevojku! Djevojke koje imaju mozga imaju dobre šanse da se pretvore u idiote, zar ne?"

Poslije toga neobičnog komentara, otišla je u ribarnicu.

Za sobom je ostavila gospođicu Marple koja je stajala pored mene, malo trepnula i rekla:

"Gospoda Dane Calthrop zbilja je neobična žena, znate! Gotovo uvijek je u pravu!"

"To je čini vrlo uznemiravajućom!", rekao sam.

"Iskrenost ima taj efekt!", rekla je gospođica Marple.

Gospođa Dane Calthrop je izjurila iz ribarnice i ponovno nam se pridružila. Nosila je velikoga crvenog jastoga.

"Jeste li ikada vidjeli nešto tako različito od gospodina Pyea?", pitala je. "Vrlo zgodan i muževan, zar ne?"

IV

Bio sam pomalo nervozan zbog susreta s Joannom, ali kad sam došao kući, otkrio sam kako se nisam trebao brinuti.

Izašla je i nije se vratila na ručak. To je dosta razljutilo Partridge, koja je kiselo kazala, dok je servirala dva odreska za predjelo: "Gospođica Burton je izričito rekla da će doći na ručak!"

178

Pojeo sam oba odreska u pokušaju da nadoknadim Jo-annin propust. Svejedno sam se pitao gdje je moja sestra.

U zadnje vrijeme postala je vrlo tajnovita u svezi s onim što je radila. Bilo je tri i trideset kada je Joanna upala u crtaću sobu. Čuo sam kako se vani zaustavilo auto i napola sam očekivao da ugledam Griffitha, ali auto se odvezlo i Joanna je ušla sama.

Bila je crvena u licu i izgledala je uznemireno. Pretpostavio sam kako se nešto zbilo.

"Što nije u redu?", upitao sam.

Joanna je otvorila usta, ponovno ih zatvorila, uzdahnula i zavalila se u stolicu te se zagledala ispred sebe.

Rekla je:

"Imala sam najgori dan!"

"Što se dogodilo?"

"Učinila sam najnevjerovatniju stvar. Bilo je užasno..."

"Ali što...?"

"Upravo sam izišla u šetnju, običnu šetnju - otišla sam preko brežuljka prema ledini. Hodala sam miljama - osjećala sam se tako! Potom sam se spustila u kotlinu. Tamo je jedna farma - usamljeno mjesto i od Boga zaboravljeno! Bila sam žedna, pa sam se pitala imaju li oni možda mlijeka ili nečega. Tako sam došla u dvorište pored kuće, vrata su se otvorila i Owen je izišao."

"Da?"

"On je pomislio kako je to možda medicinska sestra iz okruga! Unutra je bila žena koja je rađala. Owen je očekivao medicinsku sestru i poslao joj poruku da dovede još jednoga liječnika. Porođaj se nije odvijao najboljim tijekom!"

"Da?"

"Stoga mi je rekao: Dođi, ti ćeš biti bolja od ikoga! Rekla sam kako ne mogu, a on je uzvratio što pod tim podrazumijevam? Rekla sam kako u životu nikada nešto slično nisam napravila, kako ne znam

ništa o tome..."

179

"On je rekao: zar je to važno? Potom je bio grozan! Okrenuo se prema meni. Kazao je: "Ti si žena, zar ne? Vjerujem da možeš obaviti svoju dužnost i pomoći drugoj ženi?" Nastavio mi je govoriti - kazao je kako sam govorila kao da me zanima liječnički posao i kako sam rekla da bih voljela biti medicinska sestra. "Sve je to lijepa priča, vjerujem! Nisi mislila ništa stvarno dok si to pričala, ali ovo jest stvarno i ti ćeš se ponašati kao normalno ljudsko biće, a ne kao neki beskorisni ukrasni skorojević!"

"Učinila sam najnevjerovatnije stvari, Jerry! Držala sam instrumente, iskuhavalala ih i dodavala predmete. Tako sam premorena da jedva stojim na nogama. Bilo je grozno! Ali je on spasio nju - i bebu! Bila je rođena živa! U jednom trenutku je pomislio kako je neće uspjeti spasiti! Oh, Bože!"

Joanna je prekrila lice rukama.

Razmišljao sam o Joanni s dozom zadovoljstva i duševno sam odao počast Owenu Griffithu. On je izazvao Joan-nino sudaranje sa zbiljom!

Rekao sam: "U predvorju je pismo za tebe. Mislim daje od Paula."

"Eh?", zastala je na trenutak i potom rekla: "Nisam imala pojma, Jerry, što liječnici moraju roditi/ Kakve živce moraju posjedovati!"

Otišao sam u predvorje i donio Joanni njezino pismo. Otvorila ga je, bacila letimičan pogled na njegov sadržaj i ispustila ga.

"On je - stvarno - bio divan! Način na koji se borio -način na koji se nije predavao! Bio je bezobrazan i užasan prema meni - ali on je bio zadržavajući!"

Gledao sam na Paulovo odbačeno pismo sa zadovoljstvom. Jednostavno, Joanna je bila izliječena od Paula!

180

TRINAESTO POGLAVLJE I

Stvari se nikada ne dogode kada ih očekujemo.

Bio sam zaokupljen Joanninim i svojim osobnim problemima tako da sam se iznenadio slijedeće jutro kada sam začuo Nashov glas preko telefona: "Imamo je, gospodine Burton!"

Tako sam se iznenadio da sam zamalo ispustio slušalicu.

"Mislite kako..."

Prekinuo me.

"Da li vas tko može čuti tu gdje sada stojite?"

"Ne, mislim da ne može - odnosno, možda..."

Učinilo mi se kako su se vrata koja vode u kuhinju malo otvorila.

"Možda biste više voljeli doći do policijske stanice?"

"Hoću! Stižem odmah!"

Došao sam do policijske stanice vrlo brzo. Nash i narednik Parkins nalazili su se u jednoj unutrašnjoj sobi. Nash je bio sav ozaren.

"Ovo je bila duga potraga!", kazao je. "Ali - napokon smo uspjeli!"

Dobacio mi je pismo preko stola. Ovaj put je cijelo pismo bilo istipkano. Bilo je - za pismo te vrste - vrlo blago.

"Nema svrhe da razmišljaš kako možeš zauzeti mjesto mrtve žene. Cijeli grad ti se smije. Odlazi odmah. Uskoro će biti prekasno. Ovo je upozorenje. Sjeti se što se dogodilo onoj drugoj djevojci. Odlazi i ne vraćaj se više."

181

Završilo je s osrednje bestidnim riječima.

"Ovo je gospođica Holland dobila jutros!", rekao je Nash.

"Pomislio sam kako je čudno što prije nije dobila niti jedno!", kazao je narednik Parkins.

"Tko je to napisao?", upitao sam.

Radost je pomalo nestala s Nashovoga lica.

Izgledao je umorno i zabrinuto. Rekao je staloženo:

"Žao mi je zbog toga jer će duboko pogoditi poštenoga čovjeka, ali to je tako! Možda je on već sumnjao!"

"Tko gaje napisao?", neprestano sam ponavljao.

"Gospođica Aimee Griffith!"

II

Nash i Griffith su otišli do Griffithove kuće to popodne, noseći nalog za uhićenje.

Na Nashov poziv, otišao sam s njima.

"Doktor", rekao je, "vas vrlo voli! Nema puno prijatelja u ovome mjestu. Ako vam nije previše bolno, gospodine Bur-ton, mislim kako biste mu mogli pomoći da podnese šok."

Rekao sam kako ću doći. Nisam se veselio tome poslu, ali sam pomislio kako bih mogao pomoći.

Pozvonili smo i za gospođicu Griffith te su nas uveli u crtaću sobu.

Elsie Holland, Megan i Symmington pili su čaj.

Nash se ponašao vrlo oprezno.

Zamolio je Aimee bi li mogao s njom razgovarati nasamo.

Ustala je i krenula prema nama. Pomislio sam kako sam ugledao daleki progonjeni izgled u njezinim očima. Ako je bilo tako, opet je nestao. Bila je savršeno normalna i zdrava.

"Želite razgovarati sa mnom? Nisam valjda opet u nevolji zbog svjetala na autu, nadam se?"

Povela nas je iz crtaonice preko hodnika u mali ured.

182

Dok sam zatvarao vrata crtaonice, primljenu je Symmington naglo trznuo glavom. Pretpostavljam kako ga je njegov pravnički posao doveo u dodir sa slučajevima policije te je nešto prepoznao u Nashovome načinu ponašanja. Napola je ustao.

Nash je govorio svoj dio. Bio je vrlo tih i precizan. Upozorio ju je o čemu je riječ i onda joj kazao kako je mora zamoliti da s njim ode u policijsku stanicu. Imao je nalog za njezino uhićenje i naglas je pročitao optužbe.

Zaboravio sam točan pravni naziv. Bila je riječ o pismima, a još ne o ubojstvu.

Aimee Griffith je zabacila glavu i glasno se nasmijala. Naglo je rekla: "Kakva smiješna glupost! Kao da bih ja pisala takve nepristojne stvari! Vi ste ludi! Nikada nisam napisala nešto slično!"

Nash je pokazao pismo koje je primila Elsie Holland. Kazao je:

"Zar poričete da ste ovo napisali, gospođice Griffith?"

Ako je oklijevala, onda je to bilo samo trenutak.

"Naravno da poričem! Nikada prije nisam ga vidjela!"

Nash je mirno kazao: "Moram vam reći, gospođice Griffith, da su vas promatrali dok ste tipkali ovo pismo na stroju koji se nalazi u Ženskom institutu između jedanaest i jedanaest i trideset uvečer pretprošlu večer. Jučer ste ušli u poštanski ured s hrpom pisama u rukama..."

"Nikada nisam poslala ovo pismo!"

"Ne, niste ga ui poslali! Dok ste čekali marke, neprimjetno ste ga ispustili na pod, tako da bi netko, ne sumnjajući, prošao, pokupio ga i poslao poštom!"

"Nikada..."

Naglo su se otvorila vrata i Svmmington je ušao. Rekao je oštro: "Što se odgađa? Aimee, ako nešto nije u redu, ti moraš biti pravno zastupljena! Ako želiš ja..."

Tada se slomila. Prekrila je lice rukama i zateturala u stolicu. Kazala je:

"Odlazi, Dick, odlazi! Ne ti! Ne ti!"

183

"Tebi treba odvjetnik, draga moja djevojko!"

"Ne ti! Ja -ja - to ne mogu podnijeti! Ne želim da saznaš - sve ovo!"

Možda je onda shvatio. Rekao je tiho:

"Nazvat ću Mildmav iz Exhamptona. Je li to u redu?" Protresla je glavom. Sada je već jecala.

Svmmington je napustio sobu. Navratima smo se sudarili s Owenom Griffithom.

"Što je ovo?", pitao je Owen žestoko. "Moja sestra..."

"Žao mi je, doktore Griffith! Vrlo mi je žao! Ali - nismo imali izbora!"

"Vi mislite daje ona - bila odgovorna za ona pisma?"

"Bojim se kako u to nema sumnje, gospodine!", rekao je Nash i okrenuo se prema Aimee. "Sada morate poći s nama, molim vas, gospođice Griffith. Znaete da ćemo vam omogućiti da razgovarate sa svojim odvjetnikom."

Oivenje vikao: "Aimee?/"

Prošla je pored njega a da nije ni pogledala.

Rekla je: "Nemoj sa mnom razgovarati! Nemoj ništa reći! I, za ime Božje, ne gledaj u mene!"

Izašli su. Owen je stajao kao čovjek u transu.

Pričekao sam trenutak, a onda mu prišao.

"Reci mi ako mogu nešto za tebe učiniti!"

Rekao je kao čovjek koji sanja:

"Aimee? Ne mogu vjerovati!"

"Možda je riječ o pogreški!", neuvjerljivo sam predložio.

On je polako kazao: "Ona se ne bi tako ponijela da je nedužna. Ali ja u to nikad ne bih povjerovao! Ja ne mogu vjerovati!"

Potonuo je u stolicu. Bio sam koristan, pa sam mu pripremio žestoko piće i dao mu ga. Progutao ga je i činilo se da mu je prijalo.

Rekao je: "U početku nisam to mogao prihvatiti! Sada sam dobro. Hvala, Burtone, nema ničega što bi mi još moglo pomoći. Nitko mi ne

može pomoći!"

Vrata su se otvorila i ušla je Joanna. Bila je vrlo blijeda.

184

Prišla je Owenu i pogledala me. "Odlazi, Jerry! Ovo je moja stvar!"

Dok sam izlazio kroz vrata, ona je klekla pored njegove stolice.

III

Ne mogu vam sa sigurnošću opisati događaje koji su slijedili u iduća dvadeset i četiri sata. Različiti događaji se ističu, a nepovezani su s drugim zbivanjima.

Sjećam se kako je Joanna došla kući, sva blijeda i povučena, i kako sam je pokušavao razveseliti govoreći: "Kako je biti milosrdni anđeo?" Ona se jadno i iskrivljeno nasmiješila i rekla: "On govori kako me više ne želi, Jerry! On je vrlo, vrlo ponosan i ukočen!"

A ja sam kazao: "Mene ne želi moja djevojka, također..." Sjedili smo tako neko vrijeme, a Joanna je na koncu kazala:

"Obitelj Burton u ovome trenutku nije vrlo popularna!" Kazao sam: "Nema veze, slatka moja, još uvijek imamo jedno drugo!", a Joanna je kazala: "Na neki način, Jerry, to mi sada baš i nije neka utjeha..."

IV

Slijedeći dan došao je Griffith i svom snagom pjevao rapsodije o Joanni. Ona je divna, prekrasna! Kako mu je došla, kako je spremna za njega se udati - odmah, ako on to želi. Ali, on joj to neće dopustiti. Ne, ona je bila predobra, preфина da bi se povezala s prljavštinom koja će početi kada se novinari dočepaju priče.

Joanna nije bila draga i znala je pored koga treba stajati u nevolji, ali menije pomalo dosadilo slušati svu tu ponosnu prodiku.

185

Pomalo razdražljivo kazao sam Owenu da ne bude toliko plemenit.

Otišao sam do High Streeta i našao sve kako mlate jezicima punom parom. Emily Barton je govorila kako nikada nije stvarno vjerovala Aimee Griffith. Žena trgovca mješovitom robom s uživanjem je govorila kako je uvijek mislila da gospođica Griffith ima čudan pogled...

Od Nasha sam čuo kako su oni završili optužnicu protiv Aimee. Pretraga kuće bacila je svjetlo na otkinute stranice knjige Emily Burton - u ormaru ispod stepenica, od svih mjesta, zamotane u staroj roli zidnoga papira.

"Također, vrlo veselo mjesto!", rekao je Nash s poštovanjem.

"Nikada se ne zna kada će radoznala pomoćnica zaviriti u radni stol ili u zaključanu ladicu - ali ti ormari puni smeća i prošlogodišnjih teniskih lopti i staroga zidnog papira nikada se ne otvaraju, osim ako ne treba gurnuti još nešto u njih."

"Čini se kako je dama imala sklonost za. to posebno skrovito mjesto!", rekao sam.

"Da! Zločinački um rijetko je raznovrstan. Usput govoreći, spominjući mrtvu djevojku, imamo jednu činjenicu na koju se pozivamo. Iz doktorove ambulante nedostaje veliki i teški oštri metalni predmet. Kladio bih se u što god želiš daje ona probodena time!"

"Svakako, nezgodna stvar da se nosi uokolo!", prigovorio sam.

"Ne za gospođicu Griffith! Ona je išla prema izviđačima toga popodneva, ali je trebala ostaviti cvijeće i povrće na štandu Crvenoga križa na putu k izviđačima, pa je sa sobom nosila golemu košaru."

"Niste pronašli ražnjić?"

"Ne i neću! Jadna vražica je možda mahnita, ali nije toliko mahnita da zadrži ražnjić umrljan krvlju kako bi nama olakšala posao kada je sve što je morala napraviti bilo oprati ražnjić i vratiti ga u kuhinjsku ladicu."

186

"Pretpostavljam", predao sam se, "kako ne možete imati sve!"

Vikanja je bila jedno od posljednjih mjesta koja je saznala vijesti. Stara gospođica Marple bila je vrlo uznemirena tom činjenicom. O toj temi je razgovarala sa mnom veoma gorljivo.

"To nije istina, gospodine Burton! Sigurna sam da to nije istina!"

"Strah me daje dovoljno istinito! Znate, ležali su u iščekivanju! Oni su je u stvari vidjeli kako tipka to pismo!"

"Da, da! Možda i jesu! Da, to mogu shvatiti!"

"Tiskane stranice iz kojih su rezana pisma pronađene su gdje ih je ona skrivala u kući!"

Gospođica Marple zurila je u mene. Potom je kazala vrlo tihim glasom: "Pa to je grozno - zbilja zločesto!"

Gospoda Dane Calthrop užurbano je došla i pridružila nam se uz riječi: "Što je s tobom, Jane?"

Gospođica Marple je mrmljala bespomoćno:

"Oh, Bože, oh, Bože, što čovjek može uraditi?"

"Što te brine, Jane?"

Gospođica Marple je rekla: "Mora biti nešto! Ali ja sam tako stara i takva neznalica i - strah me reći - tako naivna!"

Osjećao sam se tako posramljen i bilo mi je drago kada je gospoda Dane Calthrop odvela svoju prijateljicu.

Trebao sam svakako ponovno vidjeti gospođicu Marple toga popodneva. Mnogo kasnije, kada sam se vraćao kući, stajala je pored maloga mosta na kraju sela, u blizini kolibe gospođice Cleat i razgovarala s Megan.

Želio sam vidjeti Megan. Cijeloga dana sam je želio vidjeti. Ubrzao sam korak. Ali kada sam došao do njih, Megan se naglo okrenula i otišla u drugome smjeru.

To me razljutilo i ja bih je bio pratio, ali gospođica Marple mi je stala na put.

Rekla je: "Htjela bih s vama razgovarati! Ne, nemojte slijediti Megan! To ne bi bilo mudro!"

Htio sam joj oštro odgovoriti, ali me razoružala govoreći:

187

"Ta djevojka je veoma hrabra - vrlo visok stupanj hrabrosti!"

Još uvijek sam htio slijediti Megan, ali je gospođica Marple rekla:

"Nemojte pokušavati sada ići je vidjeti! Znam o čemu govorim! Ona mora sačuvati hrabrost!"

Bilo je nešto u tvrdnji stare dame što me sledilo. Kao da je znala nešto što ja nisam znao.

Bilo me strah, a nisam znao zašto me bilo strah.

Nisam išao kući. Vratio sam se u High Street i hodao besciljno gore - dolje. Ne znam što sam čekao niti o čemu sam razmišljao...

Dohvatio me onaj grozni stari dosadnjaković pukovnik Appleton. Kao i obično, raspitivao se o mojoj lijepoj sestri te zatim nastavio:

"Što sve ono govore o Griffithovoj sestri, kako je potpuno luda? Kažu da je ona iza svega ovoga s anonimnim pismima, što je svima predstavljalo prokletu neugodu? U početku nisam mogao povjerovati, ali kažu da je to zaista istina!"

Rekao sam daje zbilja istina.

"Dakle, tako - moram kazati kako naša policija u cjelini vrlo dobro radi. Samo im dajte vremena, to je sve, samo im dajte dovoljno

vremena! Čudno je sve to s anonimnim pismima - stare osušene usidjelice uvijek stoje iza toga - iako Griffthova nije loše izgledala, čak ako je i bila malo zubata. Ali u ovim krajevima nema zgodnih djevojaka -osim one guvernante kod Svmmingtonovih. Nju vrijedi pogledati! Ugodna djevojka! Vrlo je zahvalna kada učinite za nju i najmanju stvar! Nedavno sam naletio na nju dok je priređivala piknik s dječacima. Oni su divljali po ledini dok je ona plela - bila je vrlo ljuta jer joj je ponestalo vune. Rekao sam: "Želite li da vas odbacim do Lvmstocka? Moram predignuti svoj ribarski štap. Za to mi neće trebati više od deset minuta, a onda ću vas odmah vratiti!" Bila je neodlučna jer nije htjela ostaviti dječake. " Oni će biti u redu!", rekao sam."

188

Tko bi im naudio?" Nisam htio vući dječake sa sobom, u to budite sigurni!

Tako sam je odvezao, ostavio je ispred trgovine vunom, a kasnije je ponovno pokupio i to je bilo to! Tako mi je lijepo zahvalila! Zahvalna i tako to! Draga djevojka!"

Uspio sam ga se nekako osloboditi.

Poslije toga ponovno sam ugledao gospođicu Marple, treći put. Izlazila je iz policijske stanice.

V

Odakle dolaze naši strahovi? Gdje se oni oblikuju? Gdje se skrivaju prije nego izađu na otvoreno?

Samo jedna kratka rečenica. Čuo sam je i zapamtio i nikada je nisam sasvim zaboravio:

"Vodi me odavde - ovdje je tako grozno - osjećam se tako zločesto..."

Zašto je Megan to rekla? Zbog čega se ona imala osjećati zločesto?

Zašto se to dijete osjećalo zločesto? Zašto? Zašto?

Da li zbog toga što se na neki način osjećala odgovornom?

Megan? Nemoguće! Megan nije mogla ništa imati s tim pismima - tim odvratnim nepristojnim pismima.

Owen Griffithje znao za takav slučaj na sjeveru -jedna školarka...

Što je ono inspektor Graves kazao?

Nešto o adolescentskom umu....

Nevine srednjovječne dame koje izgovaraju riječi na stolovima za

operaciju, riječi koje jedva znaju. Mali dječaci kredom ispisuju stvari po zidovima.

Ne, ne, ne Megan!

Naslijede? Zla krv? Nesvjesno naslijede nečega nenormalnog? Njezina nesreća, ne njezina greška, prokletstvo koje je bacila prošla generacija?

"Nisam žena za vas! Bolje mrzim nego što volim!"

189

Oh, Megan, moje malo dijete! Ne to! Bilo što, samo ne to! A ona stara lija je na tvome tragu, ona sumnja! Ona govori kako imaš hrabrosti! Hrabrosti - za što?

Ovo je bila samo bujica misli. Prošla je. Ali želio sam vidjeti Megan - morao sam je vidjeti.

Izašao sam iz kuće te večeri u osam i trideset i krenuo nizbrdo prema gradu, pa do Symmingtonovih.

Tada mi je sinula potpuno nova ideja. Ideja o ženi na koju nitko ni trenutak nije posumnjao.

{Ili je Nash možda i nju uzeo u obzir?}

Vrlo nevjerojatno, vrlo nezamislivo i do danas bih bio rekao - vrlo nemoguće. Ne, nije nemoguće!

Udvostručio sam brzinu koraka jer je sada bio još veći imperativ da odmah vidim Megan.

Prošao sam kroz Symmingtonova vrata i otišao u kuću. Bila je tamna i oblačna večer. Mala kišica je počela padati. Vidljivost je bila loša.

Iz jednog od prozora vidio sam zraku svjetlosti. Mala jutarnja soba?

Bio sam u nedoumici na trenutak, a potom, umjesto da sam otišao gore do prednjih vrata, sišao sam i šuljao se vrlo tiho uz prozor, zaobilazeći veliki grm i držeći se tiho.

Svjetlo je dolazilo iz pukotine na zastorima koji nisu bili sasvim namješteni. Bilo je lako gledati kroz njih i vidjeti.

Bila je to neobično mirna i domaća slika.

Symmington u velikoj fotelji i Elsie Holland koja sagnute glave užurbano krpa dječakovu rasparanu košulju.

Kako je prozor na vrhu bio otvoren, mogao sam i sve čuti, a ne samo vidjeti.

Elsie Holland je govorila.

"Zbilja mislim, gospodine Symmington, kako su dječaci dovoljno

odrasli da mogu ići u internat. Mrzit ću jednoga dana što ih moram ostaviti, ali to će se jednom dogoditi! Tako ih volim obojicu!"

Svmmington je rekao: "Mislim kako ste možda u pravu za Briana, gospođice Holland! Odlučio sam da bi on trebao

190

početi slijedeći kvartal u Winheysu - mojoj staroj predškoli. Ali, Colin je još malo premlad! Ja bih volio da čeka još jednu godinu."

"Dakle, naravno, znam što mislite. Možda je Colin i malo nezreo za svoje godine."

Tih domaćinski razgovor - tiha domaćinska scena - i plavokosa glava nagnuta nad vezom.

Potom su se vrata otvorila i Megan je ušla unutra.

Stala je vrlo uspravno na ulaznim vratima te sam bio svjestan nečega napetog i zategnutog na njoj. Lice joj je bilo upalo i čvrsto, a njezine oči sjajne i odlučne. Nije bilo sumnje - u njoj nije bilo ničega dječjeg večeras.

Rekla je obraćajući se Svmmingtonu, ali ne titulirajući mu (i ja sam se iznenada sjetio kako ga ne naziva imenom. Da li mu se obratila kao ocu ili Dicku ili kako?).

"Voljela bih razgovarati s vama, molim vas. Nasamo!"

Svmmington je izgledao iznenađen i mislim ne tako zadovoljan. Namrštio se, no Megan je provela svoju volju s odlučnošću neobičnom za nju.

Okrenula se k Elsie Holland i rekla:

"Zamjerate li, Elsie?"

"Oh, naravno da ne!", poskočila je Elsie Holland. Izgledala je iznenađeno i pomalo uzrujano.

Otišla je do vrata i Megan je ušla unutra tako daje Elsie obišla.

Samo na trenutak Elsie je ostala nepomična na vratima, gledajući preko ramena.

Usne su joj bile stisnute, stajala je potpuno mirno, s ispruženom jednom rukom, a drugom je stisnula uz sebe svoj vez.

Zaustavio sam dah, oduševljen njezinom ljepotom.

Kada danas razmišljam o njoj, uvijek je zamišljam kao što je bila tada - u zaustavljenom pokretu s tom neusporedivom besmrtnom ljepotom koja je pripadala staroj Grčkoj.

Izašla je zatvarajući vrata za sobom.

"Dakle, Megan, o čemu se radi? Što želiš?"

191

Megan je prišla stolu. Stajala je tamo gledajući Svmmingtona s visine. Ponovno sam bio iznenađen njezinom čvrstom odlučnošću i nečim novim - krutošću koju prije nisam poznavao.

Tada je otvorila usta i kazala nešto što me potpuno iznenadilo.

"Želim nešto novca!", rekla je.

Zahtjev nije poboljšao Svmmingtonovo raspoloženje.

Oštro je odgovorio:

"Zar nisi mogla čekati do sutra ujutro? Što nije u redu, zar smatraš da je tvoj džeparac nedostatan?"

Čak i tada sam pomislio kako je pošten čovjek, uviđavan, ali bez razumijevanja za emocionalna pitanja.

Megan je kazala: "Želim poveću sumu novca!"

Svmmington se uspravio u stolici. Rekao je hladno:

"Postat ćeš punoljetna za nekoliko mjeseci. Tada će novac koji ti je ostavila tvoja baka biti predan tebi na upravljanje o d strane javnoga staratelja!"

Megan je kazala:

"Ne razumiješ! Želim novac od tebe"

Nastavila je govoreći ubrzano: "Nikad mi nitko nije mnogo govorio o mome ocu. Oni nisu željeli da saznam što je bilo s njim. Ali znam kako je završio u zatvoru te znam zašto. Bilo je to zbog ucjene!"

Zastala je.

"Pa, ja sam njegova kći! Možda sam kao on! U svakom slučaju, želim da mi daš novac zato - ako ti nećeš" - stala je, a onda nastavila vrlo polako i ujednačeno, "ako ti nećeš - reći ću što sam vidjela da ti činiš s oznakom onoga dana u sobi moje majke!"

Usljedila je stanka. Tada je Svmmington rekao glasom bez emocija:

"Ne znam što misliš!"

Megan je kazala: "Mislim da znaš!"

Onda se nasmijala. To nije bio lijep osmijeh.

192

Svmmington je ustao. Otišao je do pisaćega stola. Uzeo je čekovnu knjižicu iz svoga džepa i ispisao ček. Pažljivo ga je osušio i onda se vratio. Dao gaje Megan.

"Ti si sad odrasla osoba!", kazao je. "Razumijem kako možda

osjećaš želju da kupiš nešto posebno što se tiče odjeće i svega toga. Ne znam o čemu govoriš! Nisam obraćao pažnju! Ali, evo čeka!"

Megan je pogledala ček, a onda rekla:

"Hvala! To će biti dostatno!"

Okrenula se i izašla iz sobe. Svmmington je zurio za njom i u zatvorena vrata, a onda se okrenuo. Kad sam ugledao njegovo lice, brzo i nekontrolirano sam se nagnuo naprijed.

To je bilo zaustavljeno na vrlo neobičan način. Veliki grm koji sam primijetio pored zida prestao je biti grm. Upravnik Nash me obuhvatio rukama i šapnuo u uho:

"Tiho, Burtone! Za ime Božje!"

Tada se neopisivo oprezno počeo povlačiti, a njegove ruke su me prisiljavale da mu se pridružim.

S druge strane kuće uspravio se i obrisao čelo.

"Naravno!", kazao je. "Vi ste morali upasti!"

"Djevojka je u opasnosti!", rekao sam žurno. "Vidjeli ste njegovo lice? Moramo je izvući odatle!"

Nash me čvrsto uhvatio za ruku.

"Pazite sada, gospodine Burton, morate me poslušati!"

VI

Dakle, ja sam slušao.

Nije mi se svidjelo - ali sam se predao.

Ali sam inzistirao da budem točno na mjestu zbivanja i zakleo sam se da ću slušati naredbe bezuvjetno.

Tako sam ušao s Nashom i Parkinsom u kuću kroz stražnja vrata, koja su već bila otključana.

Čekao sam zajedno s Nashom na terasi gornjega kata, iza baršunastih zavjesa, maskirajući prozor niše dok satovi u kući nisu odzvonili dvaput i Svmmingtonova se vrata otvorila, a on izišao preko terase u Meganinu sobu.

193

Nisam se komešao niti napravio pokret jer sam znao da je narednik Parkins bio unutra, maskiran pored ulaznih vrata, a znao sam da je Parkins dobar čovjek koji poznaje svoj posao, a također sam znao da sebi ne mogu vjerovati kako ću ostati tih i neću se izdati.

Čekajući na tome mjestu, uz burno lupanje srca, vidio sam kako Svmmington izlazi s Megan u rukama i nosi je na donji kat dok smo

ja i Nash bili na diskretnoj udaljenosti iza njega.

Nosio ju je kroz kuću do kuhinje i upravo je udobno namjestio, stavljajući joj glavu u plinsku pećnicu, kada smo Nash i ja stigli kroz kuhinjska vrata i upalili svjetlo.

To je bio kraj za Richarda Symmingtona! On se srušio. Čak i kada sam vukao Megan vani i zatvarao plin, vidio sam ga kako pada u nesvijest. Nije se ni pokušao opirati. Znao je da je igrao i izgubio.

VII

Sjedio sam pored Meganina kreveta čekajući na gornjem katu i povremeno preklinjući Nasha.

"Kako znate da je ona u redu? Bio je to preveliki rizik!"

Nash je bio veoma smirujući.

"Samo tablete za spavanje u mlijeku, koje je uvijek držala pored svoga kreveta. Ništa više! To stoji s razlogom jer nije mogao riskirati njezino umorstvo trovanjem. Što se njega ticalo, cijela je stvar zaključena hapšenjem gospođice Griffith. Nije smio priuštiti bilo kakvu misterioznu smrt! Bez nasilja i bez otrova! No, ukoliko nesretan tip djevojke na-riče nad majčinom smrću te na koncu ode i stavi glavu u plinsku pećnicu - dakle, ljudi će samo reći da nije nikada bila sasvim normalna i da je šok izazvan majčinom smrću dokrajčio"

Rekao sam gledajući Megan:

"Dugo joj treba da dođe k sebi!"

194

"Čuli ste što je doktor Griffith rekao? Srce i bilo su sasvim normalni - ona će samo spavati i prirodno se probuditi! Kazao je da joj je dao ljekarije koje daje mnogim pacijentima!"

Megan se pomakla. Nešto je promrmljala.

Upravnik Nash nenametljivo je napustio sobu.

Ubrzo je Megan otvorila oči. "Jerry?"

"Zdravo, slatkice!"

"Jesam li dobro prošla?"

"Ti možda ucjenjuješ još od svoje kolijevke!"

Megan je ponovno zatvorila oči. Potom je promrmljala:

"Sinoć - sam ti pisala - u slučaju da nešto ode - ode po krivome putu.

Ali sam bila prepospana da dovršim pismo. Eno ga tamo!"

Otišao sam do pisaćega stola. U otrcanome malom upijaču

pronašao sam Meganino nedovršeno pismo.

"Moj dragi Jerry" počela je uredno:

"Čitala sam Shakespearea iz školske lektire i stih koji počinje:

"Jesi li ti mojim mislima kao što je hrana životu

Ili kao što su slatke sezonske kiše za zemlju."

I ja uviđam kako sam zaljubljena nakon svega jer je to ono što ja osjećam..."

195

ČETRANESTO POGLAVLJE

"Vidite", kazala je gospoda Dane Calthrop, "bila sam sasvim u pravu kada sam pozvala stručnjaka!"

Zurio sam u nju. Svi smo se nalazili u vikariji. Vani je padala kiša, unutra je gorjela ugodna vatra i gospoda Dane Calthrop se samo šetala uokolo, udarala jastuk s kauča i iz nekoga nepoznatog razloga stavila ga na vrh velikoga klavira.

"Ali, jeste li vi?", rekao sam iznenađeno. "Tko je bio? Što je on napravio?"

"To nije bio on!", rekla je gospođa Dane Calthrop.

Gestom je pokazala na gospođicu Marple.

Gospođica Marple je završila s čupkavom vunom i sada se angažirala oko igle za vezenje i pamučne lopte.

"Ona je moj stručnjak!", rekla je Dane Calthrop. "Jane Marple. Pogledajte je dobro! Ta žena zna više o raznim vrstama ljudske zloće nego itko koga sam do sada upoznala!"

"Ne biste to tako trebali formulirati, draga moja!", promr-mljala je gospođica Marple.

"Ali, vi stvarno znate!"

"Čovjek vidi dosta o ljudskoj prirodi živeći na selu cijelu godinu!", kazala gospođica Marple smireno.

Onda, izgleda pretpostavljajući kako se to od nje očekuje, spustila je svoje pletivo i izrekla svoje nježno usidjeličko mišljenje o ubojstvu.

"Najvažnija stvar u slučajevima kao što je ovaj jest zadržati potpuno otvoren um. Vidite, većina zločina jest savršeno jednostavna. Tako je i ovo! Vrlo razumno i jednostavno - i vrlo razumljivo - na neugodan način, naravno!"

196

"Vrlo neugodno!"

"Istina je bila tako očita! Vi ste to vidjeli, znate, gospodine Burton!"

"Sasvim sigurno nisam!"

"Ali, jeste! Vi ste mi ukazali na cijelu stvar! Jasno ste uvidjeli povezanost jedne stvari s drugom, ali jednostavno niste imali dovoljno samopouzdanja da shvatite što su ti vaši osjećaji značili! Za početak, ta dosadna uzrečica: "Nema dima bez vatre." Nervirala vas je, ali vi ste sasvim točno nastavili, dajući joj pravo značenje - dimna zavjesa. Stranputica, vidite - svi gledaju u pogrešnu stvar - anonimna pisma, a cijela stvar je u tome kako nije bilo nikakvih anonimnih pisama!"

"Ali, gospođice Marple, mogu vas uvjeriti da ih je bilo! Ja sam primio jedno!"

"Oh, da, ali ona nisu uopće bila stvarna! Naša draga Maude ovdje se o to saplela! Čak i u mirnome mjestu poput Lymstocka postoji mnogo skandala, mogu vas uvjeriti kako bi bilo koja žena iz ovoga mjesta o njima znala te ih iskoristila. Ali muškarac, vidite, on nije zainteresiran za ogovaranje na isti način - posebno ne pomalo udaljen logičan muškarac poput gospodina Svmmingtona! Istinska ženska autorica pisama napisala bi ih mnogo određenije! Dakle, vidite, ako zanemarite dim te dođete do vatre, onda znate gdje ste! Nađete se ispred stvarnih činjenica! Zanemarujući pisma, samo se jedna stvar zbilja dogodila - smrt gospode Svmmington! Onda, prirodno, promislimo o tome tko je mogao željeti njezinu smrt te, naravno, prva osoba na koju pomislimo u ovakvom slučaju jest, bojim se - suprug! Onda se upitamo postoji li razlog - nekakav motiv - na primjer, druga žena?"

Prva stvar koju čujem jest kako postoji vrlo zgodna guvernanta u njihovoj kući. Tako jasno, zar ne? Gospodin Svmmington je pomalo suh, povučen, bezosjećajan čovjek, vezan uz neurotičnu ženu koja se voli svađati, a onda se odjednom pojavljuje ta mlada osoba koja zrači oko sebe.

197

Bojim se, znate, da gospoda, kada se zaljube u određenim godinama, to ih vrlo teško pogodi. To postane prava ludost! Koliko mogu shvatiti, gospodin Svrnmington nikada nije bio zbilja dobar čovjek - nije bio odviše dobar ili ljubazan ili suosjećajan - njegove su odlike bile sve negativne - tako da on nije imao snage oduprijeti se

svojoj ludosti! A u mjestu kao što je ovo, jedino smrt njegove žene mogla je riješiti problem. Vidite, on je htio oženiti djevojku! Ona je ugledna i poštovana, a također i on. Osim toga, on je odan svojoj djeci i nije ih se htio odreći. Htio je sve - svoj dom, svoju djecu, svoj ugled i Elsie! Cijena koju je za to morao platiti bila je umorstvo.

Smatram kako je izabrao vrlo mudar način. Znao je vrlo dobro iz svog iskustva s kriminalnim slučajevima kako sumnja uvijek pada na muža ako žena nenadano umre - te mogućnost ekshumacije u slučaju trovanja. Zato je stvorio smrt koja se činila uzrokovana nečim drugim. Stvorio je nepostojećega pisca anonimnih pisama. To je bilo vrlo pametno stoga što je bio siguran kako će policija posumnjati na ženu - na neki način to je bilo točno! Sva ta pisma bila su ženska pisma; vrlo pametno, prepisao ih je iz pisama slučaja koji se zbio prošle godine i iz slučaja koji mu je opisao doktor Griffith. Nije bio tako grub, pa da prepíše pisma, nego se koristio rečenicama i izrazima iz njih i pomiješao ih, a ono što je dobio bila su pisma koja su sasvim sigurno predstavljala ženski um - poluludu potisnutu ličnost!

On je poznao sve trikove kojima se policija koristi, kao što je uzorak rukopisa, ispitivanja pisaćih strojeva itd. Dugo je pripremao svoj zločin. Istipkao je sve omotnice prije nego je poklonio pisaći stroj Ženskom institutu te izrezao stranice iz knjige koja se nalazila u Little Furzu, vjerojatno dosta davno, kada je jednoga dana čekao u crtaćoj sobi. Ljudi ne otvaraju puno knjige u kojima se nalaze propovijedi!

Konačno, kada se njegovo Otrovno Pero već ustalilo, krenuo je u izvedbu pravoga događaja. Lijepo poslijepodne kada

198

su guvernanta i dječaci i njegova pokćerka trebali biti vani, a poslugi ima uobičajeni slobodan dan.

Nije mogao predvidjeti kako će se malena sluškinja Agnes posvađati sa svojim momkom i vratiti se kući."

Joanna je upitala:

"Ali što je ona vidjela? Znae li to?"

"Ne znam! Mogu samo nagađati! Vjerojatno nije ništa vidjela!"

"Znači, uzalud je ubijena?"

"Ne, ne, dragi moj, mislim kako je ona stajala i gledala kroz prozor

ostave cijelo popodne čekajući da se pojavi njezin momak i ispriča se i sve to - te uistinu - ona nikoga nije vidjela! Nitko nije uopće dolazio do kuće - ni poštar niti itko drugi!

Pošto je bila malo sporija, trebalo joj je vremena da shvati kako je to uistinu čudno -jer je naizgled gospoda Symmin-gton bila primila anonimno pismo toga popodneva!"

"Zar nije primila pismo?", upitao sam zbunjen.

"Naravno da nije! Kao što sam rekla, ovaj zločin je vrlo jednostavan! Njezin muž je jednostavno stavio cijanid u one tablete koje je uzimala poslijepodne kada bi se javio njezin išijas! Sve što je Symmington trebao uraditi bilo je da dođe kući prije ili u isto vrijeme kao Elsie Holland, pozove svoju ženu te - kad ne dobije odgovor - ode do njezine sobe i ispusti kap cijanida u običnu čašu vode koju je ona koristila da proguta tablete. Zatim je trebao baciti zgužvano anonimno pismo u ogradu kamina te staviti pokraj njezine ruke iskidani komad papira s porukom" Ne mogu više.""

Gospođica Marple se okrenula prema meni.

"Bili ste sasvim u pravu i s tim u vezi, gospodine Burton! Iskidani komad papira bio je pogrešan. Ljudi ne ostavljaju samoubilačke poruke na malim komadima iskidanoga papira. Oni se koriste listom papira - a vrlo često i omotnicom. Da, komad papira bila je greška i vi ste to znali!"

"Vi me previše cijenite!", rekao sam." Ništa ja nisam znao!"

199

"Znali ste, zbilja ste znali, gospodine Burton! Zašto ste inače odmah bili tako impresionirani porukom koju je vaša sestra naškrabala na telefonskome notesu?"

Polako sam ponovio: "Reci kako ne mogu više stići u petak" - shvaćam! Ne mogu više!

Gospođica Marple bila je vrlo ponosna mnome.

"Točno! Gospodin Svmmington je slučajno naišao na takvu poruku te uvidio njezine mogućnosti. Iskidao je riječi koje je trebao kada je došlo za to vrijeme - poruka napisana zaista rukopisom njegove žene!"

"Da li sam još nekako bio izuzetno pametan?", upitao sam.

Gospođica Marple je žmirnula prema meni.

"Vi ste me uputili u pravome smjeru, znate! Vi ste za mene složili sve

činjenice skupa - u slijedu - a povrh svega, kazali ste mi najvažniju stvar od svega - kako Elsie Holland nikada nije primila nikakvo anonimno pismo!"

"Znate li", rekao sam, "prošle noći mislio sam daje ona autor pisama te kako je to razlog zašto nije primila niti jedno pismo?"

"Oh, ne... .Osoba koja piše anonimna pisma gotovo uvijek pošalje i sebi jedno. To je dio - uzbuđenja, pretpostavljam! Ne, ne, ta činjenica me zainteresirala iz sasvim drugog razloga! To je, vidite, bila slabost gospodina Svmmingtona! Nije mogao skupiti snage da napiše tako neugodno pismo djevojci koju je volio! To je vrlo zanimljiv dio ljudske prirode - njemu na čast na neki način - ali time se odao!"

Joanna je kazala:

"Onda je on ubio Agnes? To je sigurno bilo nepotrebno?"

"Možda je bilo, ali ono što ne uviđate (pošto nikada nikoga niste ubili) jest da vam je poslije rasuđivanje poremećeno i sve izgleda pretjerano. Nema sumnje kako je on čuo gdje djevojka telefonira Partridge govoreći kako je zabrinuta sve od smrti gospođe Svmmington te kako ima nešto što nije razumjela. On ne može riskirati - ta glupa, luckasta djevojka je nešto vidjela, nešto zna!"

200

"Ali rečeno je kako je on bio u uredu cijelo poslijepodne?"

"Vjerujem da ju je ubio prije nego što je izašao! Gospođica Holland je bila u blagovaonici i kuhinji. On je samo izašao na hodnik, otvorio i zatvorio prednja vrata kao da je izašao vani, a zatim se uvukao u malu garderobu. Kada je Agnes ostala sama u kući, vjerojatno je zazvonio na prednja vrata, ponovno se ušuljao u garderobu, zatim zašao njoj iza leđa te je lupio po glavi dok je otvarala vrata. Pošto je ugurao tijelo u ormar, požurio je do svog ureda te samo malo zakasnio, ako bi netko to primijetio, ali vjerojatno nitko nije ni primijetio. Vidite, nitko nije sumnjao u muškarca!"

"Odvratna zvijer!", rekla je gospoda Dane Calthrop.

"Više vam ga nije žao, gospođo Dane Calthrop?", zapitao sam.

"Nimalo! Zašto?"

"Drago mi je to čuti! To je sve!"

Joanna je kazala:

"Ali Aimee Griffith? Znam kako je policija pronašla alat koji je uzet iz Owenove ambulante - također i ražnjić. Pretpostavljam da muškarcu

nije baš jednostavno vratiti stvari u kuhinjske ladice. Pogodite gdje su bili? Upravnik Nash mi je upravo sada rekao, kada sam ga susrela na putu ovamo! U jednoj od pljesnivih kutija s ispravama u njegovom uredu. Ostavština pokojnoga gospodina Jaspera Harrington-Westala!"

"Jadan Jasper!", rekla je gospođa Dane Calthrop. "On je bio moj rođak! Tako korektan stari momak! Dobio bi napadaj!"

"Zar nije bilo suludo sačuvati ih?", upitao sam.

"Vjerojatno bi bilo luđe baciti ih!", kazala je gospođa Dane Calthrop. "Nitko uopće nije sumnjao na Svmmingtona!"

"Nije je udario priborom iz ambulante!", rekla je Joanna. "Pronašli su također uteg za zidni sat sa kosom i krvlju na njemu. Ukrao je alat iz ambulante, smatraju, onaj

201

dan kada je Almee bila uhapšena te je tada sakrio stranice iz knjige u njezinoj kući. To me vraća na moje početno pitanje: Što sa Aimee Griffith? Policija je zbilja vidjela kako piše to pismo?"

"Da, naravno!", kazala je gospođica Marple. "Ona je zbilja napisala to pismo!"

"Ali - zašto?"

"Oh, dragi moj, sigurno ste shvatili kako je gospođica Griffith bila cijeli svoj život zaljubljena u Svmmingtona?"

"Jadnica!", kazala je mehanički gospoda Dane Calthrop.

"Uvijek su bili dobri prijatelji i mogu se usuditi reći kako je poslije smrti gospode Svmmington ona pomislila kako će se možda jednoga dana - kako da kažem ..." Gospođica Marple se tankoćutno nakašljala.

"A onda se počela širiti priča o Elsie Holland te pretpostavljam da ju je to vrlo uzrujalo. Ona je o djevojci mislila kao o proračunatoj lasici koja je polako osvajala Svmmin-gtonove osjećaje, kojih je bila nevrijedna. Tako je, pretpostavljam, pala u iskušenje. Zašto ne dodati još jedno anonimno pismo te uplašiti djevojku tako da ode iz sela? Njoj se to sigurno činilo vrlo sigurno, a ona je, vjerovala je, poduzela sve mjere opreza."

"Dakle?", rekla je Joanna. "Završite priču!"

"Pretpostavljam", polako je kazala gospođica Marple, "da, kada je gospođica Holland Svmmingtonu pokazala pismo, je odmah shvatio

tko ga je napisao te je vidio priliku da zaključi slučaj zauvijek, a sebe učini sigurnim. Ružno, zbilja ružno, ali, vidite, bio je preplašen! Policija ne bi bila zadovoljna dok ne uhvati pisca anonimnih pisama. Kada je odnio pismo u policiju i otkrio da su u biti vidjeli kako ga Aimee piše, on je osjetio da je to odlična prilika da završi cijelu stvar! To popodne tamo je odveo svoju obitelj na čaj. Kada je izlazio iz ureda, noseći svoju torbu za spise, lako je mogao sa sobom ponijeti iskidane stranice kako bi ih sakrio ispod stepenica i tako zakovati slučaj! Sakriti ih ispod stepenica bilo je vrlo domišljato! Podsjećalo je na ostavljanje Agnesi202

noga trupla, a s praktične strane, za njega je bilo lako izve-divo. Kada je otpratio Aimee i policiju, samo nekoliko minuta u hodniku bilo bi dovoljno!"

"Svejedno", kazao sam, "postoji jedna stvar koju vam ne mogu oprostiti, gospođice Marple - što ste uvukli u ovo Megan!"

Gospođica Marple je odložila svoj vez koji bila ponovno započela. Pogledala me preko svojih naočala, a njezine su oči bile ozbiljne.

"Dragi moj mladi gospodine, bilo je nužno nešto uraditi! Nije bilo dokaza protiv ovoga vrlo pametnog i beskrupuloznog čovjeka! Trebao mi je netko da mi pomogne, netko vrlo hrabar i pametan! Pronašla sam osobu koja mi je trebala!"

"Za nju je to bilo vrlo opasno!"

"Da, bilo je opasno, ali mi nismo na ovome svijetu, gospodine Burton, da izbjegavamo opasnost kada je u opasnosti život nedužne osobe! Razumijete li me?"

Razumio sam je!

203

PETNAESTO POGLAVLJE

Jutro u High Streetu.

Gospođica Emily Barton izlazi iz trgovine noseći svoju torbu za kupnju. Njezini su obrazi ružičasti, a oči uzbuđene.

"Oh, gospodine Burton, tako sam ustreptala! Kad pomislim da napokon odlazim na krstarenje!"

"Nadam se da ćete uživati!"

"Oh, sigurna sam da hoću! Nikada se ne bih usudila ići sama! Zbilja se čini kao sudbina način na koji je sve skupa ispalo! Dugo sam osjećala da se moram oprostiti od Little Furza jer ga nisam mogla

više održavati, ali nisam mogla podnijeti pomisao da tamo žive stranci. Ali sada, kada ste ga vi kupili te ćete ondje živjeti s Megan - to je sasvim nešto drugo! A zatim draga Aimee, poslije svega što je prošla, ne znajući što da učini sa sobom, a njezin brat se oženio (kako je lijepo znati da ste se oboje smirili u našim krajevima!) te se ona složila da pode sa mnom. Namjeravamo biti odsutne duže vrijeme. Možda odemo" - gospođica Emilv je spustila glas - "na put ofco svijeta! Aimee je tako sjajna i vrlo praktična! Zbilja smatram, a i vi, kako je sve ispalo najbolje!"

Jedan trenutak pomislio sam na gospođu Svmmington i Agnes Woddell u njihovim grobovima u dvorištu crkve i upitao se da li bi se one s tim složile. Onda sam se sjetio kako Agnesin momak nju nije baš volio te kako gospođa Svmmington nije bila previše ljubazna prema Megan i, zašto ne? Svi mi moramo jednom umrijeti! Složio sam se sa gospođicom Emilv da je sve ispalo najbolje u najboljem svijetu.

204

Produžio sam High Streetom te ušao u dvorište Sym-mingtonovih, a Megan je izašla pozdraviti me.

To nije bio romantični susret jer je jedan golemi stari engleski pas ovčar izašao s Megan te me zamalo oborio u svome loše tempiranom izljevu ljubavi.

"Zar nije presladahf?", kazala je Megan.

"Možda malo neodoljiv. Je li on naš?"

"Da, to je vjenčani dar od Joanne! Dobili smo tako lijepe darove, zar ne? Ona čupava vunena stvarčica za koju ne znamo čemu služi od gospođice Marple, zatim divan pribor za čaj Crown-Derby od gospodina Pyea, a Elsie mije poslala držač za tost..."

"Kako tipično!", ubacio sam se.

"Ona je našla zaposlenje kod zubara i vrlo je sretna. Gdje sam ono stala..."

"Nabrajala si vjenčane darove. Nemoj zaboraviti da, ako se predomisliš, moraš sve njih vratiti natrag!"

"Neću se predomisлити! Što smo još dobili? Oh, da, gospoda Dane Calthrop nam je poslala egipatskoga skarabeja!"

"Originalna žena!", rekao sam.

"Oh, oh, ali ti ne znaš najbolje! Partridge mi je poslala dar! To je

najružnija kuhinjska krpa koju si ikada vidio! Ali mislim da joj se sada ipak sviđam jer je kazala da je izvezla svojim rukama!"

"Izvezla kiselo grožđe i čičke, pretpostavljam?"

"Ne nego petlje istinskih ljubavnika!"

"Zamisli, Partridge se zbilja mijenja!"

Megan me odvukla u kuću.

Rekla je:

"Jednu stvar nikako ne razumijem! Osim psećeg ovratnika i uzice, Joanna je poslala još jedan ovratnik i uzicu. Što misliš, za što je to?"

"To je" kazao sam, "Joannina mala šala!"

205

AGATHA CHRISTIE

Aghata Christie je rođena u Tor-quay 1890. te je postala, vrlo jednostavno, najprodavaniji pisac romana u povijesti. Napisala je 79 kriminalističkih zagonetki i zbirki, te je bila svjedok prevođenja svojih djela na više jezika nego Shakespeare. Njezin dugotrajan uspjeh, povećan mnogim adaptacijama za Jilm i TV, jest priznanje bezvremenskoj privlačnosti njezinih likova i nikad prevladanoj dosjetljivosti njezinih zapleta.